

BUDAPEST ÉS KÖRNYÉKE ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

TARTALOMJEGYZÉK

**BUDAPEST ÉS KÖRNYÉKE
ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE**

212/4219
4/3

OEE Könyvtár
Áll. E. II. 2018

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA

1973 — 75

ENG. SZ: V. / 010246/89/76 M. N. TÉRKÉPÉSZ SZOLGÁLTATFŐNÖKSÉG

Jelen munka a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Erdőrendezési Főosztályának megbízásából az Állami Erdőrendezőségek Műszaki Irodáján készült 1973-75. években.

Tervezők: Mátyás Sándor kertépítésszámológus

Halász Tibor erdőmérnök

Munkatársak: Hessz József erdőmérnök

Németh Sándor belső ellenőr

Mészáros Annamária műszaki rajzoló

Osztályvezető: Dr. Héder Sándor

Igazgató: Doklea István

Felelős kiadó: ÁLLAMI ERDŐRENDEZŐSÉGEK MŰSZAKI IRODÁJA

Készült:

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium
Információs Központja Házi Sokszorosító Üzemében

Felelős vezető: BUDAI JÁNOS
Budapest, 1976. Törzsszám:231/76.

T A R T A L O M J E G Y Z É K

1.	B E V E Z E T É S	1
2.	V I Z S G Á L A T	
2.1	FORRÁSMUNKÁK	3
2.2	TERMÉSZETFÖLDRAJZI VISZONYOK	4
2.3	TELEPÜLÉSI VISZONYOK	6
2.3.1	TELEPÜLÉSHÁLÓZAT	6
2.3.2	VÁROSSZERKEZET ÉS LAKÓTERÜLET	6
2.3.3	ZÖLDFELÜLET	6
2.3.4	IPAR	7
2.3.5	KÖZLEKEDÉS	8
2.4.	MEZŐGAZDASÁG	10
2.5.	VIZGAZDÁLKODÁSI VISZONYOK	12
2.6.	ERDŐGAZDÁLKODÁS	15
2.7.	ÜDÜLÉS	24
2.7.1	ERDEI ÜDÜLÉS	25
2.8	KÖRNYEZETVÉDELEM	28
2.9	TERMÉSZETVÉDELEM	30
3.	P R O G R A M T E R V	
3.1	PROGRAMTERV CÉLJA, KIALAKÍTÁSÁNAK ALAPELVEI	31
3.1.1	ZÖLDÖVEZET SZERKEZETE ÉS SZERKEZETI EGYENSÜLYA	32
3.1.2	ZÖLDÖVEZET TERÜLETFELHASZNÁLÁSA	33
3.2	TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI VONATKOZÁSOK	43
3.2.1	TELEPÜLÉSHÁLÓZAT	43
3.2.2	AGGLOMERÁCIÓ	43
3.2.3	VÁROSSZERKEZET ÉS LAKÓTERÜLET	43
3.2.4	Z Ö L D F E L Ü L E T	44
3.2.5	IPAR	45
3.2.6	KÖZLEKEDÉS	46
3.3	ZÖLDÖVEZETI TERV MEZŐGAZDASÁGI VONATKOZÁSAI	52
3.4	VIZGAZDÁLKODÁSI VONATKOZÁSOK	54
3.5	ERDŐGAZDÁLKODÁS	56

3.5.1	MEGLÉVŐ ERDŐK	56
3.5.2	TERVEZETT FÁSÍTÁSOK	58
3.5.3	ÜTEMEZÉS	61
3.6.	ÜDÜLÉSI VONATKOZÁSOK	65
3.6.1	ERDEI ÜDÜLÉS FEJLESZTÉSI PROGRAMJA	66
3.7	KÖRNYEZETVÉDELMI VONATKOZÁSOK	74
3.8	TERMÉSZETVÉDELMI VONATKOZÁSOK	77
4.	ÖSSZEFOGLALÁS	78
5.	EMLEKEZTETŐK	81
6.	BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCSA VB MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI FŐOSZTÁLYÁNAK ELŐTERJESZTÉSE	94
7.	BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCS VB HATÁROZATA	106

M E L L É K L E T E K

1.sz. táblázat	A ZÖLDÖVEZET MEGLÉVŐ ERDŐINEK KIMUTATÁSA	19
2.sz. táblázat	TERÜLETFELHASZNÁLÁSI MÉRLEG	35
3.sz. táblázat	BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMJÁNAK ÖSSZESÍTŐ TERÜLET KIMUTATÁSA	40
4.sz. táblázat	BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVÉNEK ÁRT ÖVEZETI TÉRKÉPÉTŐL ELTÉRŐ FÁSÍTÁSRA JAVASOLT TERÜLETEIRŐL	48
5.sz. táblázat	BUDAPEST TERVEZETT FÁSÍTÁSAINAK RÉSZLETES TERÜLET-FELHASZNÁLÁSI TERVE ÉS ÜTEMEZÉSI JAVASLATA	62
6.sz. táblázat	TERVEZETT KIRÁNDULÓKÖZPONTOK	69
7.sz. táblázat	TERVEZETT KIRÁNDULÁSI CÉLPONTOK, KIRÁNDULÓHELYEK	70
8.sz. táblázat	TERVEZETT AUTÓSPIHENŐK	72
1.sz. térkép	MEGLÉVŐ ÁLLAPOT	
2.sz. térkép	MEGLÉVŐ ERDŐK FAJAJ MEGOSZLÁSA	
3.sz. térkép	TERVEZETT ÁLLAPOT	
4.sz. térkép	MEGLÉVŐ ÉS TERVEZETT ERDŐK ELSŐDLEGES RENDELTETÉS SZERINTI MEGOSZLÁSA	
5.sz. térkép	ÜTEMEZÉS	
6.sz. térkép	ÜDÜLÉSI FUNKCIÓ SÉMA	
7.sz. térkép	KÁPOSZTÁSMEGYERI LAKÓNEGYED ERDŐTERÜLETEINEK PROGRAM VÁZLATA	
8.sz. térkép	BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCS VB ÁLTAL JÓVÁHAGYOTT ERDŐTELEPÍTÉSEK	
1.sz. ábra	BUDAPEST DOMBORZATI VISZONYA ÉS VIZGYŰJTŐ TERÜLETE	
2.sz. ábra	BUDAPEST GEOLÓGIAI VISZONYAI	
3.sz. ábra	BUDAPEST ÉGHAJLATI VISZONYA	

- 4.sz. ábra AGGLOMERÁCIÓ LAKOSSÁGA ÉS TELEPÜLÉS JELLEGE
- 5.sz. ábra BUDAPEST KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATA
- 6.sz. ábra BUDAPEST FELSZINI VIZEI
- 7.sz. ábra BUDAPEST ERDŐ-ÉS BEÉPÍTETT TERÜLETEINEK TÖRTÉNETI VÁLTOZÁSA
- 8.sz. ábra BUDAPEST LEVEGŐSZENNYEZETTSÉGE
- 9.sz. ábra PIHENŐERDŐK ÉS A KONCENTRÁLT LAKÁSÉPÍTÉS TERÜLETEI
- 10.sz. ábra PIHENŐERDŐK ÉS A 30 PERCES MEGKÖZELÍTÉS LEHETŐSÉGE
- 11.sz. ábra ÜDÜLŐERDŐ IGÉNY

1. sz. táblázat	1851	1866
2. sz. táblázat	1851	1866
3. sz. táblázat	1851	1866
4. sz. táblázat	1851	1866
5. sz. táblázat	1851	1866
6. sz. táblázat	1851	1866
7. sz. táblázat	1851	1866
8. sz. táblázat	1851	1866
9. sz. táblázat	1851	1866
10. sz. táblázat	1851	1866
11. sz. táblázat	1851	1866

GREEN - BELTS PROGRAM OF BUDAPEST

Summary

As shown by the enclosed Balance of Area Utilization the realization of the Green Belt Program Draft would increase the present afforestation rate on the left bank of the Danube /Pest/ from 8,5 to 22,0 per cent, abolishing thereby the major discrepancy existing at the time being between the left and the right bank of the Danube /Buda/: 8,5 and 24,8 per cent, respectively. This requires the plantation of more than 13 900 hectare new forest, while on the Buda side the afforestation of a mostly barren area of ca. 5000 ha. is scheduled.

A total area of 18 200 ha. should be planted with trees if the Green Belt is to fulfil its functions /environment protection, social functions, recreation/ with full efficiency; the standard values of these functions have been determined as follows: 32 sq.m. rest-forest for 1 person, 40-50 ha. walk and excursion forest for 1000 persons, 0,5 ha. shelter forest for 1 ha. industrial area.

The Green Belt includes at present nearly 26 000 ha. forest, 16 000 ha. of which is suggested to be adapted to the requirements of a recreation forest.

According to the perspective aims set by the Program Draft a total of more than 44 000 ha. is going to serve the needs of the population in Budapest and its surroundings. This means the increase of the present afforestation rate from 15,4 to 26,2 per cent; the forestry environment protection of the capital and its needs for recreation in the forest seem to be solved thereby in the long run.

64,8 per cent of the planned forest will serve for social purposes and recreation, while the primary objective of 31,5 per cent will be environment protection. Only 3,7 per cent of the total wooded area will have timbering as its primary function. In the perspective the capital will be surrounded by 9341 ha. rest-forest, 18 389 ha. walk and excursion forest and 11 421 ha. shelter forest.

The work as scheduled in the Green Belt Program Draft imposes a vast task upon the forestry, the administrative and the social organizations. The plantation of ca. 18 200 ha. of new forests as well as the proper care for the existing forests /ca 26 000 ha. requires adequate qualification and a sensible time-table. According to preliminary estimations the afforestation can be finished by the year 2000 with annual rates of 500 ha. The first stage will include those areas where proprietary rights put no obstacles and where the afforestation is of urgent importance.

Before the detailed operative plans can be drafted, some further co-ordination talks are required with the City Council for the territory of the town of Budapest, with competent offices of the Council of County Pest for the territory of the Budapest agglomeration, and with the competent projecting bureaus for both. The afforestation has been already started by the Budapest Forestry Administration, but on the territory of the agglomeration further co-operation is required between the local forestry administrations, the co-operative farms and the state-owned estates for this impressive task to be carried out.

Being aware of the importance of the subject, the Executive Committee of the Budapest City Council has charged its Department for Agriculture and Food to examine the Green Belt Program Draft and to submit it for approval by the Executive Committee after having carried out the necessary modifications.

The report to the Executive Committee and the resolution of the Executive Committee are supplements of the Program Draft. The suggested modifications must be carried out when the operative plans are drafted.

Summary

As shown by the enclosed balance of land utilization the realization of the Green Belt Program Draft would increase the present agricultural area on the left bank of the Danube (total 1,500 ha) to 1,800 ha, abolishing thereby the major discrepancy existing at the time being between the left and the right bank of the Danube (total: 1,500 and 1,800 ha, respectively). This requires the plantation of more than 1,500 hectares new forest, while on the right side the allocation of a smaller area of ca. 1,000 ha is scheduled.

A total area of 1,500 ha should be planted with trees if the Green Belt is to fulfill its functions (ecological, protection, social function, recreation) with full efficiency. The estimated value of these forests have been determined as follows: 100 ha. forest - 1.5 million, 40-50 ha. walk and excursion forest for 100 persons, 0.5 ha. shelter forest for 1 ha. industrial area.

The Green Belt includes at present nearly 28 000 ha. forest in 100 ha. of which is suggested to be adapted to the requirements of a recreation forest.

According to the perspective plan set by the Program Draft a total area more than 4 000 ha. is going to serve the needs of the population in Budapest and its surroundings. This means the fact of the present afforestation rate (ca. 10.4 to 10.1 per cent) the forest administration protection of the capital and the needs for recreation in the forest area to be solved thereby in the long run.

14.8 per cent of the planned forest will serve for social purposes and recreation, while the primary objective of 2.5 per cent will be management protection. Only 3.7 per cent of the total wooded area will have timber as its primary function. In the perspective the forest will be surrounded by 2341 ha. road-forest, 15 300 ha. walk and excursion forest and 111 ha. shelter forest.

As far as is scheduled in the Green Belt Program Draft important tasks upon the forestry, the administrative and the social organizations. The plantation of ca. 1 500 ha. of new forests as well as the proper care for the existing forests (ca. 28 000 ha.) require adequate qualification and a reliable economic basis. In order to preliminary estimate the afforestation can be carried out with annual rates of 200 ha. The afforestation will include those areas where priority rights put in operation and where the afforestation is of great importance.

Before the detailed operative plans are drafted, some further co-ordinating calls are required with the City Council for the territory of the town of Budapest, with competent organs of the Council of County for the territory of the Budapest region, and with the competent provincial bodies in the region.

The afforestation has been started in Budapest. The Forestry Administration, but in the territory of the region, further co-operation is required between the local forestry administrations, the co-operative farms and the state-owned estates for this intensive task to be carried out.

Being aware of the importance of the subject, the Executive Committee of the Budapest City Council has charged the Department for Agriculture and Food to examine the Green Belt Program Draft and to submit it for approval by the Executive Committee after having carried out the necessary modifications.

The report to the Executive Committee and the realization of the Executive Committee are supplements of the program draft. The suggested modifications must be carried out when the operative plans are drafted.

PROGRAMMPROJEKT DER GRÜNGÜRTEL VON BUDAPEST

ZUSAMMENFASSUNG

Wie der beiliegenden Gebietsnutzungsbilanz zu entnehmen, wird bei Verwirklichung des Programmwurfes für den Budapester Grüngürtel der gegenwärtige Bewaldungsstand am linken Donauufer /Pest/ von 8,5 auf 22,0 Prozent ansteigen, wodurch die z.Z. bestehende, erhebliche Diskrepanz zwischen dem linken und dem rechten Donauufer /Buda/ - 8,5 % bzw. 24,8 % - abgeschafft wird. Dies erfordert mehr als 13 900 ha Neuaufforstungen. Am rechten Donauufer sollen rund 5000 ha zum grössten Teil kahle Flächen aufgeforstet werden. Die Aufforstung einer Gesamtfläche von 18 200 ha ist erforderlich, damit der Grüngürtel seine Funktionen im Umweltschutz sowie im sozialen und Erholungsbereich restlos nachkommen kann; die Standardwerte dieser Funktionen wurden wie folgt festgesetzt: 30 m² Rastwald pro Kopf, 40-50 ha Wald für Spaziergänge und Ausflüge pro 1000 Kopf, 0,5 ha Schutzwald pro 1 ha Industriegebiet. Dem Grüngürtel gehört z.Z. ein Waldbestand von fast 26 000 ha an, davon sollen laut Programmwurf 16 000 ha für die Ziele eines Erholungswaldes umgestaltet bzw. erschlossen werden.

In Budapest und Umgebung werden laut Programmwurf auf lange Sicht Wälder auf einer Gesamtfläche von mehr als 44 000 ha der Bevölkerung zur Verfügung stehen.

Dadurch steigt der gegenwärtige Bewaldungsstand von 15,4 % auf 26,2 %; der forstliche Umweltschutz der ungarischen Hauptstadt und der Bedarf ihrer Einwohner auf Erholung im Wald scheinen somit auf lange Sicht eine sinnvolle Lösung gefunden zu haben.

64,8 % der geplanten Wälder dienen den sozialen und Erholungszielen, während bei 31,5 % der Umweltschutz die primäre Aufgabe darstellt. Nur 3,7 % der Wälder sind vorrangig zur Holzproduktion bestimmt. In der weiteren Perspektive wird die Hauptstadt von 9341 ha Rastwald, 18 389 ha Wald für Spaziergänge und Ausflüge und 11 421 ha Schutzwald umringt sein.

Die im Programmwurf festgelegte Arbeit stellt die forstlichen, administrativen und gesellschaftlichen Organe vor eine höchst umfangreiche Aufgabe. Die Neuaufforstungen auf einer Gesamtfläche von 18 200 ha sowie die Pflege und die Erschliessung des gegenwärtigen Waldbestandes /fast 26 000 ha/ können nur nach entsprechender Vorbereitung, nach einem genauen Terminplan durchgeführt werden. Vorläufigen Schätzungen zufolge sind die Aufforstungsarbeiten mit Jahresraten von je 500 ha bis zum Jahre 2000 durchführbar. In der ersten Etappe kommen jene Gebiete an die Reihe, wo die Eigentumsverhältnisse kein Hindernis bedeuten, bzw. wo die Aufforstung von dringender Notwendigkeit ist.

Noch vor der Zusammenstellung der ausführlichen Fertigstellungspläne sind weitere Abstimmungsgespräche erforderlich, und zwar für das Stadtgebiet Budapest mit dem Hauptstädtischen Rat, für das Gebiet der Agglomeration mit den zuständigen Stellen des Komitatsrates Budapest und für beide Gebiete mit den zuständigen Planungsbüros.

Die Forstverwaltung Budapest hat die Aufforstung bereits in Angriff genommen, doch ist auf dem Gebiet der Agglomeration noch eine weitere Konzentrierung der Kräfte seitens der Forstverwaltungen, der Agrarkooperativen und der Staatsgüter erforderlich.

Angesichts der hohen Bedeutung des Themas beauftragte der Exekutivausschuss des Budapester Stadtrates seine Abteilung für Landwirtschaft und Ernährungswesen, den Programmwurf für den Grüngürtel zu überprüfen und nach den notwendigen Veränderungen dem Exekutivausschuss zur Gutheissung vorzulegen.

Die Vorlage zum Exekutivausschuss und der Beschluss des Exekutivausschusses bilden Beilagen des Programmwurfes. Die vorgeschlagenen Veränderungen sind während der Ausarbeitung der Fertigstellungspläne durchzuführen.

ПРОЕКТ ПРОГРАММЫ ПО ЗЕЛЕННОЙ ЗОНЕ БУДАПЕШТА

Резюме

Как видно из приложенного баланса использования территории, при осуществлении плана программы зеленой зоны лесистость пештской стороны из 8,5 % в настоящее время достигнет 22,0 %, тем самым исключая то большое различие, которое имеется между пештской и будайской стороны (8,5 % и 24,8 %). Это значит, что надо посадить более 13 000 га нового леса. А на будайской стороне облесению подлежит около 5 000 га оголенной территории.

Всего необходимо облесить 18 200 га площади для того, чтобы зеленая зона с полной эффективностью могла выполнить свою функцию по защите, охране окружающей среды, по социальному и курортному назначению. Размеры зеленой зоны мы определили следующими нормативами: лес для отдыха - 30 м² на 1 человека, лес для прогулок и экскурсий - 40-50 га на 1000 человек, а также 0,5 га защитных лесов на 1 га промышленной территории.

К зеленой зоне принадлежит почти 26 000 га существующих лесов, из которых 16 000 га рекомендовано в программе реконструировать и освоить для отдыха.

В Будапеште и в окрестности по плану программы в перспективе свыше 44 000 га лесов будут служить населению Будапешта. Это значит, что существующая 15,4 %-ная лесистость увеличится до 26,2 % и с этим лесная защита окружающей среды и потребность в лесном курорте столицы нашей страны кажутся обеспеченными на продолжительное время.

64,8 % запланированных лесов будут служить курортным целям, 31,5 % лесов - в первую очередь целям охраны окружающей среды. Всего лишь 3,7 % будут составлять леса, предназначенные в первую очередь для получения древесины.

В дальней перспективе столица будет окружена 9 341 га лесами для отдыха, 18 389 га лесами для прогулок и экскурсий, а также 11 421 га лесами для охраны окружающей среды.

Выполнение работа, определенной планом зеленой зоны, является большой задачей для лесоводческих, административных и общественных органов. Закладка 18 200 га новых лесов, уход и освоение почти 26 000 имеющихся лесов осуществимы только при соответствующей подготовленности и планировке. По предварительной оценке с ежегодной закладкой леса в 500 га лесопосадочные работы можно закончить до 2000 года. В первую очередь лесопосадки начнут на тех территориях, у которых право на собственность не препятствует проведению работ или же на тех площадях, облесение которых имеет первоочередную важность.

Резюме

Как видно из приложения, в настоящее время на территории...

Всего необходимо выделить 18 000 га площади для...

Всего необходимо выделить 18 000 га площади для...

Всего необходимо выделить 18 000 га площади для...

Всего необходимо выделить 18 000 га площади для...

Всего необходимо выделить 18 000 га площади для...

До составления подробных планов исполнения необходимы дальнейшие отраслевые согласования в пределах городской черты со Столичным Советом, на территории агломерации – с компетентными органами Пештского Областного Совета, и на обеих территориях – с соответствующими проектными органами.

Будапештское лесничество начало работы по обеспечению, однако на территории агломерации необходимо дальнейшее объединение усилий лесхозов, производственных кооперативов, госхозов для выполнения этой огромной задачи.

Исполком Будапештского Столичного Совета, видя большое значение темы, поручил своему Главному отделу сельского хозяйства и пищевой промышленности рассмотреть план программы зеленой зоны и после проведения необходимых изменений представить Исполкому для одобрения.

Представление и резолюции Исполкома являются приложениями плана программы. Предложенные изменения следует проводить при составлении планов исполнения.

До составления подробных планов неопределенных
мы дальнейшее обследование согласованно в пределах годов
-вместе с Министерством, на территории которого
- с компетентными органами Министерства
ветв, в на обеих территориях - с соответствующими
ными органами.

Вышеизложенное не препятствует началу работ по обследова-
нию, однако на территории, где имеются неопределенные
- все необходимые условия для проведения работ
вспомогательных работ, для выполнения которых
вспомогательных работ, для выполнения которых

Нормами Министерства Государственного
все указанные темы, по плану своему, в том числе
то касается и в плане промышленности рассмотреть
программы земельной зоны и после проведения неопределенных
менее, подлежащих Нормам, для проведения

Исследования и работы в области
земельной зоны программы. Проведение изменений
должна при составлении планов неопределенных.

B E V E Z E T É S

A 2 millió, környékével együtt 2,4 millió lakosu Budapest Középeurópának jelentős, Magyarország településhálózatának legjelentősebb városa, amely a többi európai metropolishoz hasonlóan hosszú történelmi fejlődés során alakult ki.

A kiváló természeti adottságok - Duna mint természetes fő-utvonal és átkelőhely, földtani tényezők /melegforrások, víznyerőhely, építőanyag/, kontinentális és szubalpin klíma hatása, Közép- és Kelet-Európában elfoglalt centrális helyzete - a történelmi idők kezdete óta települést kialakító és vonzó hatást gyakoroltak.

A település dinamikus fejlődése, nagy várossá alakulása száz évvel ezelőtt /1873/, Óbuda, Buda, Pest egyesítésével vette kezdetét. Rövid idő múlva Budapest lett az ipar, kereskedelem és kulturális fejlődés központja. A dinamikus fejlődés a századfordulóra meghatározta Budapest városszerkezetét és európai rangsorát, amelyben csak London, Párizs és Glasgow előzi meg. Az iparosodás korában kialakult városok ellentmondásait is örzi: a nagyvárosiasan beépült várossal - a főváros területének 1/12 részén 700 ezer fő - rendezetlen iparterületekkel, zsufolt külvárossal és nagy kiterjedésű családiházias peremkerületekkel. Budapest és az agglomeráció ma is az ország legnagyobb koncentrációja, amelynek eredménye a területegységre jutó lakosság országos átlag feletti értéke: 280 fő/km². Így az ipari szennyeződés, az óriási forgalom okozta légszennyezés és zaj, a nagy laksűrűség a nagyvárosi élettel együttjáró rohanó életritmus a legfokozottabb stresszhatásokat okozza a főváros lakosságának.

Az urbanizáció ilyen magas foka a környezettel szemben egyre fokozódó igényeket támaszt. A városi környezeti ártalmak állandó növekedése, a lakosság fokozódó igénye a szabad természet iránt azt eredményezte, hogy a Budapest környéki erdők jelentősége megnőtt. A régen nagyrészt fatermesztésre szolgáló erdőktől ma már elsődlegesen környezetvédelmi és szociális, üdülési funkciók teljesítését várjuk.

Ez a felismerés arra készítette a Fővárosi Tanács és a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium vezetőit, hogy ezeknek az igényeknek a kielégítésére hathatós intézkedéseket tegyenek. Budapest és környéke zöldövezeti programtervének elkészítésére a Minisztérium az Állami Erdőrendezőszégek Műszaki Irodáját bízta meg.

A programterv egyik alapját az 1969-ben elkészült "Budapest és Környéke Általános Városrendezési Terve" képezte. Hamarosan nyilvánvaló lett, hogy a szükséges igények Budapest közigazgatási határán belül nem elégíthetők ki, ezért a tervezési területet a budapesti agglomerációra is kiterjesztettük. Először 26 település bevonására került sor /a mellékelt Budapest Fővárosi Tanács VB előterjesztésben e terület szerepel/. Időközben elkészült a "Budapesti agglomeráció területrendezési terve" /1975./ ez kellő alapot nyújtott arra, hogy a programtervet az egész agglomeráció területére /45 település/ kiterjesszük. Munkánkat megkönnyítette, hogy a Pest Megyei Tervező Iroda megbizta Irodánkat a "Budapesti agglomeráció erdőterület fejlesztési tervjavaslatának" /1974./ elkészítésével, így az agglomeráció területrendezési tervének elkészítésében közvetlenül részt vehettünk. A zöldövezeti programterv ezt az anyagot is tartalmazza bizonyos módosításokkal. A programterv készítése során fejeződött be Budapest erdőgazdálkodási üzemtervének felújítása, - táblázatokban már az új adatok szerepelnek.

2. VIZSGÁLAT

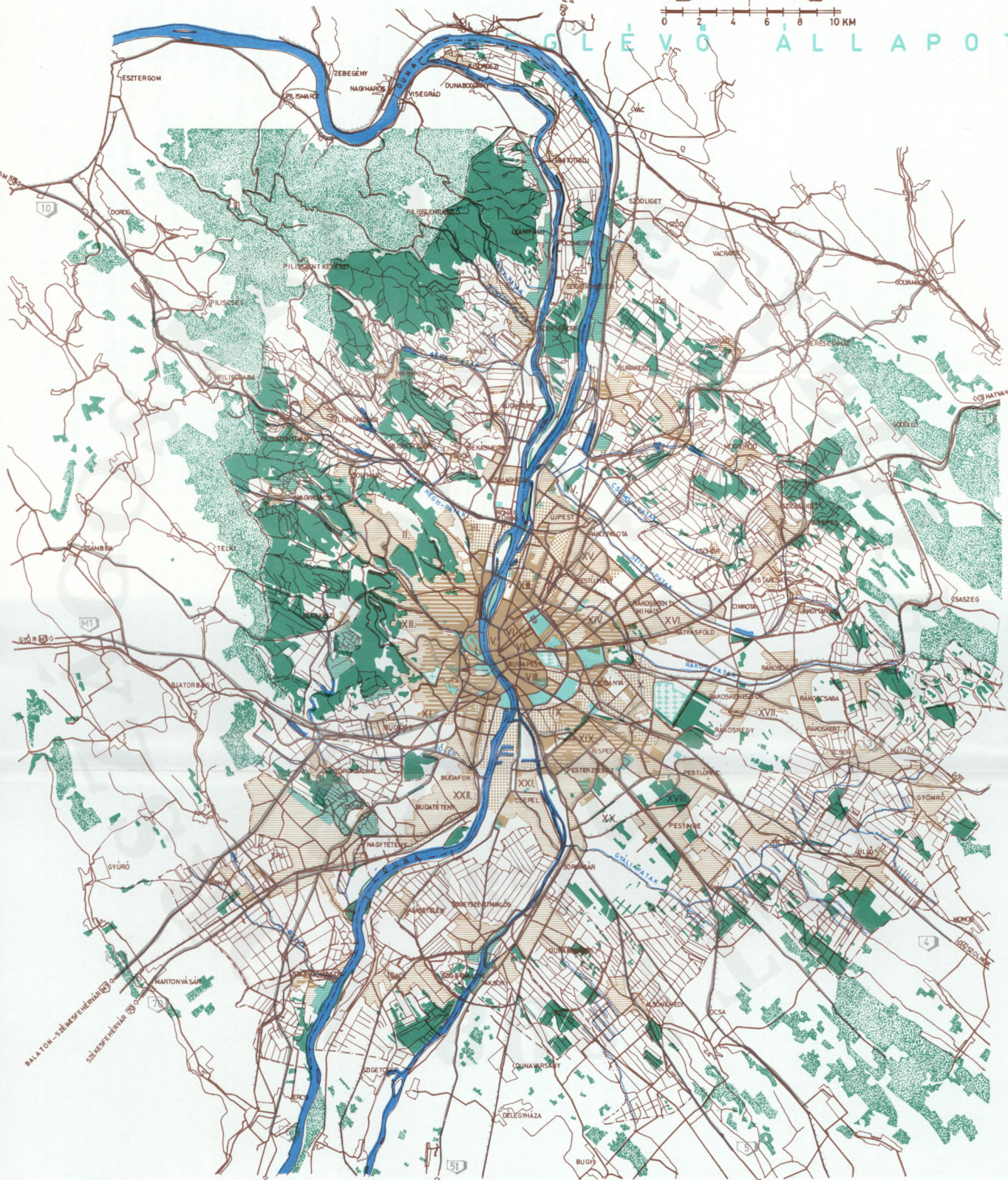

GEGENWÄRTIGER ZUSTAND
PRESENT STATE
СУЩЕСТВУЮЩЕЕ СОСТОЯНИЕ

B U D A P E S T ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

MEGLÉVŐ ÁLLAPOT

	Meglévő erdő	Vorhandener Wald	Estant forest	Существующий лес
	Zöldfelület	Grünfläche	Green area	Зеленая поверхность
	Üdülterület	Erholungsgebiet	Recreation area	Курортная территория
	Tömör, városias beépítés	Dichte stadtmässige Bebauung	Dense urban building over	Плотная застройка городского типа
	Laza, városias beépítés	Lockere stadtmässige Bebauung	Loose urban building over	Рыхлая застройка городского типа
	Családléhs beépítés	Bebauung mit Einfamilienhäusern	Building over with family houses	Строительство в размерах домов для семьи
	Iparterület	Industriegebiet	Industrial area	Промышленная территория
	Autópálya, autót	Autobahn, Autostrasse	Highway, motorroad	Автострада
	Fűtővonal	Hauptberkerslinie	Main road	Автоморога

2.1. FORRÁSMUNKÁK

1. Budapest és környéke Általános Rendezési Terve /BUVÁTI,1970./
2. Lakó-területek részletes rendezési terve /BUVÁTI. 1968-1973./
3. Budapesti agglomeráció területrendezési terve munkarészeiből /készíti: Pest Megyei Tanácsai Tervező Vállalat/
 - Mezőgazdasági területek értékelése - térkép /M = 1:50.000/
 - Üdülő és kirándulóterületek, idegenforgalom terve
 - Természetvédelmi és tájvédelmi területek /ELTE. Növény-rendszertani Tanszékének javaslata alapján 1973./
 - Erdészeti vizsgálat - térkép /M = 1:10.000/
 - Közlekedési tervvázlat /UVATERV. 1973./
 - Víz tározási lehetőségek /VITUKI. vizsgálat alapján - térkép /M = 1:50.000/
 - Erdőrendezési koncepció /ERTI. 1973./
 - Öntözött és öntözhető területek /térkép M = 1: 10.000/
4. Programjavaslat a pilisi tájegység kísérleti jellegű rendezési tervéhez /VÁTI.1973./
5. IV-V. ötéves terv lakásépítési ütemterve /BUVÁTI.1973./
6. Zöldterületek kivitelezésének ütemezése /BUVÁTI.1973./
7. ÁRT. övezeti terv /BUVÁTI.1973./
8. Budapesti bányagödör kataszter /BUVÁTI.1968./
9. Pest megye és Budapest főváros védett természeti értékei /OTvH/
10. Pest- és Szolnok megye erdőállományfejlesztési terve /Budapesti és Debreceni Állami Erdőrendezőség 1973./
11. Budapest távlati fásítási terve. /Varga Domokos 1967./
12. Pest zöldövezeti terve /Franciscy Pál 1969./
13. Dobogó fensík fásítási terve /1969./
14. Gödöllői Erdő- és Vadgazdaság fásítási javaslata /1973./
15. Pest megye távlati fásítási terve /Pest megye erdőszeti és vadászati felügyelője /1969./
16. Kertészeti Egyetem Tangazdaságának fásítási terve /Részlet/
17. Budapest és környékének légifelvételei
18. Pest meglévő erdőinek részletes helyszíni bejárása és vizsgálata /ÁEMI.1973./
19. Erdőleltár /1970./ Erdőrendezési Főosztály
20. Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai /Danszky István 1963./
21. Budapest zöldövezeti erdők rekonstrukciójának és létesítésének utjai /Dr.Tóth Sándor 1967./
22. Budapest zöldövezete kialakulásának történeti áttekintése, az elmúlt időszak gazdálkodásának értékelése /Dr. Tóth Sándor Erdő XIII/5.1964./
23. A budapesti zöldövezet rekonstrukciója /Dr.Tóth Sándor Erdő XIII/11. 1964./
24. A budapesti agglomeráció természetföldrajzi adottságainak összegező értékelése /MTA. Földrajztudományi Kutató Intézet 1973./
25. Fővárosi Vízművek fásítási javaslata.
26. Budapest erdőgazdálkodási üzemterve /1974-1983./
27. Magyarország termelési-gazdasági körzetei
28. Buda és Pest környéke 1778-ban /M=1:16.000/ /Hadtörténeti Levéltár/
29. Pest város és környékének térképe 1863-ban /M=1:57.600/ /Hadtörténeti Levéltár/

Budapest a Duna mentén, a balparti síkság és jobbparti hegyvidék találkozásánál, valamint a nemzetközi utvonalak metszéspontjára települt város, amely a társadalomgazdasági fejlődés folyamán ipari koncentrációvá és agglomerációvá fejlődött. A balparti síkság, melynek terepszintje fokozatosan emelkedik és ÉNY-DK irányu homokdombvonulatokkal csatlakozik a gödöllői dombvidékhez. A pesti oldal déli része szintén kisebb homokvonulatokkal tagolt síkság, amely a Duna-Tisza közti homokháthoz csatlakozik. A jobbparti, budai rész domborzati viszonyai sokkal változatosabbak. Észak felől a Pilis hegység zárja le, melynek folytatása a fővárost nyugati oldalon övező budai hegység. A budai oldal beépített részei a 110-250 m közötti völgyekben, medencékben, Dunamenti lejtőkön helyezkednek el.

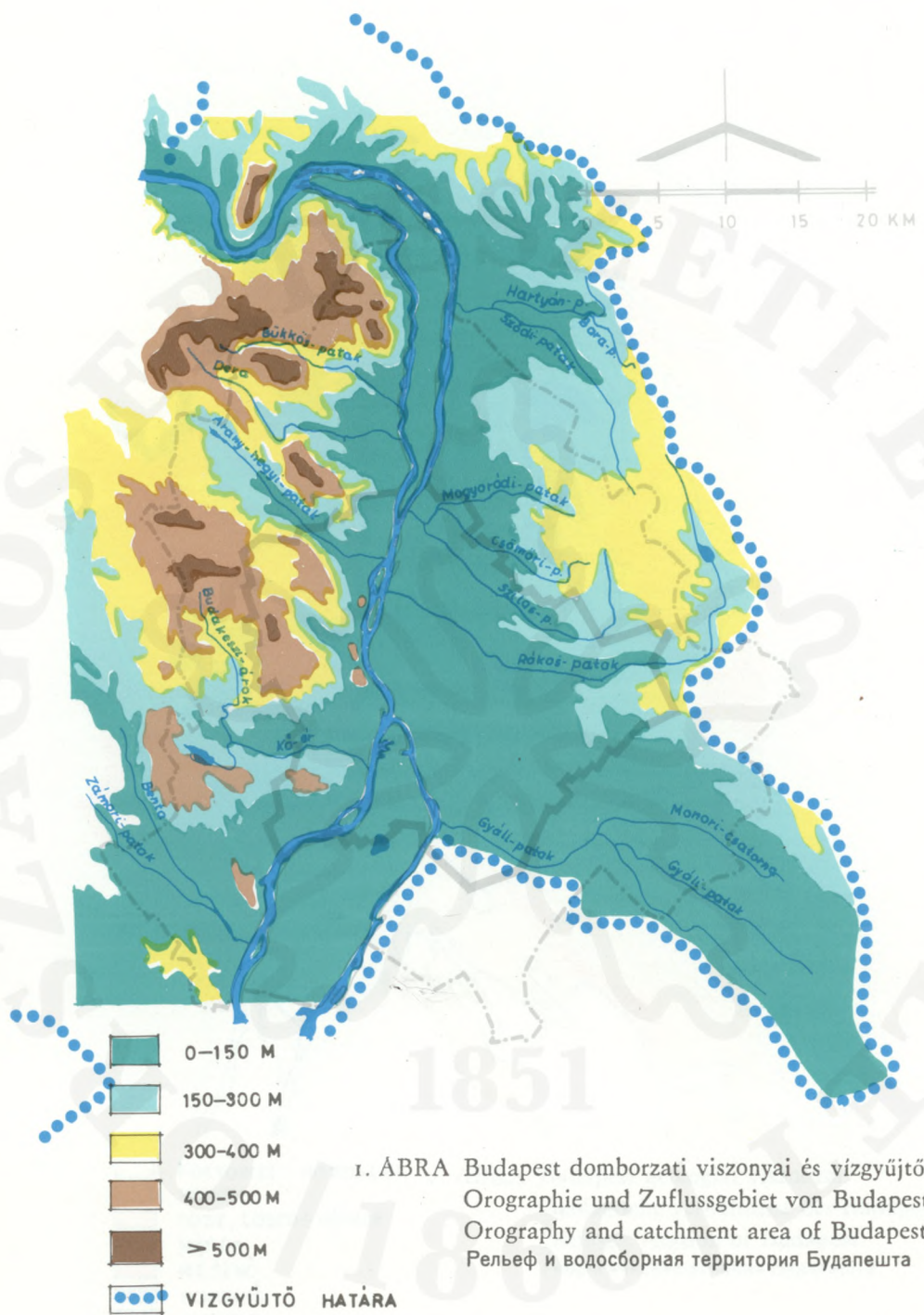
Budapest geológiai viszonyai a Duna két oldalán éles eltérést mutatnak. A budai hegység mészkőtáblás röghegység. Fő kőzetei a dolomit és a különböző mészkőfajták /dachstein, nummulitás, édesvizi stb./, de megtalálható a márga és a homokkő is. A Duna parti övének üledékei a homok, kavicsos homok, homokkő. Ezek Göd, Csanád, Fót, Mogyoród, Cinkota és Budafok környékén vannak a felszínen.

Budapest változatos kőzetösszetétele az épületanyagbányászat számára jó lehetőséget biztosított. 1968-ban történt felmérés szerint a működő és már felhagyott bányákból eddig mintegy 31 millió m³ anyagot termeltek ki. A kialakult bányagödörök nagy része szeméttel feltölthető, de több olyan nagykiterjedésű, kavicsbányászás során keletkezett bányagödör is található Budapest határában, amely megfelelő tereprendezés után üdülési igények kielégítésére is alkalmassá tehető. A domborzat és a geológiai felépítés alapvetően meghatározza Budapest és környéke talajviszonyait is. A budai hegységre sekély termőrétegű barna erdőtalajok, rendzinák és váztalajok jellemzőek. A talajréteg sok helyen teljesen hiányzik, itt sziklakopárok alakultak ki. Ezek fásítása rendkívül nehéz feladatot jelent. Vastagabb talajréteg csak a völgyekben és a Duna partja mentén található.

A pesti oldal talajainak zöme homoktalaj, amelynek minősége a legrosszabb minőségű futóhomoktól a rozsdabarna erdőtalajig változik. A patakok völgyében réti talajok alakultak ki. Ezekre a talajféleségekre a kedvezőtlen vízháztartás jellemző, a fásításnál alkalmazható fafajok száma ezért erősen korlátozott.

Budapest éghajlati viszonyai a tagolt felszínnek megfelelően rendkívül változatosak. A déli terület benyulik a legszárazabb éghajlati körzetbe, Dunántuli felén már a hűvösnyaru, mérsékelt csapadékos öv érezteti hatását.

E két éghajlati körzet találkozása, egyesülve a város hőtömegének, ipari üzemeinek, nagyvárosi közlekedésének hatásaival önálló városklimát eredményez, amelyet a nappali órákra is kiterjedő borultság, füsttel átítatott köd és

I. ÁBRA Budapest domborzati viszonyai és vízgyűjtő területe
 Orographie und Zuflussgebiet von Budapest
 Orography and catchment area of Budapest
 Рельеф и водосборная территория Будапешта

Empty rectangular box at the top of the page.

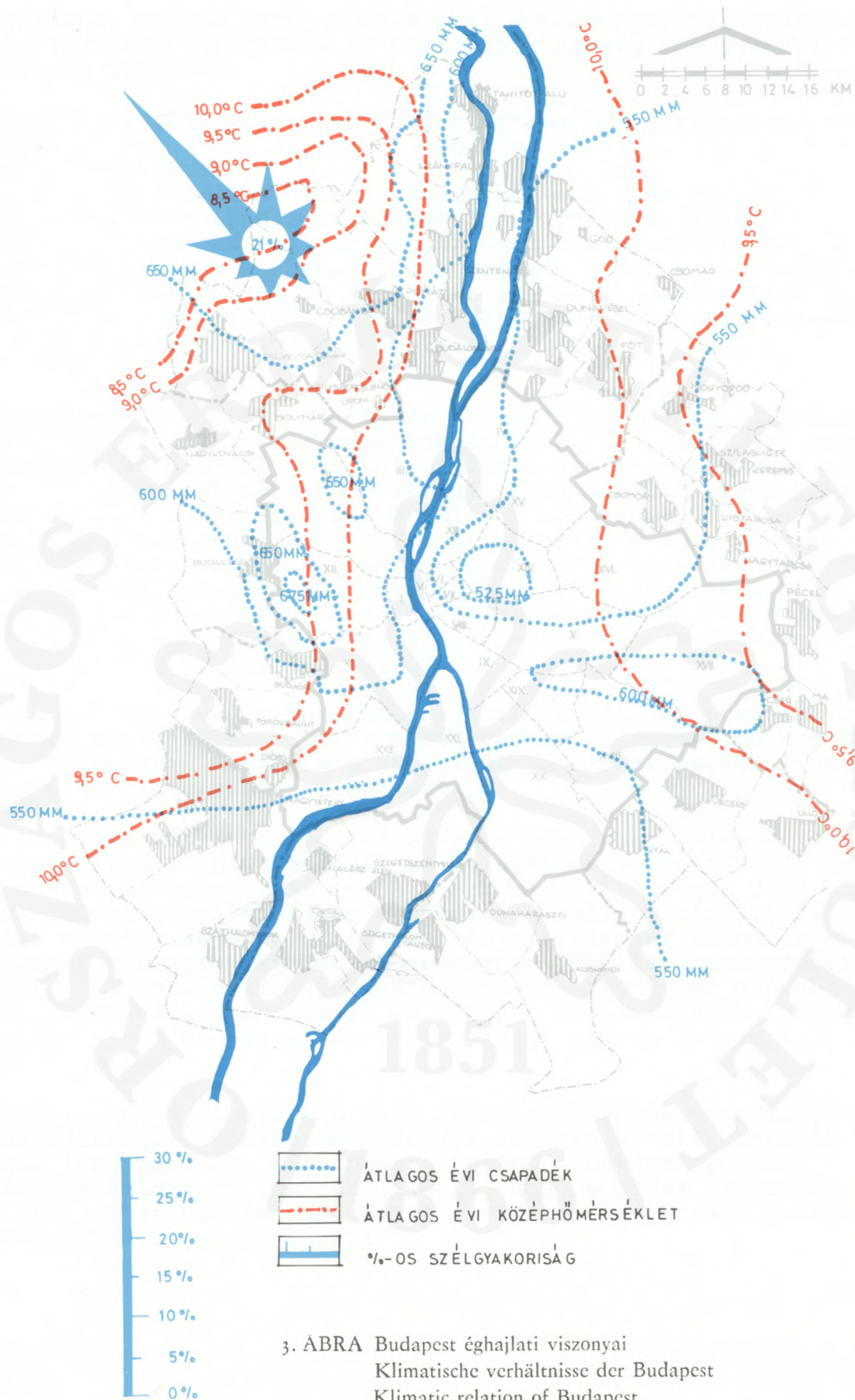

- FOLYÓVIZI HORDALÉK
- HOMOK
- LÖSZ, LÖSZÖS HOMOK
- MÁRGA
- MÉSZKŐ
- HOMOKKŐ
- ANDEZIT

2. ÁBRA Budapest geológiai viszonyai
 Geologische verhältnisse der Budapest
 Geologic relation of Budapest
 Геологические условия Будапешта

3. ÁBRA Budapest éghajlati viszonyai
 Klimatische verhältnisse der Budapest
 Climatic relation of Budapest
 Климатические условия Будапешта

párasság, nyáron pedig a késő esti - kora éjszakai órákra is kiterjedő fülledtség és háztömegek okozta rosszulszellőzöttség jellemez.

A belváros téli alacsony napfénytartama a légszennyezettség magas értéke miatt alakul ki, ugyanez látható a sugárzás vizsgálatakor is.

A város szél felőli oldala mindig nagyobb sugárzásértékkel tűnik ki, mint az ellenkező oldal az irányába elnyúló szennyfüggöny alatt. A legnagyobb sugárzáshiány télen XI-II. hónapokban, azaz a fűtési idény derekán mutatkozik. Ekkor az időjárási feltételek is kedveznek a légszennyezés felhalmozódásának - a termikus kicserélődés gyenge, az anticiklonokban fellépő inverzió is közrejátszik ebben.

Az uralkodó szélirány ÉNY-i, de a budai oldal hegyoldalainak és völgyeinek keresztirányú beépítése ezt a szélirányt jelentősen befolyásolja és helyi légmozgások kialakulását idézi elő. Ez olyan mértékűvé válhat, hogy a budai erdők hűvös levegőjének a városba való áramlását megakadályozhatja. Alacsony szélerősségnél gyenge a turbulencia, a szennyezett levegő a talaj közelében marad. A DK-i, K-i részeken levő ipartelepek levegője ilyenkor a város fölé áramlik s a Gellért-hegy szélárnyékában felhalmozódhat a légszennyeződések. Javit a helyzeten a fővárost kettészelő Duna kedvező hatása, É-D-i irányú légfolyósó jelleg.

Budapest térségének hőmérsékleti átlaga két jellegzetes vonást mutat. Egyik a város belterülete, amely valamivel melegebb, mit környezete, a másik a hegyvidék, amely mindegyik évszakban mint hideg-sziget viselkedik.

A csapadék területi megoszlásában a domborzat jelentős szerepet játszik. Mig Kőbányán az átlagos évi csapadék 572 mm, a Szabadság-hegyen 692 mm. A pesti oldal átlagosan 550, a budai 600 mm csapadékot kap évente. A belváros aránylag szárazabb térség, majd kelet felé Kőbánya, valamint Rákos-hegy területén helyi maximumok következnek. Még távolabb Gödöllő felé a térszin emelkedésének megfelelően ismét nő a csapadék. A csapadék mennyisége és időbeni megoszlásának ismerete rendkívül fontos az erdőtelepítések sikere szempontjából.

A hóviszonyok ismerete a téli sportlehetőségek vizsgálatához szükséges, továbbá a növények számára a téli csapadék igen lényeges. Pl. a Szabadság-hegyen a hótakarós napok átlagos száma: 59. Ez azt jelenti, hogy a budai hegyekben a téli sportlehetőségek adottak, erre az üdülőerdők berendezésénél is gondolni kell.

2.3. TELEPÜLÉSI VISZONYOK.

2.3.1. Településhálózat

Budapest az ország ipari termelésének, szellemi és kulturális életének fókusz, következésképp az országos településhálózatban magasfoku szolgáltatási szinttel és vonzáskörzettel szerepel. Körülhatárolható a településcsoporton belüli társadalmi és gazdasági vonzás olyan szintje, amin belül már Budapest agglomerációról beszélünk. A településhálózat decentralizált, arányos térbeli fejlesztési koncepciója mellett a főváros és agglomeráció országon belüli irányító szerepe hosszú távon megmarad.

Ezen országos és regionális jellegű központnak területarányos és környezetvédő tényezőit szolgálja az a zöldvezetési rendszer, mely a lakosság napi, hétvégi tartós felüdülését, pihenését, az ipari területek lehatárolását, a város szerkezeti tagolását és átszellőzését, a környezeti ártalmak csökkentését idézi elő.

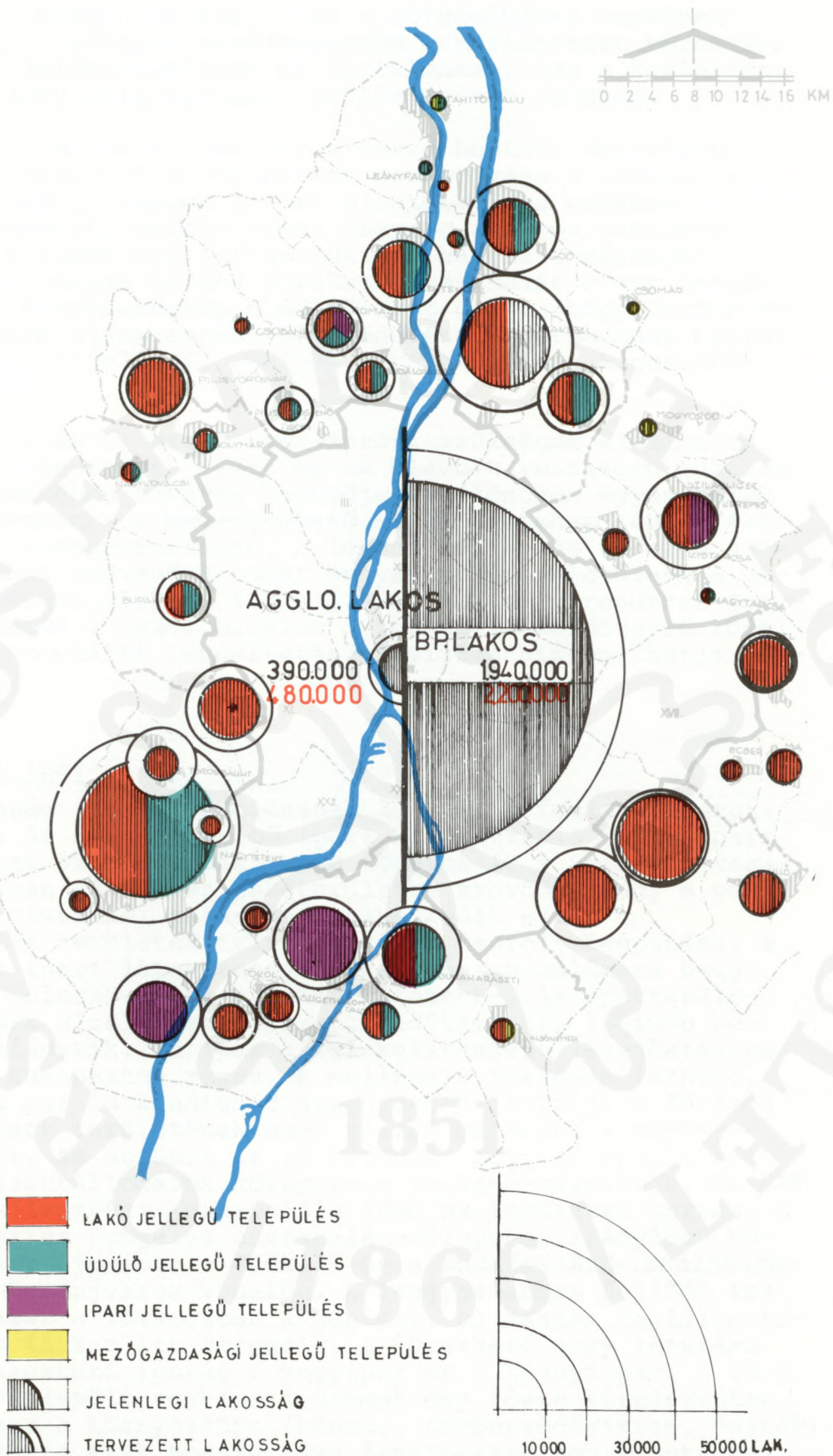
2.3.2. Városszerkezet és lakóterület.

A történelem során kialakult, táji adottságokhoz alkalmazkodó városszerkezetre az észak-dél Duna tengely, valamint a síkság keleti területére kiterjedő beépítettség jellemző, ugyanakkor e szerkezet vázát képező uthálózat áttekinthetőségét teszi nagyvonalúvá a folyóra vezető közutas és sugárutas rendszer, amely az európai nagyvárosok között egyedülálló.

Budapest településviszonyaira a térbeli aránytalanság, szerkezeti tisztaság hiánya és ellentmondások jellemzők. Ilyenek az egyes városrészek tulzsufolt beépítése és a peremkerületek aránytalanul laza, nagy külterületre kiterjedő földszintes beépítése, amely az össz lakóterületnek 80 %-át alkotja, ugyanakkor a belváros 40 km-én /a terület $\frac{1}{12}$ -ad része/ 700.000 fő, a teljes városi lakosság $\frac{1}{3}$ -a helyezkedik el. Következésképpen az 1.000 fő/ha nettó laksűrűség, amely a nagy kiterjedésű külterjes, hézagosan beépült peremkerületekben 40 fő/ha normával jelentkezik. A lakóterület jelenlegi lakásállományának 70 %-a 1940-1944. között épült, ezekre jellemző a 84 %-os földszintes beépítés komfort fokozat nélkül. A főváros lakáspolitikája: a mennyiségi lakáshiány kielégítése korszerű technológiával, ennek eszköze a koncentrált tömeges, korszerű és komfortos lakásépítés. E koncentrált lakásépítés térbeli elhelyezése vizsgálati alap volt a parkerdő távlati telepítési hely meghatározásánál, figyelembe véve a tömegközlekedés és gépkocsi forgalom 30 perces megközelítési lehetőségét.

2.3.3. Zöldfelület

A település beépítettségének heterogén kialakulásával együtt a zöldfelületek városi szintű ellátottságára is az aránytalanság jellemző. Míg Budapest egészében a zöldfelületek egy főre eső értéke 30 m², addig a zsufolt pesti városmagnál ez 0,2 m²/főig csökken. A

4. ÁBRA Az agglomeráció lakossága és település jellege
 Population und Siedlungstypict der agglomeration
 Population and settlement type of the agglomeration
 Население и характер поселков агломерации

hiányt tovább fokozza, hogy a zöldfelületi normában szereplő fajlagos területegység a korlátozott közhasználatu zöldterületeket is tartalmazza, így a korlátlan használatu zöld fajlagos értéke tovább csökken.

A vizsgálat során hét városrészre bontott egységben /ÁRT/a közkertek és közparkok normatívája a szükséges 12 m²/fővel szemben 1-5 m² ellátottságra csökken. E közhasználatu zöldfelületi nagyság a város szerkezetén belül a magasfoku infrastruktúra hálózat, gépkocsi tárolás, magas értékű területfelhasználás miatt irracionális, következésképp a zöldövezet célja, hogy összefüggő egységben olyan szabadidő-, üdülési centrumoknak helyét lehessen kijelölni, amelyek a városrészhez kapcsolódnak.

Az ipari és lakóterületek között szükséges elválasztó sávok hiányoznak. Ezért és az elavult rendszerű tüzelés következtében a város levegője - különösen egyes belső területeken - a megengedhető küszöbértékhez képest 4-6-szoros szennyezettségű. A levegőjavítás és védelem szempontjából kedvező a budai hegyek erdőterületeinek a városrost félkör alakban átölelő szerkezete, e rendszer folytonosságát a pesti oldalon a tervezett zöldövezet védelmi és szociális rendeltetésű fásítása biztosíthatja távlatban.

2.3.4. Ipar

Az ország ipari termelésének 20 %-a, a foglalkoztatottnak 34 %-át tömörítő ipari koncentráció - 550 ipari vállalat 3200 telephely - a főváros 10 % területi részarányában 48 km²-en lakóterületbe szövéődve vagy a peremkerületekkel határosan helyezkedik el.

Az üzemi területek tulnyomó része zsufolt beépítésű, a kisebb ipari létesítmények szerteágazó hálózata nagyrészt beleszövéődött a lakóterületekbe. Az iparterületek OÉSZ által meghatározott védőterülete legtöbb helyen hiányzik. Az ipar által keletkezett levegőszennyeződés Budapesten magas. A mellékelt térképen látható, hogy a por és kéndioxid szennyeződés szintje a főváros beépített területének nagy részén magasabb a megengedettnél. Az ábrából az is kitűnik, hogy az ipartelepek és a vasutállomások környéke a legszennyezettebb. Az ÁRT iparfejlesztési koncepciója 4800 ha területet tervez, a fejlesztés tengelye északkelet-délnyugat irányában húzódik az Ujpalota - Gödöllő és a Budafok-Érd- Százhalombatta-Dunaujváros vonalon. A leggyorsabban fejlődő ipari ágazat a fővárosban a gépipar, az összes foglalkoztatottak 45 %-a itt dolgozik. A következő nagy létszámú foglalkoztató iparág a vegyipar és a könnyűipar. A fővárosba települt vegyipari üzemek egy része kifejezetten ártalmas környezetre /kénsav, növényvédőszer, festék-, enyvgvár/, ezek hosszú távu fenntartása nem lehetséges.

A Minisztertanács 2034/1974. számú Mt. határozatában megjelölte a budapesti agglomeráció iparfejlesztésének további feladatait. A fejlesztés általános elvei a következők:

- szelektív fejlesztés
- területileg és országos fejlesztés
- környezetvédelmi követelmények fokozottabb megtartása
- munkaerő hatékonyabb felhasználása.

Megtörtént a telephelyek kategóriába sorolása, amely szerint kijelölték a fejlesztendő, a korlátozott fejlesztést igénylő és a kitelepitendő ipari üzemeket. A fenti intézkedések az ipari tevékenységek távlati erőteljes szükítését irányozzák elő, összehangolva a városrendezési és környezetvédelmi, valamint a növekvő hatékonysági követelményekkel.

2.3.5. Közlekedés

Budapest az ország közlekedéshálózatának csomópontja, illetve kiinduló pontja a nemzetközi vasut- és utvonalaknak. Itt helyezkedik el Magyarország egyetlen nemzetközi forgalmu repülőtere. A vasuti pályaudvarok szinte kivétel nélkül sűrűn beépült lakóterületek közé beékelődve helyezkednek el. A por és kéndioxid szennyeződési görbék jól mutatják ezeknek a létesítményeknek környezetzavaró hatását. Az ÁRT jelentős korszerűsítést irányoz elő: rendező pályaudvarok összevonása, darabáruforgalom koncentrálása. Ezek megvalósulása a környezeti ártalmakat is lényegesen csökkenteni fogja.

A forgalmi uthálózat a körutas, sugárutas rendszeren épül fel. Jelenleg a főforgalmi utak kivétel nélkül a belső, sűrűn lakott városrészekben haladnak keresztül. Ez a forgalom szempontjából rendkívül sok probléma forrása, de egyben a környezeti ártalmak egyik legjelentősebb tényezője.

Az autóforgalom ugrásszerű növekedése a káros gázok és a zaj nagymérvű fokozódását eredményezte. A főváros közigazgatási határán belül összesen 634 km autópálya, autót és főforgalmi ut, valamint forgalmi ut húzódik. A gépjárműforgalom, valamint a város beépített területének növekedése, továbbá az agglomeráció fejlettebb "együttélésének" elősegítése miatt elengedhetetlen a főváros és környéke uthálózatának fejlesztése, mely a meglévő hálózat korszerűsítésével, illetve továbbfejlesztésével biztosítható. Erre vonatkozóan az ÁRT részletes javaslatokat tartalmaz, továbbá az UVATERV készítette az agglomerációra közlekedési fejlesztési koncepciót. A tervezett autópálya hálózat össz hossza a főváros határán belül 78,8 km, ebből eddig 2,7 km épült meg. A főforgalmi és forgalmi uthálózat együttes hossza 555,2 km. Az agglomerációban tervezett uthálózat fejlesztése során a Budapestre irányuló sugárirányú főuthálózatot hálós szerkezetűvé kell fejlesztetni. Hosszabb távon szükségesnek látszik a főutvonalakat összekötő külső, körirányú utvonal kialakítása, melynek célja a főváros beépített területének kikerülése.

Az agglomeráció tömegközlekedésének gerincét alkotó gyorsvasuti hálózat kiépítése megindult. A teljes hálózat három városi és négy elővárosi gyorsvasuti vonalból áll,

- AUTÓPÁLYA
- AUTÓÚT
- FŐÚT
- VASÚTI FŐVONAL
- EGYÉB VASÚTVONAL

5. ÁBRA Budapest közlekedési hálózata
 Verkehrsnetz von Budapest
 Traffic network of Budapest
 Сеть движения в Будапеште

amely együttesen kb. 98 km hosszúságu lesz. Ez azt jelentené, hogy a fővárosi lakosság utaskilométer teljesítményének 75 %-a a gyors közlekedési úthálózaton bonyolódna le. Ez alapvető fordulatot jelent Budapest és környéke tömegközlekedésében.

A távolsági és környéki autóbussz közlekedés bővítése is megindult. A vízparti üdülőterületek növekedése, a hajózás fejlesztését vonja maga után. A főváros egyetlen polgári repülőterének nagyarányu bővítését tervezik, ez a zajártalmak növekedését vonja maga után.

2.4. MEZŐGAZDASÁG

Budapest mezőgazdasági területe 1960-70. között 27 ezer ha-ról 24 ezer ha-ra csökkent. A fennmaradó területek hasznosítása szántóföldi, szőlő-gyümölcs és öntözött kertészeti termesztésben jelentkezik.

A területi és struktúra változás a nagyvárosok világjelensége, melynek okai a következők:

- Lakásépítés, közlekedés, ipar és raktározási területigény.
- Üdülőterületek magas arányú igénye és növekedése.
- Mezőgazdasági struktúra és intenzív ipari élelmiszer-gazdaság változása

Mindezen okok Fővárosunk területén is fennállnak. Egy város közigazgatási határain belül meglevő mezőgazdasági területek valójában a városfejlesztés tartalék területei, ez az urbanizáció racionális követelménye.

A mezőgazdasági területek csak részben tekinthetők a főváros ellátó övezetének, ahol az intenzív, környezetét nem szennyező, kevésbé területigényes ipari élelmiszer-gazdaság szerkezete fejlesztendő ki - elsősorban üvegházi, öntözött kertészeti kultúrák létesítésével. Magas zöldségfogyasztású államok egy főre eső értéke 120 kg/fő, amely 30 m² intenzív, magas iparszerkezetű mezőgazdasági és kertészeti struktúrában természetű, ha termelési és fogyasztási irányadatnak tekintjük a számokat, akkor a főváros gyorsan romló és szállítást kevésbé tűrő élelmiszer - zöldség fogyasztása - 2,5 millió távlati lakosság számmal számolva - 7500 ha-on megtermelhető.

A mezőgazdasági termékkel való teljes ellátásra a magas népsűrűségű ipari tengelyben és település agglomerációban, - ahol a mezőgazdasági területek országos értékhez viszonyított százaléka 0,25 és ugyanakkor a lakosságtömörülés 20 %, - nem lehet reálisan gondolni.

A főváros és agglomeráció környezetében az országos jelentőségű és jellegzetes termőtájak megtartására és rekonstrukciójára - budai őszibarackosok, Duna-menti bogyósok, dél-pesti öntözött zöldségkultúrák - kell törekedni, és racionálisan kevésbé hasznosítható mezőgazdasági területek bizonyos százalékos részarányát, táji és természeti adottságok függvényében rekreációs, valamint környezetvédelmi területekké, erdőkké szükséges feltárni.

Főleg a pesti oldalon folyik nagyüzemi szántóföldi művelés. Ezek a területek termelészövetkezetek és állami gazdaságok kezelésében vannak. A talajviszonyok miatt ezek egy része rossz termőképességű, racionálisan nem hasznosítható terület.

A másik jelentős művelési ág a szőlő-gyümölcsös. Főleg a budai oldalon nagy kiterjedésű nagyüzemi gyümölcsösök terülnek el, a hegyek lejtőin zömmel zártkertek, kisparcellás szőlő és gyümölcssterületek húzódnak.

Buda környékén szőlőtermelés már viszonylag régen folyik. Az erdők visszavonulása is erre vezethető vissza. A múlt század végén fellépő filoxéra nagy pusztítást okozott, azóta újból megindult a szőlőterületek növekedése. Ezek egy része ma, mint hétvégi üdülőterület funkcionál.

Indokolt lenne több figyelmet fordítani a rohamosan terjeszkedő bungalow telepekre, engedély nélküli építkezések megállíttására, illetve a hétvégi üdülőtelepek helyének gondos megválasztására, mert a későbbiek során a településfejlesztésnek ezek igen jelentős akadályát fogják jelenteni. A pesti oldalon Fót, Mogyoród, Csömör határában helyezkedik el a szőlő-gyümölcs területek tulnyomó része. Sok az elhanyagolt parcella, felhagyott szőlő. Rendezésük, gazdaságos hasznosításuk jelentős feladat.

Budapest ellátásában nagy szerepet játszanak a környező öntözött kertészetek. Sok esetben közvetlenül a lakótelepek mellett helyezkednek el /pl. Csepel-Csillagtelep/. A Duna vizbázisára települt nagy részük. Nagy kiterjedésű öntözött területek vannak Vecsés, Gyál határában, melyek további fejlesztése várható.

Jelentős mezőgazdasági üzemág Budapest környékén az állattartás is. Ma már zömmel szakosított telepeken, nagyüzemi, belterjes módon folyik az állattenyésztés. A takarmánybázis megtermelése azonban sok esetben a fővárostól távol történik. Ez nem mondható gazdaságosnak, ezért célszerűnek látszik a Budapest környéki állattartás felülvizsgálata.

2.5. VIZGAZDÁLKODÁSI VISZONYOK

A terület vízviszonyait alapvetően a Duna befolyásolja. Az összes kisvízfolyás a Dunába torkollik, a talajvizre gyakorolt hatás pedig a Szentendre-i és Csepel-sziget egész területére, valamint mindkét ponton a síkvidéki területekre kiterjed.

A Duna jellegadó, térképi keretet adó tényező, alapvető vízbázis, a lakosság üdülési, sport és higiéniai igényeinek kielégítésére is szolgál. Nélküle ez a hatalmas lakossági tömörülés és termelési koncentráció nem jöhetett volna létre.

Az ivó- és ipari víz nyerése a Duna fővárosi, vagy főváros-hoz közel lévő szakaszainak partmenti, víztermelésre alkalmas kavicsrétegeből történik. Az 1980-ra tervezett 2.900.000 m³/nap ipari és 1.100.000 m³/nap közművek vizigény kielégítése 98 %-ban a Dunát fogja terhelni.

Súlyos probléma, ami megoldásra vár a szennyvittisztítás kérdése. Nagy teljesítőképességű központi szennyvittisztító telepek létesítésére van szükség.

Végső célként a főváros teljes beépített területének vezetékes vízzel való ellátása és az összes szennyvíz zárt csatornában való elvezetése, majd tisztítása szerepel. A vízgondok megoldása mellett a Duna az itt élő lakosság üdülő és vízpart igényeinek is bázisa. Ezt a lehetőséget erősen korlátozza a víz szennyezettsége. A Duna főágában a nagy szennyező forrásoktól számítva kb. 20 km-re van szükség az öntisztulás végbemenetelére.

A vízgazdálkodás jelentős tényezői a budai és pesti oldalon egyaránt megtalálható kisvízfolyások. Egy részük rendezett, vagy vízrendezési tervvel rendelkezik, de különösen a felső szakaszokon a vizerózió igen nagymértékű. A fővároson átfolyó szakaszokon pedig erős szennyezettség jelentkezik.

Egy részükön a vízügyi szervek vizsgálatai szerint víztározók létesíthetők, melyek gazdasági hasznuk /öntözőviz/ mellett jelentős üdülési objektumokká tehetők.

A budai oldal kisvízfolyásai:

- Bükkös patak - a visegrádi hegységből a szentendrei Dunaágba torkollik.
- Dera patak - A Szentendre - Visegrád hegységet a Pilistől elválasztó szerkezeti árokban gyűjtögeti vizeit. Felső szakaszán víztározás lehetséges.
- Aranyhegyi patak - Párhuzamos forrásaival közel 18 km-re nyulik be a Pilis és a budai hegységet elválasztó szerkezeti árokba. A medret 100-200 m széles tocsogós, nedves rétek kísérik, ezeket a hasznosítatlan területsávokat ligetes fásítással kedvelt

- VIZGYŰJTŐ HATÁRA
- TERVEZETT TÁROZÓ
- MEGLÉVŐ TÁROZÓ, VIZFELÜLET

6. ÁBRA Budapest felszíni vizei
 Oberirdische Gewässer von Budapest
 Superficial waters of Budapest
 Поверхностные воды Будапешта

sétahelyekké lehet átalakítani. Víz tározási lehetőség van rajta /1 km²-es tó alakítható ki/.

Ördögárok - Időszakos vízfolyás - 100 m széles nedves rét kíséri - szintén fásítható - kedvelt turistauttá lehetne átalakítani az autóforgalomtól erősen igénybevett, kopár országút kikerülése céljából.

Hosszuréti patak - Forráságai a budakeszi medencét a budai hegység nyugati és déli vonulatait, a budaörsi medencét és a Bia-Téti ténnyi plató északi szegélyét csapolják le. Kisebb tározótó létesíthető rajta, amely nagyban emelné a látogatott turista terület értékét is. Törökbálinttól észak-nyugatra halastavak /33,4 ha/ vannak. A Törökbálinttól Budaörsre vezető ut keresztezése mellett tározótó létesült kb. 17 ha felülettel. /Kirándulóforgalmat is szolgálná./

Sulák-csatorna - A tétényi plató keleti, az érdi öblözetre lejtő felének gyér vizeit gyűjtögeti össze. Erősen szennyezett.

Benta-patak - A Duna jobbparti részének legnagyobb vízgyűjtő egysége, de a tervezési területbe csak kis része tartozik. Meglévő és tervezett tározói üdülési szempontból jelentősek.

Pesti oldal kisvízfolyásai:

Szöd-Rákos-patak - Széles völgye a későbbiekben ligetes fásítással kellemes kirándulóhellyé tehető.

Szilás patak - Az agglomeráció északkeleti része nagy vízgyűjtő egységének vízrendszere. Felső szakaszán sok hordalék képződik /talajvédő fásítások szükségesek/. Kistarcsa ipari üzei teljesen elszennyezik vizét, amit ezután Rákospalota és Dunakeszi ipari üzei még tetéznak. Ugyanilyen hatásuk mellékágára, a Mogyoródi-patakra Fót házi szennyvizei.

Csömöri patak - Időszakos vízfolyás, a VITUKI vizsgálati szerint víztározási lehetőség van rajta.

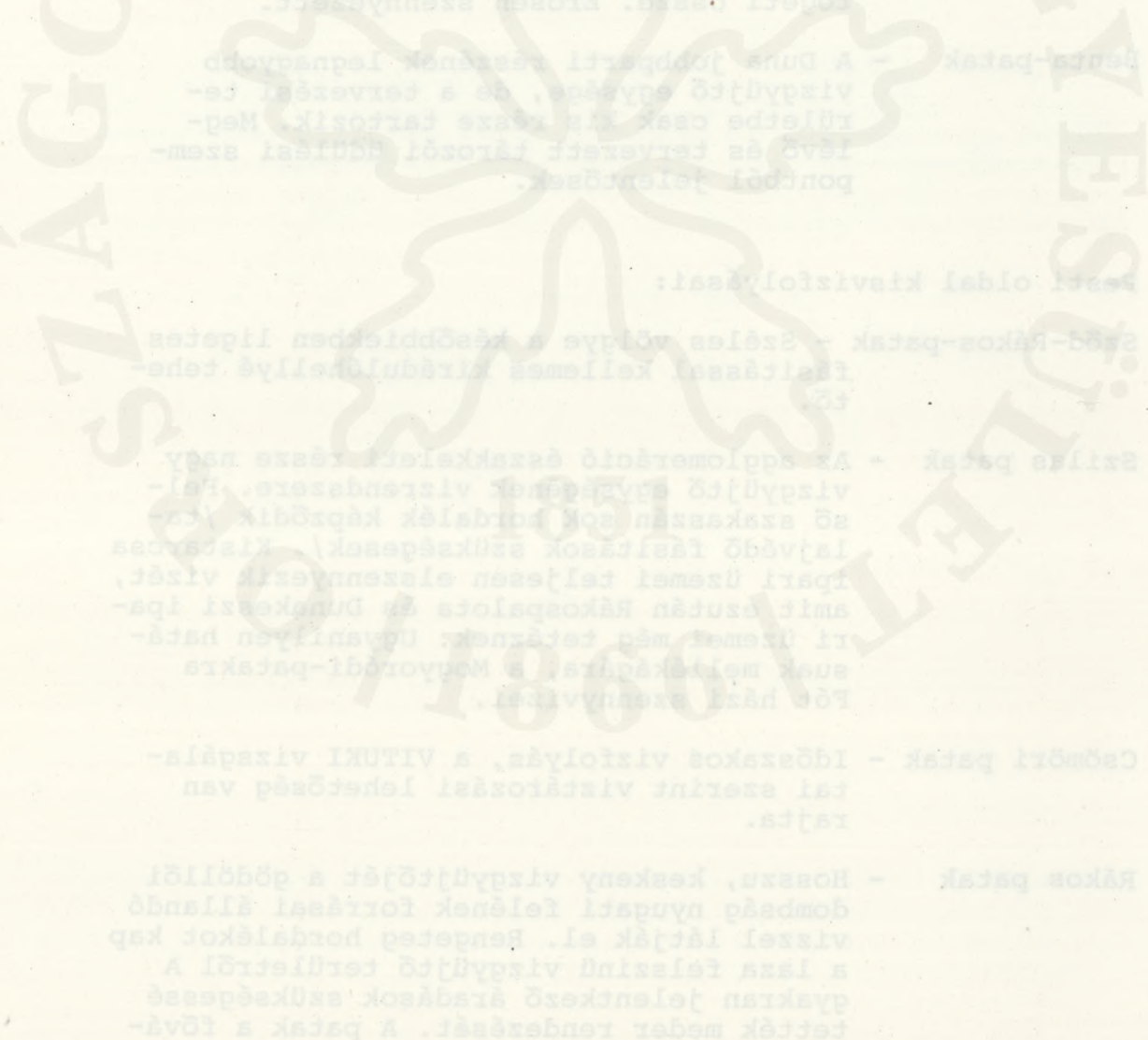
Rákos patak - Hosszu, keskeny vízgyűjtőjét a gödöllői dombság nyugati felének forrásai állandó vízzel látják el. Rengeteg hordalékot kap a laza felszínü vízgyűjtő területéről. A gyakran jelentkező áradások szükségessé tették meder rendezését. A patak a fővá-

ros területén sajnálatos módon teljesen szennyvizcsatornává alakul. Fásítani a felső szakaszát hordalék megkötés céljából kell, a völgyi részek pedig üdülőerdőként hasznosíthatók. Szintén rendelkezik víztározó létesítésére alkalmas területtel.

Gyáli-víz - Az agglomerációs övezet legnagyobb vízgyűjtő egysége. A vízrendszer egyes ágai mellett számos helyen található erdősitésre, vagy ligetes telepítésre alkalmas nedves rétségek.

Duna-Tisza csatorna - A csatorna üzembe állítása esetén mindennemű egyéb hasznosítást háttérbe szorít a várhatóan erős forgalom. De a fasorokkal, ligetekkel kísért csatorna mente így is kedvelt kiránduló övezet lehetne.

A patakvölgyek kirándulóhelyek kialakítására javasolt területeinek egy része a KÖVIZIG. szakvéleménye szerint időszakosan elöntés alá kerülő terület, ezért a vízrendezés jelentős feladatot jelent.

2.6. ERDŐGAZDÁLKODÁS

A Pest környéki erdők jelenlegi állapotának vizsgálatahoz célszerű röviden áttekinteni, hogyan alakult az erdők, zöldterületek sorsa a történelem folyamán.

A mai Pest a Duna árterületén volt és áradások idején víz alá került. A vizenyős síkságot fűz és nyárfa foltok borították, amelyek a középkorban vadászati célt szolgáltak. A mai Városliget környékén feküdt Mátyás király vadlibás, nyulas kákás területe. Pest rohamos kiépülése az erdők kiirtását eredményezte. A XVIII. század végén azonban nagyobb arányu telepítések indultak, sétányokat alakítottak ki a mai Kálvin-tér táján, a Margit szigeten és az óbudai szigeteken, valamint Ujpest alatt. 1789-ben a Vigadó környékén hársat és akácot telepítettek, 1755-től megkezdték a Városliget kialakítását új városerdő néven. Itt elsősorban epret és akácot telepítettek. Pesten egyre sürgetőbben jelentkezett a település egészségesebbé tétele, jóllehet a fő problémát még a szemét eltávolítása és az ivóvíz biztosítása jelentette. A zöldterületek egészségügyi értékét ekkor még nem ismerték fel eléggé, ennek ellenére tovább folytatódott a városi köztertek építése. 1832-40. között létesült a Károlyi-kert, 1846-ban a mai Szabadság-tér platánosai, 1854-ben az Erzsébet-kert /a mai Engels-tér/ 1868-ban kezdtek kialakítani a Népligetet, tovább fejlesztették a Városligetet.

1877-ben nagyobb arányu fásítási program indult Pesten. E szerint a város határában 100 öl széles sávot kell telepíteni és ehhez kell megkezdeni a területek kisajátítását. Ez a program már az erdők környezetvédelmi jelentőségének tudatos felismerésén alapult. 1902-ig 206 hektár erdő telepítése történt meg a soroksári Dunaágtól a ceglédi vasutvonalig, a kispesti határ mentén, a Maglódi uttól a gödöllői vasutvonalig, továbbá a szentmihályi és cinkotai határ mentén. 1902-ben a kisajátítást igénylő telkek ára miatt a Fővárosi Tanács közgyűlése elvetette a további fejlesztés elvét. Azóta különböző építkezésekkel csökkentették a Határ-erdő területét, két világháborúban teljesen le is tarolták az állományt, meglévő részei azonban felújítva ma is könnyen elérhető kedvenc helyei a pesti lakosoknak.

A második világháború éveiben sok erdő tönkrement. A felszabadulás után az erdők állami kezelésbe kerültek. 1950-től napjainkig több, mint 1.000 hektár új erdőt telepítettek a pesti oldalon. A budai oldalon az erdők irtása valószínűleg már a rómaiak idején megkezdődött. A XVIII. századig a városon kívüli területek elsősorban mezőgazdasági célokat szolgáltak. Nagy kiterjedésű rétek, legelők, de elsősorban szőlők borították a budai hegyek nagy részét.

A török megszállás alatt a szőlőművelés visszafejlődött, de 1700. körül újra intenzívebb bortermelés kezdődött. A szőlőművelés egyet jelentett az erdők kiszorításával. Az 1790. évi birtokösszeírás szerint Buda város erdőterülete 1320 ha, ugyanakkor a szőlő kiterjedése 2150 ha. Az erdők értéke csak mint tűzifabázis jelentkezett, sarjerdőgazdálkodás folyt. A budai erdők amellet, hogy tűzifát szolgáltatottak, kitűnő vadászterületek hirében állottak. Itt volt Mátyás király hires vadaskertje és a megszálló törökök is itt agasztak.

Az 1700-tól 1800-ig terjedő időszakban tovább csökkent az erdők területe. Az egész hegyeket borító szőlők és a legeltetés utat nyitott a hegyoldalak termékeny talajrétege lehordásának. A XVIII. század végén Budán is megindult a városi kertépítés, ekkor létesült a Városmajor is. A mult század második felében bekövetkezett nagyarányu szőlőpusztulás akasztotta meg az erdők irtását. Az 1859-től 1900-ig terjedő időszakban rátértek a főváros erdeinek üzemterv szerinti kezelésére, de ezután is erőteljes tarvágások folytak, egészen 1869-ig, amikor a budai előljáróság leállította a termeléseket és egészen 1885-ig nem folyt semmiféle vágás. Az 1879. évi erdőtörvény alapján készült az első rendszeres használati terv a fővárosi erdők-re az 1883-ban érvényben lépett üzemterv alapján. Az elkészült üzemterv alapelve a budai sarjerdők gyors átalakítása.

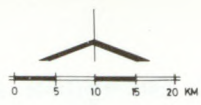
A budapesti erdőterület növekedése:

1859.	850,0 ha	ebből erdőtelepítés:	-
1884.	1432,0 "	"	76 ha
1901.	2006,9 "	"	904 "
1923.	2176,9 "	"	384 "
1943.	2432,3 "		

Az erdő gyarapítás részben erdővásárlásokkal, részben erdőtelepítésekkel történt. A főváros az erdőket kezdettől fogva mai értelemben vett "jóléti erdőknek" tekintette. Csak az előregedett, beteg fák egyedenkénti szálalásából és a gyéritésekből adódott viszonylag csekély fakitermelés.

Az 1888-ban módosított üzemterv már előírta, hogy a végrehajtott intézkedésekkel a fővárosi viszonyoknak inkább megfelelő formákra való átmenetet kell biztosítani és így alkalmas és kényelmes üdülési helyeket kell kialakítani a nagyközönség részére. Ebben az időben a budai erdőkben már kezd kialakulni a sportélet. A különböző társulatok, természetbarát, turista egyesületek, pihenőhelyek, menedékházak, esőházak, turista-utak létesítését kezdik meg. Megindult a budai erdők üdülőerdővé válása.

A budai erdők átalakítása megkezdődött és egészen az I. világháboruig folyt. Az ekkor keletkezett nagy erdőpusztítások helyreállítása egészen 1945-ig tartott. Ebben az időben az erdész szakemberek sokat tettek a szebb

1870

1930

2000

7. ÁBRA Budapest erdő és beépített területeinek történelmi változásai
 Veränderung in den bewaldeten und bebauten Flächen von Budapest

ERDŐTERÜLET
 BEÉPÍTETT TERÜLET

Alterations in the afforested and urban areas of Budapest
 Изменение лесных и застроенных территорий Budapest

állományok kialakításáért, az erdők kényelmi berendezéseinek megteremtéséért, a mai gazdálkodás megalapozásáért. A II. világháború éveiben összesen 950 ha erdőt termeltek le.

1949-ben a budai erdők is állami kezelésbe kerültek. Az Országos Erdészeti Főigazgatóság 1955-ben a főváros erdeit parkerdővé nyilvánította, lényegesen csökkentette a fakitermelési előírásokat és külön hitelt folyósított a parkerdei többletköltségek fedezésére.

Időközben megindult a budai kopárok fásítása is, amely környezetvédelmi szempontból nagy jelentőséggel bír, később pedig ezek mint üdülőerdők is számításba jöhetnek.

A budapesti erdők fafajösszetételét vizsgálva megállapítható, hogy a jelenlegi állapot sok esetben nem felel meg azoknak a kívánalmaknak, amelyeket az erdőkből környezetvédelmi és üdülési szempontból elvárunk. Különösen a pesti oldalra jellemzők gyenge növekedésű rontott akácok, nyárasok.

A fafajok területi arányában 1922-től egészen 1961-ig nagyarányú változások mentek végbe. A budai részeken 25 %-kal csökkent a tölgy, 9,9 %-kal a gyertyán területe. Ugyanakkor növekedett a cser /7,6 %-kal/, kőris /10,6 %-kal/, hárs /3 %-kal/ és a juhar /1,3 %-kal/ területaránya.

A pesti részen 1,5 %-kal csökkent a tölgy, 7,2 %-kal a kőris, 8,2 %-kal az akác, ugyanakkor 10,7 %-kal növekedett a nyár, 1,6 %-kal a platán, 1,9 %-kal a juhar. A változások elsősorban a háborús termelések és az ezt követő sarjról történő felújítás eredményei. A kísérő fafajok arányának növekedése egyébként kedvező az üdülőerdők szempontjából.

Budapesti állami erdők fafaj megoszlása %/

Megnevezés:	Budai oldal	Pesti oldal	Összesen
Kocsányos tölgy mag	2,0	10,2	5,1
sarj	0,5	0,3	
Kocsánytalan tölgy mag	12,2	-	20,5
sarj	18,0	-	
Cser mag	4,8	0,9	11,2
sarj	11,2	-	
Egyéb tölgy	5,5	-	3,8
Bükk mag	2,5	-	3,0
sarj	1,9	-	
Gyertyán mag	0,9	-	3,1
sarj	3,6	-	
Akác mag	0,1	32,4	18,1
sarj	1,2	21,5	
Juhar	2,1	0,8	1,7
Szil	0,2	0,1	0,2
Kőris	14,1	-	9,5
Egyéb kemény lomb	0,8	4,7	2,1
Nemes nyár	0,4	10,3	3,6
Mezei nyár	-	2,7	0,9
Fűz	-	2,8	0,9
Hárs	3,6	0,1	2,5
Erdei fenyő	2,3	7,9	4,3
Fekete-fenyő	11,7	5,3	9,4
Vörös-fenyő	0,2	-	0,1
	100,0	100,0	100,0

A nyár nagyon sok helyen nem megfelelő termőhelyre került és rossz fejlődést mutat.

Nagyon sok a sarjerdő állomány. A sarj-mag eredet aránya a kocsányos tölgnél 50-50 %, a kocsánytalan tölgnél 68-32 %, a csernél 75-25 %, a büknél 52-48 %, a gyertyánál 80-20 %. A budai erdők fő állomány alkotó fafajai 80-100 év között és 100 évnél idősebb korban tulnyomórészt sarjeredetűek. Igen kedvezőtlen képet mutatnak a 10-30 éves állományok, ahol a kocsánytalan tölgy kivételével tulsúlyban van a sarj-eredet. A budai erdőkben a sarj-eredetű állomány igen magas százaléka azt mutatja, hogy a háborus termelések, a helytelen felújítások eredményeként az állományok degradációja következett be.

A budapesti állami erdők kor-megoszlása

1-10 év	404 ha	10,1 %
11-20 "	731 "	18,3 %
21-30 "	1180 "	29,4 %
31-40 "	310 "	7,8 %
41-60 "	375 "	9,4 %
61-80 "	418 "	10,5 %
80-100 "	186 "	4,7 %
100 "	391 "	9,8 %
	<hr/>	
	3994 ha	100.0 %

A korosztály táblázat adatait az előző évekkel összehasonlítva megállapítható az idős állományok területi növekedése.

Az erdők összes élőfakészlete 589,509 m³, az 1 hektárra eső élőfakészlet 143 m³. A folyónövedék 1 hektáron átlagosan 4,7 m³, az átlagnövedék pedig 6,0 m³. Az üdülésre kijelölt erdők átlagos vágás-érettségi kora jelenleg 82 év.

A közelmúlt erdőgazdálkodására a nyereséggazdálkodási rendszer volt a jellemző. Fakitermelés terén ez többek között azt is jelentette, hogy a budai oldalon éveken át csak "egészségügyi" jellegű termelés folyt, ami azonban valójában fokozatos felújító vágásnak és pozitív jellegű növedékfokozó gyéritisésnek felelt meg, esetenként nem is a leggyengébb minőségű állományokban. Az ilyen jellegű bontásokat még csak fokozza az 1968-ban megkezdett erőteljes bükk alátelepítés.

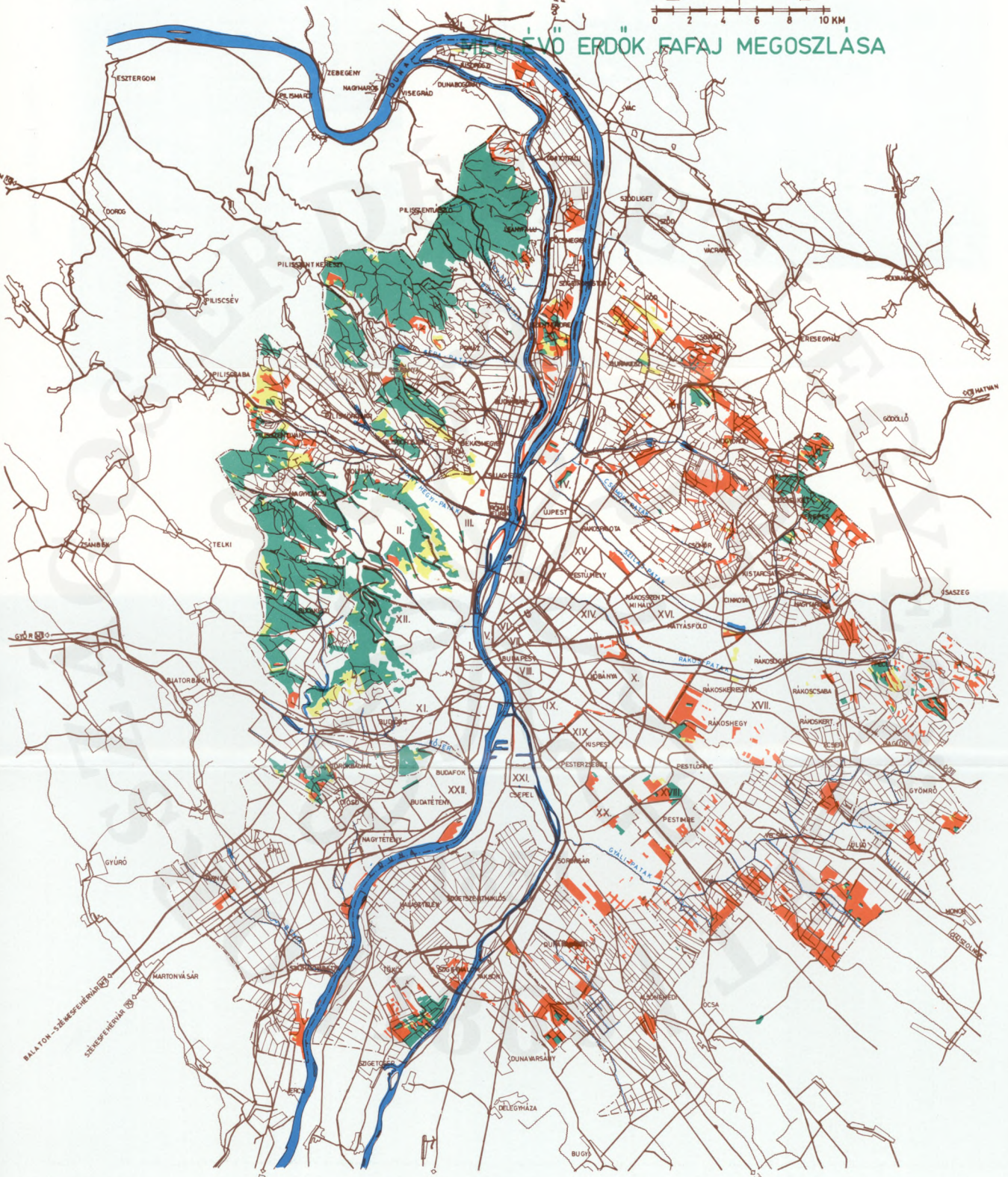
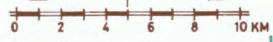
1888-ban alakult meg a Budapesti Hegyvidéki Turista Egylet - utmutató táblákat helyeztek el, pihenőket létesítettek, kiadták a környék térképét. Szokás volt a múlt században, hogy nagyobb ünnepeken tömegesen vonultak ki az emberek egy-egy kedvelt kirándulóhelyre.

A főváros már a múlt században jelentős fakitermelési korlátozásokat rendelt el a kirándulóterületek környékén, az idős fákat táblákkal látta el /Normafa/ 1942-ben már 80 km hosszúságú sétaut állt a kirándulók rendelkezésére.

VERTEILUNG DES GEGENWÄRTIGEN WALDBESTANDES
 NACH HOLZARTEN
 DISTRIBUTION OF WOOD SPECIES IN EXISTING FORESTS
 РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ДРЕВЕСНЫХ ПОРОД
 СУЩЕСТВУЮЩИХ ЛЕСОВ

B U D A P E S T ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

ÉVI ERDŐK FAFAJ MEGOSZLÁSA

	Kemény Lomb	Hartes Laubholz	Hard leaf-wood	Твердолиственные
	Lágy lomb	Wetches Laubholz	Soft leaf-wood	Мягколиственные
	Fenyő	Nadelholz	Pinery	Хвойные

Leromlott erdő a budai hegyekben

Budai tölgy sarjerdő

A ZÖLDŐVEZET MEGLÉVŐ ERDŐINEK KIMUTATÁSA
/ jelenlegi állapot/

Település:	Össz- terü- let	Erdő terület			Kezelő	Erdőte- rület keze- lőnként	Elsődleges rendeltetés		
		ÁFTH adat /1970/ hektár	Üzempterv szerint	%			Termelés és egyéb	Védelem	Üdülés, egészség- ügy
BUDAPEST I.ker.	341	-	-	0	Erdőgazd. Tsz				
II. "	3634	950	992	26,3	Eg Tsz	978 14	4	14	974
III."	3969	425	422	10,7	E Tsz	422	13		409
IV. "	1882	173	151	9,1	E Tsz	148 3		3	148
V. "	259	-	-	0	E Tsz				
VI. "	238	-	-	0	E Tsz				
VII."	210	-	-	0	E Tsz				
VIII."	682	-	-	0	E Tsz				
IX. "	1253	20	42	1,6	E Tsz	42			42
X. "	3250	139	161	4,3	E Tsz	161			161
XI. "	3348	226	204	6,8	E Tsz	193 8	4 8		189
XII. "	2666	1084	1007	40,6	E Tsz	984			984
XIII."	1344	-	-	0	E Tsz	23			23
XIV. "	1815	1	-	0	E Tsz				
XV. "	2695	73	56	2,7	E Tsz	51 5		5	51
XVI. "	3350	75	104	2,2	E Tsz	63			63
XVII."	5476	318	256	5,8	E Tsz	41 183	23		18 183
XVIII."	3861	438	501	0,1	E Tsz	44 29 500	41 29	3	
XIX. "	938	36	26	3,8	E Tsz	1 26	1		26
XX. "	5303	423	377	8,0	E Tsz	309 20 48		4	309
XXI. "	2566	28		0	E Tsz				
XXII. "	3425	25	43	0	E Tsz	35 8		8	35
BUDAPEST Összesen:	52505	4434	4342	8,5		4342	198	29	4115
E b b ő l: Budai old.	17383	2710	2668	15,3			32	22	2614
Pesti "	35122	1724	1674	4,8			166	7	1501

Település	Össz- terü- let	E r d ő t e r ü l e t			Kezelő	Erdőte- rület keze- lőnként	Elsődleges rendeltetés		
		ÁFTH adat /1970/	Üzemterv szerint	%			Termelés és egyéb	Védelem	Üdülés, egészség- ügy
AGGLOMERÁCIÓ									
I. Település csoport:									
Érd	6.308	187	111		Eg Tsz Egyéb	79 32	68 32	2	9
Százhalom- batta	2.545	90	54		Eg Tsz E	54	5		49
Tárnok	2.346	12	-		Eg Tsz E				
Diósd	574	31			Eg Tsz E				
Törökbálint	2.978	323	326		Eg Tsz E	283 34 9	283 31 9	3	
Budaörs	2.328	586	700		Eg Tsz E	700 21	326	231 21	122
I.tel.csop. össz:	17.079	1229	1191	7.0		1191	754	257	180
II. Település csoport									
Budake- szi.	3.711	1959	2100		Eg Tsz E	2100	1133	928	39
Solymár	1.802	480	481		Eg Tsz E	474 7	150 4	210	114 3
Nagyková- csi	3.057	1689	1947		Eg Tsz E	1947	477	1470	
II.Tel.csop. össz:	8.570	4128	4528	52,8		4528	1764	2608	156
III. Település csoport									
Szentend- re	4.383	1476	1484		Eg Tsz E	1407 49 28	723 18 28	118 31	566
Pomáz	4.538	2155	2270		Eg Tsz E	2016 252 2	1356 213 2	39 39	621
Budaka- lász					Eg Tsz E	310	215	5	90
Tahitót- falu	3.921	1020	1011		Eg Tsz E	598 413	516 361	58 52	24
Leányfalu	1.537	1078	1067		Eg Tsz E	1050 17	322 17	86	642
Csobánka	2.276	865	949		Eg Tsz E	782 156 11	369 156 11	268	145
Szigetmo- noster	2.349	650	610		Eg Tsz E	352 129 129	42 120 3		310 9
								126	

Település	Össz terület	Erdőterület			Kezelő	Erdőterület keze-lőnként	Elsődleges rendeltetés		
		ÁFTH adat /1970/	Üzenterv szerint	%			Termelés és egyéb	Védelem	Üdülés, egészségügy
		hektár					hektár		
Pöcsme-gyer	1.305	113	95		Eg Tsz E	90 5	88	2 5	
Pilisvö-rös-vár	2.430	524	581		Eg Tsz E	470 111	58 88	22 23	390
Üröm	667	16	82		Eg Tsz E	34 48	- 24	34 24	
Pilisboros-jenő	910	360	383		Eg Tsz E	330 53	170 37	160 16	
Kisoroszi	1.108	37	38		Eg Tsz E	38	38		
Pilisszt. iván	811	382	363		Eg Tsz E	363	184	179	
III.tel.csop. összesen:	28.111	9015	9243	32,9		9243	5159	1287	2797
IV.Település csoport									
Dunakeszi	3.101	94	111		Eg Tsz E	57 17 37	57 13 26	4 3	8
Csomád	1.238	297	325		Eg Tsz E	21 304	21 295	9	
Fót	3.743	420	442		Eg Tsz E	286 122 34	176 113 27	110 9 7	
Göd	2.224	332	337		Eg Tsz	264 48	264 43	3	2
IV.tel.csop. össz:	10.306	1143	1215	11,8		1215	1039	153	23
V.Település-csoport									
Kistarcsa	1101	11	18		Eg Tsz E	18	8	10	
Kerepes	2409	581	518		Eg Tsz E	423 95	423 78	17	
Csömör	2274	100	118		Eg Tsz E	118	102	16	
Nagytarcsa	1211	39	55		Eg Tsz E	55	29	26	
Mogyoród	3452	989	912		Eg Tsz	239 673	237 642	2 31	
V.tel.csop. összesen:	10447	1720	1621	15,5		1621	1519	102	
VI.Település csoport									
Pécel	4362	467	490		Eg Tsz E	237 128 125	228 37 29	9 91 96	
Ecser	1311	55	55		Eg Tsz	46 9	46 9		
Gyömrőlő	2648	217	221		Eg Tsz E	188 32 1	188 28	3 1	1

Település	Össz- terü- let.	Erdőterület			Kezelő	Erdőte- rület keze- lőnként	Elsődleges rendeltetés		
		ÁFTH adat /1970/ hektár	Üzenterv szerint	%			Termelés és egyéb	Védelem	Üzítés, egészség ügy
Maglód	223	212	215		Eg Tsz E	187 13 15	185 13 15	2	
VI.tel.csop. össz:	10555	951	981	9,3		981	778	202	1
VII.Település csoport Üllő	4814	978	985		Eg Tsz E	739 82 164	739 82 148	16	
Vecsés	3619	138	143		Eg Tsz E	57 86 167	55 84 167	2 2	
Gyál	2494	267	247		Eg Tsz E	77 77 3	77 77 3		
VII.tel.csop. össz:	10927	1383	1375	12,6		1375	1355	20	
VIII.Település csoport Dunaha- raszti	2893	185	189		Eg Tsz E	189	187		2
Alsónéme- di	4908	190	205		Eg Tsz E	20 168 17	20 168	17	
Taksony	2083	311	403		Eg	256	256		
VIII.tel.csop. össz:	9884	686	797	8,1		797	778	17	2
IX.Település- csoport Szigetszt. miklós	4604	288	-		Eg Tsz E				
Szigethalom	906	243	179		Eg Tsz E	167 12 12	167 12		
Tököl	3850	413	435		Eg Tsz E	287 142 6	287 128 6	14	
Halászte- lek	865	5			Eg Tsz E				
IX.tel.csop. össz:	10225	949	614	6,0		614	600	14	
ÖSSZESÍTŐ Budai old.: Bp. I-III; XI-XII, XXII,ker/ Agglomeráció /I-III.tel. csoport/ ÖSSZESEN:	17383 53760 71143	2710 14372 17082	2668 14962 17630	15,3 27,8 24,6			32 7677 7709	22 4152 4174	614 3133 5747
Pesti old.: Bp. /IV-X; XIII-XXI.,/ Agglomeráció /IV-IX.tel. csoport/ Összesen:	35122 62344 97466	1724 6832 7556	1674 6603 8277	4,8 10,6 8,7			166 6069 6235	7 508 515	1501 26 1527
MINDÖSSZ:	168609	24638	25907	15,4			13944	4689	7274

A Pilisi Állami Parkerdőgazdasághoz csatolás a Budapesti Erdészet gazdálkodási tevékenységében és rendeltetésében lényeges változást hozott, előtérbe került az erdők közjóléti hasznosítása.

A budapesti erdők parkerdővé nyilvánításától kezdve a fakitermelés normális szintre csökkent az 1950-53. évek átlagos 10.000 m³-es termeléseéhez képest.

A Budapest környéki erdők kezelését a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság, a Telki és Gödöllői Állami Erdő- és Vadgazdaság, valamint termelőszövetkezetek és állami gazdaságok végzik. A mellékelt táblázat a meglévő erdők szektoronkénti megoszlását mutatja.

A főváros és környéke erdeinek legnagyobb része rendelkezik üzemtervvel. Az üzemtervek 10 éves időtartamra szabják meg erdőrészletenként a gazdálkodást. A Budapesti Erdőrendezőség a főváros erdeinek új üzemtervét már korszerű szemlélettel, a környezetvédelmi és szociális üdülési szempontok előtérbeállításával készítette el.

Vadgazdálkodás.

A budai erdők már az Árpád-kori királyok idejében kedvenc vadászterületek voltak. Itt létesített Mátyás király vadaskertetet a XV. században. A vadaskert fő vadjai a szarvas, vaddisznó, bölény és medve voltak. A Budakörnyéki és Csepel-szigeti vadaskertek, vadászkastélyok a török hódoltság alatt teljesen elpusztultak.

Jelenleg a budai oldal 3, a pesti oldal 5 vadász-társaság kezelésében áll. Vadállomány ma: szarvas, őz, vaddisznó, fácán, nyul.

A vad élettere egyre csökken, melynek oka az egyre növekvő urbanizáció. Nagykovácsi határában kerítésekkel körülvett, zárt vadrezervátum létesült.

2.7. ÜDÜLÉS

A technika fejlődése, az emberek életszínvonalának növekedése, az egyre több szabadidő az üdülés iránti igény rohamos fejlődését eredményezte. Az üdülés az emberek érdeklődésének központi témája lett.

A fokozódó urbánus terhek előtt az emberek nagy része a természetes környezetben kívánja eltölteni napi, hétfégi és huzamos pihenőidejét. Ez az igény fokozottan jelentkezik a nagyvárosok lakóinál, így Budapesten is.

A főváros esetében ezt az igényt növeli a jelentős idegenforgalom is. 1971-ben több, mint 56 ezer fő 393,000 napot töltött üdülés céljából Budapesten.

A napi felüdülés, sport, játék, séta lehetőségét elsősorban a korlátlan használatu zöldterületek és a pihenőerdők biztosítják. A korlátlan használatu zöldterületek vizsgálata során megállapítható, hogy ezek területi eloszlása meglehetősen egyenlőtlen, a sűrűn beépített városrészekben számuk egyre fogy, /parkolóhelyekké alakulnak vagy beépülnek/, kis kiterjedésük miatt a környezeti ártalmak erőteljesen jelentkeznek /kipufogó gázok, por, korom/. A mintegy 1.000 db szabadtéri sportpálya nagy része nem rendelkezik zöld védőterülettel, ezen lakó-, és ipartelepekkel körülzárt, csupasz területeknek egészségvédelmi szerepe erősen vitatható.

A hétfégi üdülést biztosító lehetőségek közül a strandfürdők jelenlegi hálózatára a zsúfoltság jellemző.

Budapest Duna-menti fekvésének az előnye üdülési szempontból ma már a múlté. A főváros vizellátási igénye észak felé, szennyező hatása pedig dél felé foglalja le és teszi ilyen célra alkalmatlanná az agglomerációs övezet Duna-menti részeit.

A szentendrei Dunaágban Leányfalutól délre, a váci ágban Sződligettől délre gyakorlatilag - kis kivételtől eltekintve - minden partszakasz már termelő, vagy tervezett vízkivételek számára van lefoglalva. Budapeستől délre a budafoki ág jobb oldala egyenlőre szabad, de már a csepeli oldalon Csepel és Tököl között az egész partszakasz foglalt. A ráckevei /soroksári/ ágban is csak Taksony szakszakasz szabad egyenlőre.

A Duna vízminőségének romlása miatt ma már az egész agglomerációs övezetben egészségügyileg veszélyes a strandolás és a szabad fürdés.

Vizparti üdülés és vízisport vonatkozásában intenzív fejlesztés indult meg a Római-parton és a soroksári Dunaág mentén.

Erdei játszóhely a Budapesti Erdészet kivitelezésében

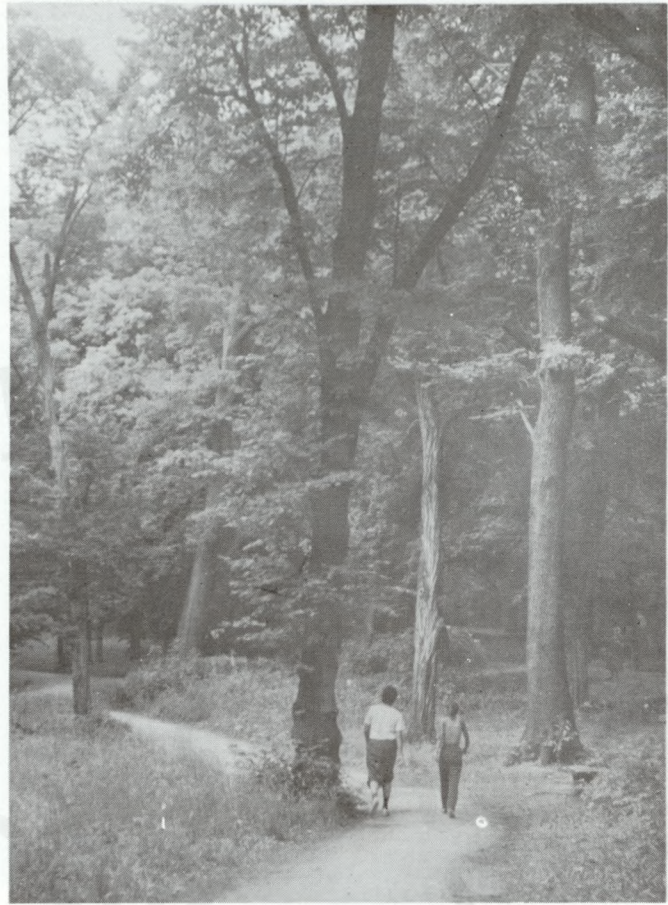
A Budapesti Erdészet által készített erdei butor

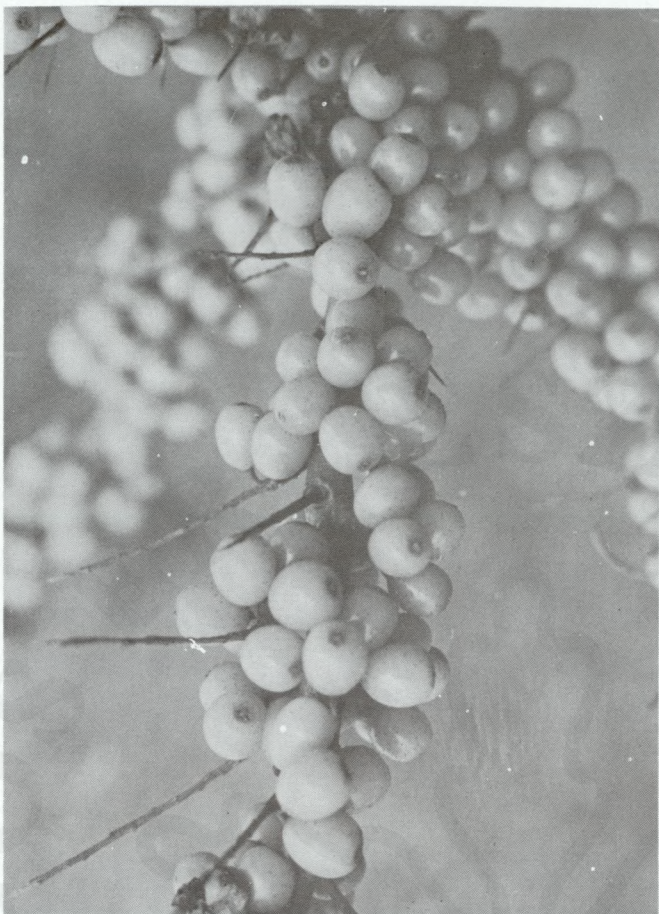
Vadaskerti erdei iskola bejárata

Munkásmozgalmi emlékmű a budai park-
erdőben

Részletek a budai parkerdőből

A pesti erdők védett növénye a homoktövis /*Hippophaë rhamnoides*/

A Sashegyi természetvédelmi terület

Pihenés a Városligetben

Kialakulóban a zsufolt hétvégi telep

Az utóbbi évtizedben a hétvégi üdülésre szolgáló telkek vásárlása és beépítése igen nagy lendületet vett. Bár erősen vitatható, hogy a zsufoltan épülő hétvégi telepeken való tartózkodás megfelel-e az üdülés fogalmának, az igény egyre fokozódik. Különösen a budai oldalon és a Duna mentén burjánzottak el ezek a - sokszor engedély nélkül létesült - hétvégi házak, melyek sok esetben a legelemibb esztétikai és higiéniai követelményeknek sem felelnek meg.

2.71. Erdei üdülés

A budai erdővidék régi idők óta kedvelt kirándulóhelye a főváros közönségének. Theodor Gettinger 1865-ben kiadott utikalauzában már "... a sok szép kilátópontot, a tiszta hegyi levegőt, a zöldelő lomberdőket és a kevés hegyi réteket" magasztalja. 1896-ban megépült a Hárshegyi körsétaut, már 100 évvel ezelőtt megindult a fogaskerekű vasut, kiépült a zöld-vendéglők sorozata. 1910-ben már állt a Jánoshegyi Erzsébet Kilátótorony. A főváros vezetősége nagy áldozatkészséggel támogatta a környék kirándulóhelyeinek feltárását, - még erdők megvásárlásával is. Sétautak épültek, mellettük padok és menedékkunyhók.

A mult rendszerben a budai erdők jó rejtkehelyet nyújtottak illegális megbeszélésekre, agitációra. A nagyréten tartották a május 1-i ünnepséget, számtalan összejövetel munkás ünnepély színhelye volt a Makkos Mária, sokszor 200-250 fiatal munkás is találkozott itt. A munkásmozgalom emlékeit ma számos emléktábla, emlékmű őrzi.

A közelmultban az üdülőerdők feltárása tovább fokozódott. Ezt jelentős mértékben elősegítette a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság megalakulása. Az erdei üdülési berendezések létesítését és fenntartását a Budapesti Erdészeti végzi.

Erdei üdülési berendezések a budapesti erdőben 1974-ben

Sétaut	134,524 fm
Esőház	37 db
Tűzrakóhely	56 db
Pad	800-900 db
Parkoló	11 db
Erdei butor garnitúra	26 db
Szánkópálya	1 db
Erdei tornapálya	3 db
Erdei sportpálya	4 db
Erdei játszótér	7 db
Erdei bemutatók	1 db
Si-lift	2 db.

A berendezések zöme a Budai Parkerdőben koncentrálódik, ahol a látogatottság csúcsidőszakban eléri a 130.000 fő/nap értéket is.

A közlekedés fejlődése lehetővé tette, hogy a Pilis és Börzsöny hegység is elérhető közelségbe kerüljön

a fővárosi lakosság számára. Az Erdőgazdaság többszáz padot, erdei butort, esőházat, tüzrakóhelyeket létesített, az 1973-ban készült "Programjavaslat a Pilis tájegység kísérleti jellegű rendezési tervéhez" c. munka az erdei üdülés további nagyarányú fejlődését szolgálja majd.

Az Országos Erdőállomány-fejlesztési Konceptió, amely az ország összes erdeinek távlati elsődleges funkcióját meghatározta, a budapesti agglomeráció területén is kijelölte az elsődlegesen üdülési rendeltetésű erdőket. Ezt figyelembevéve készült a zöldövezeti programterv is, elvégezve a szükséges módosításokat és kiegészítéseket.

Az Erdőállomány-fejlesztési Konceptió az üdülési rendeltetésű erdőket az alábbiak szerint csoportosítja:

Az elsődlegesen szociális-üdülési funkciókat biztosító erdőket összefoglaló néven üdülőerdőnek nevezük. Gyakran használatos ezekre az erdőkre a "parkerdő" elnevezés is. Intenzitási fokuk, a településtől való távolságuk alapján az üdülőerdőknek három típusa különböztethető meg:

- a/ Pihenőerdő napi felüdülést biztosító, intenzíven feltárt erdő. Közvetlenül a település mellett vagy attól max. 30 perc alatt elérhető távolságra helyezkedik el. /Norma: 30 m²/fő/
- b/ Sétaerdő: elsősorban hétvégi üdülésre szolgáló, extenzíven feltárt üdülőerdő. Csatlakozhat a pihenőerdőhöz, vagy attól függetlenül alkothat önálló egységet. /Norma: 30-50 ha/1000 fő/
- c/ Kiránduló erdő: csak turistautakkal feltárt üdülőerdő, a sétaerdők tartalékterületei. Hétvégi és szabadságidő alatti aktív pihenés feltételeit biztosítja. A településektől távolabb helyezkedik el. /Norma: 30-50 ha/1000 fő./

A séta és kirándulóerdők vonatkozásában a főváros jó potenciális adottságokkal rendelkezik. Itt is fennáll bizonyos aránytalanság a pesti oldal rovására, de ez a meglévő gödöllői erdők és a Börzsöny intenzívebb feltárásával megoldható. A budai oldal kirándulóerdő szükségletét a Pilis-hegység erdei szinte teljes mértékben kielégítik. Az elkészült fejlesztési tervek elsődleges feladatnak a budapesti lakosság igényeinek kielégítését tekintik.

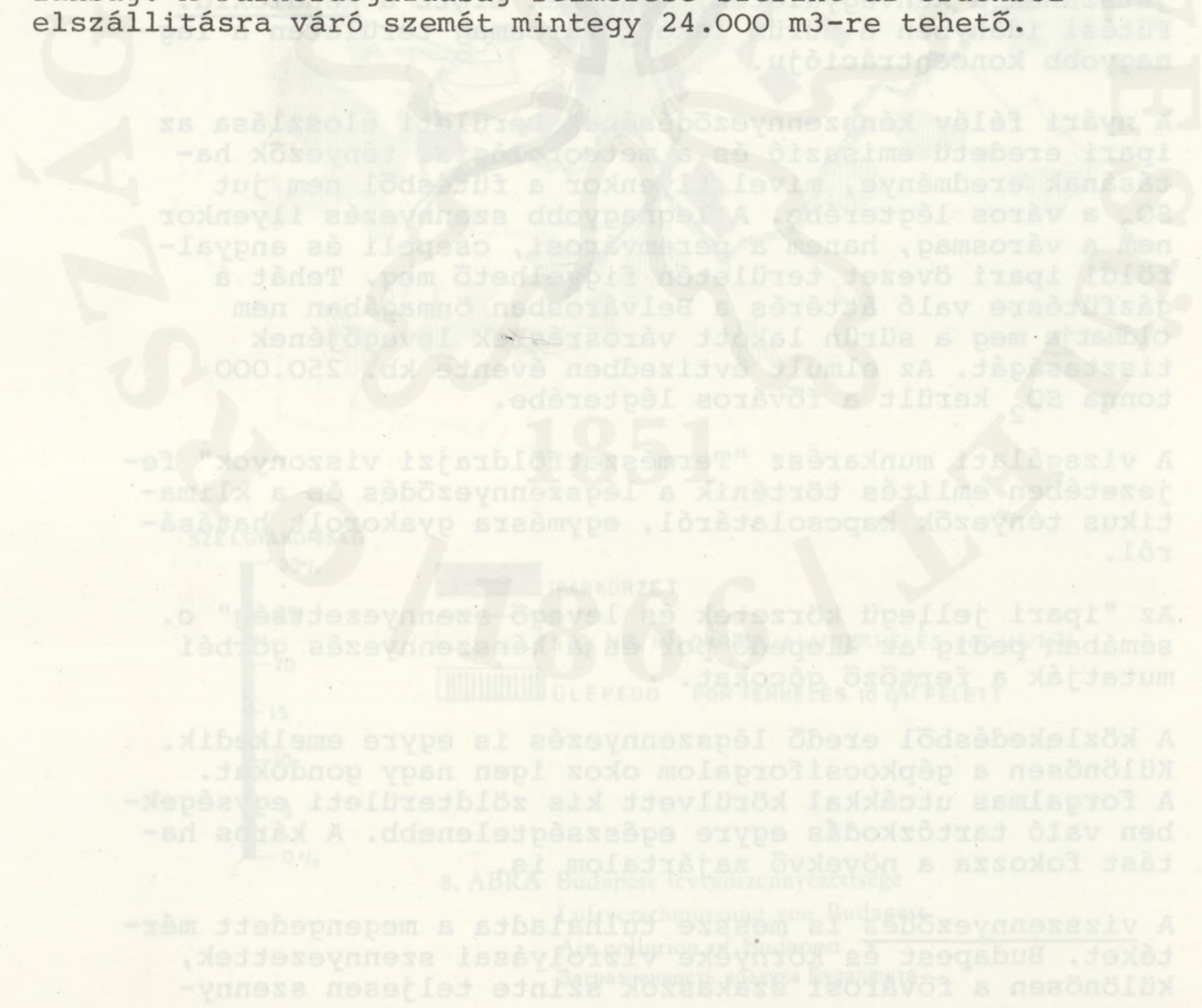
A pihenőerdők esetében sokkal kedvezőtlenebb a helyzet. A "zöldfelületi ellátottság" sémáján jól látható a budai és a pesti oldal között fennálló nagy aránytalanság. A meglévő pihenőerdők - főleg a pesti oldalon - minőségileg sem alkalmasak üdülési funkciók ellátására. Ennek főképpen a kedvezőtlen természeti tényezők az okai /rossz termőhelyi viszonyok/, de közrejátszott a helytelen fafajpolitika is.

Az elmúlt években új fejezet kezdődött az erdőgazdálkodásban. Megindult az üdülőerdők átalakítása, intenzív feltárása. Az új erdőtelepítések a főváros környékén a szociális-üdülési szempontok figyelembevételével létesültek. A Pilis Parkerdőgazdaság megteremtette Budapesten és környékén a komplex jóléti erdőgazdálkodás alapjait.

Ma már a budai hegyekben, de gyakran a Pilisben is az emberek olyan tömegben jelennek meg, hogy egymás üdülését zavarják. Kirándulási góccok alakultak ki /Hüvösvölgy, Normafa/, ahol lehetetlen hétfélig napokon a zavartalan pihenés. Jelenleg a budai erdők legnagyobb része /2400 ha/ elsődleges üdülési célokat szolgál, sétautakkal, padokkal, esőházzakkal van ellátva.

A pesti oldalon más okokból kedvezőtlen a helyzet. A meglévő erdők sem mennyiségileg, sem minőségileg nem alkalmasak üdülési funkciók ellátására. A jelentkezett hatalmas igényt azonban jól mutatja az is, hogy a rossz minőségű akácokat, nyárasokat is intenzíven látogatják, ha ezek közel esnek a lakótelepekhez.

Rendkívül sok kárt okoz az erdőben és az üdülési berendezésekben a szándékos pusztítás, a szemetelés, a gondatlanság. A Parkerdőgazdaság felmérése szerint az erdőkből elszállításra váró szemet mintegy 24.000 m³-re tehető.

2.7. KÖRNYEZETVÉDELEM

Világszerte egyre több figyelmeztető előrejelzés hangzik el arra vonatkozóan, hogy az emberi környezet védelme, minőségének megóvása az emberiség létérdeke. Hazánk is egyre közeledik ahhoz a ponthoz, ahol a technikai fejlődés az ember ellen fordul. Budapest, mint az ország legjelentősebb ipari és lakosság tömörülése a környezeti ártalmak vonatkozásában is az élen áll. A levegő, víz, talaj szennyeződése, biológiai leromlása olyan magasfoku, hogy már-már az ember egészségét veszélyezteti.

Különösen a levegő szennyezettsége jelent nagy veszélyt. A füstköd /szmog/ először 1958-ban jelentkezett. Egyik legsúlyosabb előfordulását 1959. március 16-án észlelték, a látástávolság 80 m alá csökkent a belvárosban, miközben a korom koncentrációja 4 mg/m³ értéket ért el.

Szmog kialakulásának feltételei: turbulens szél hiánya, déli, délkeleti légáramlás, amely a budai hegyek előterében a város felett megreked, inverziós légállapot, és magas relatív nedvesség.

A levegőt szennyező gázok között kiemelkedő szerepet játszanak a kénvegyületek, mindenek előtt a kéndioxid. Fűtési időnyben e sűrűn lakott városmag területén a legnagyobb koncentrációja.

A nyári félév kénszennyeződésének területi eloszlása az ipari eredetű emisszió és a meteorológiai tényezők hatásának eredménye, mivel ilyenkor a fűtésből nem jut SO₂ a város légterébe. A legnagyobb szennyezés ilyenkor nem a városmag, hanem a peremvárosi, csepeli és angyalföldi ipari övezet területén figyelhető meg. Tehát a gázfűtésre való áttérés a Belvárosban önmagában nem oldhatja meg a sűrűn lakott városrészek levegőjének tisztaságát. Az elmúlt évtizedben évente kb. 250.000 tonna SO₂ került a főváros légterébe.

A vizsgálati munkarész "Természetföldrajzi viszonyok" fejezetében említés történik a légszennyeződés és a klimatikus tényezők kapcsolatáról, egymásra gyakorolt hatásáról.

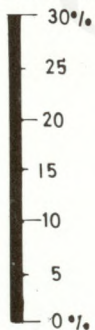
Az "ipari jellegű körzetek és levegő szennyezettség" c. sémában pedig az ülepedő por és a kénszennyezés görbéi mutatják a fertőző góccokat.

A közlekedésből eredő légszennyezés is egyre emelkedik. Különösen a gépkocsiforgalom okoz igen nagy gondokat. A forgalmas utcákkal körülvett kis zöldterületi egységekben való tartózkodás egyre egészségtelesebb. A káros hatást fokozza a növekvő zajártalom is.

A vízszennyeződés is messze túlhaladta a megengedett mértéket. Budapest és környéke vízfolyásai szennyezettek, különösen a fővárosi szakaszok szinte teljesen szenny-

SZÉLGYAKORISÁG

IPARKÖRZET

SO₂ MG/M³ / VÁROSI ALAPTERHELÉS 100 MG/M³

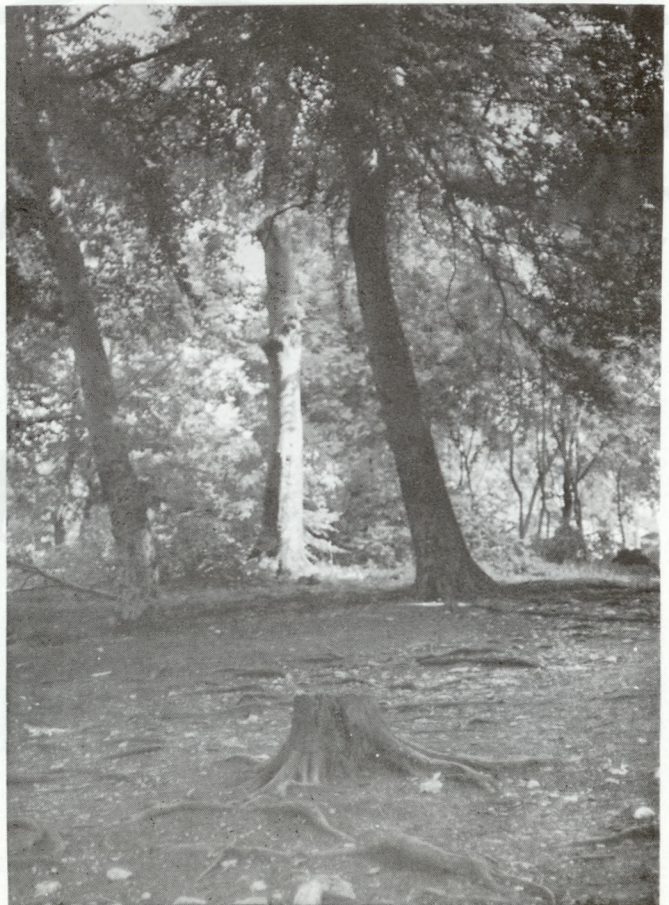
ÜLEPEDŐ POR TERHELÉS 10 g/m² FELETT

8. ÁBRA Budapest levegőszennyezettsége
Luftverschmutzung von Budapest
Air pollution of Budapest
Загрязненность воздуха Будапешта

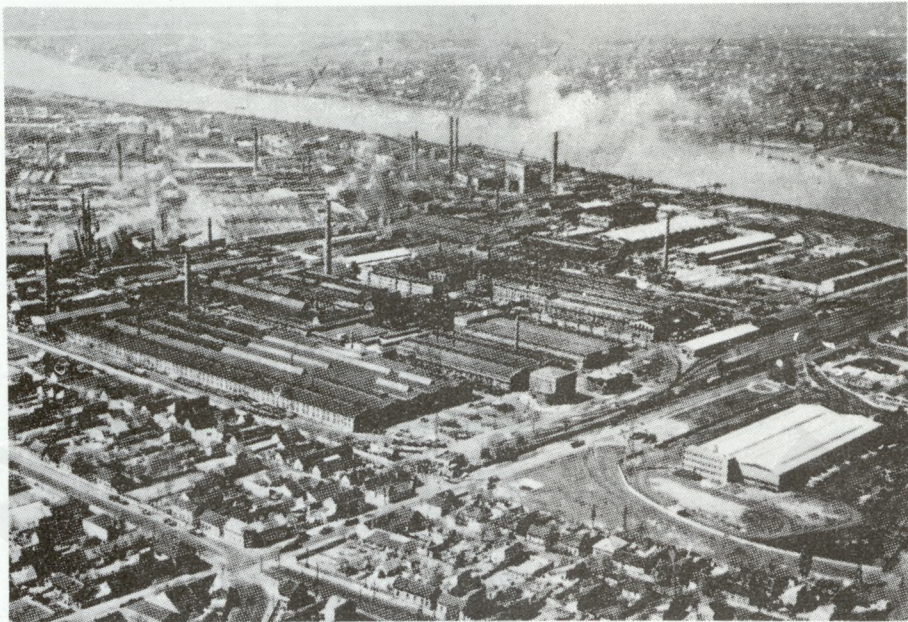

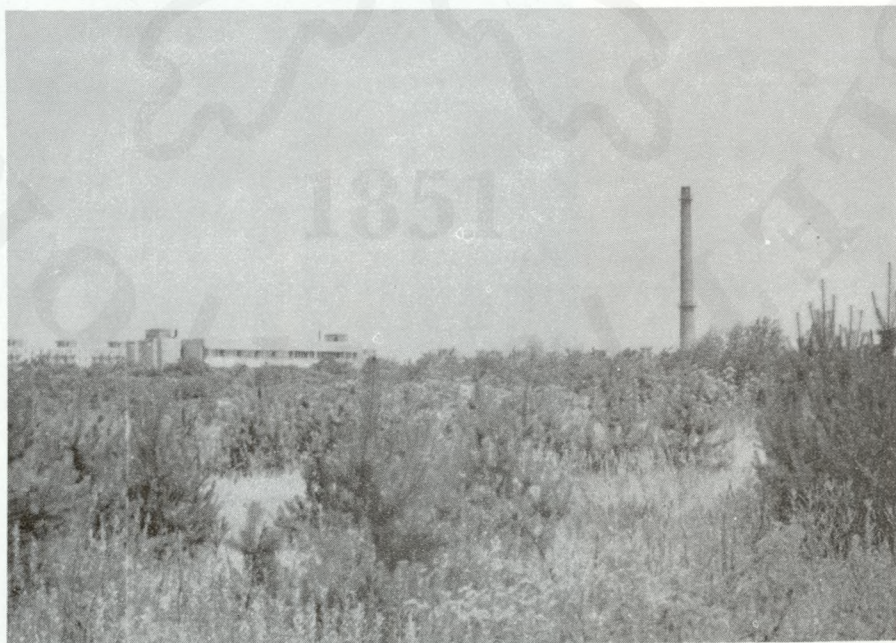
Szeméthegek,
Budapest határában

Taposási kár
a budai parkerdőben

A csepeli iparkörzet

Iparterületi véderdő

vizcsatornává alakultak. A vizsgálat "Vizgazdálkodás" c. fejezete ezeket a problémákat részletesen taglalja.

A talaj károsodása egyrészt a helytelen mezőgazdasági használat következménye /lejtő irányú művelés, túlzott legeltetés/. Az erdők kipusztulása, leromlása a termőtalaj erodálódását, pusztulását eredményezte. A talajra hulló por, korom, a szennyezett csapadékból kicsapódó vegyi anyagok pedig a talajéletet, a növény és állatvilágot, közvetve az embert /fertőzött víznyerőhelyek, állatok stb./ veszélyeztetik.

Környezetvédelmi szempontból porképző, tájrendezési vonatkozásban pedig tájképet rontó hatása a fővárosban és környékén lévő mintegy 650 db kisebb-nagyobb bánya. Rekultivációjuk legtöbb esetben nem történik meg, az új bányák megnyitásánál a tájvédelmi szempontokat gyakran figyelmen kívül hagyják.

A nagyvárosok égető problémája az egyre növekvő szemét elhelyezése. Budapesten a jelenlegi szemétkerakó helyek mennyisége és területi eloszlása nem elegendő. A bányagödrök szeméttel való feltöltése alapos vizsgálat nélkül a talaj és víz fertőzését okozhatja.

Bár összehangolt környezetvédelmi és tájrendezési terv a főváros számára még nem készült, sok jelentős környezetvédelmi intézkedés született eddig is. Megkezdődött a legszennyezőbb budapesti üzemek kitelepitése, szűrőberendezések felszerelése. Megindult a pályaudvarok korszerűsítése, villamosítása. Nagy erőfeszítések folynak a szennyvízprobléma megoldásában, a Duna szennyeződésének csökkentésében. Gyökeres változást azonban az hozhat, ha megkezdődik Budapest és környékének komplex környezetvédelmi vizsgálata, majd az összes károsító tényező ismeretében távlati környezetvédelmi terv készítése.

1851

1866

2.8. TERMÉSZETVÉDELEM

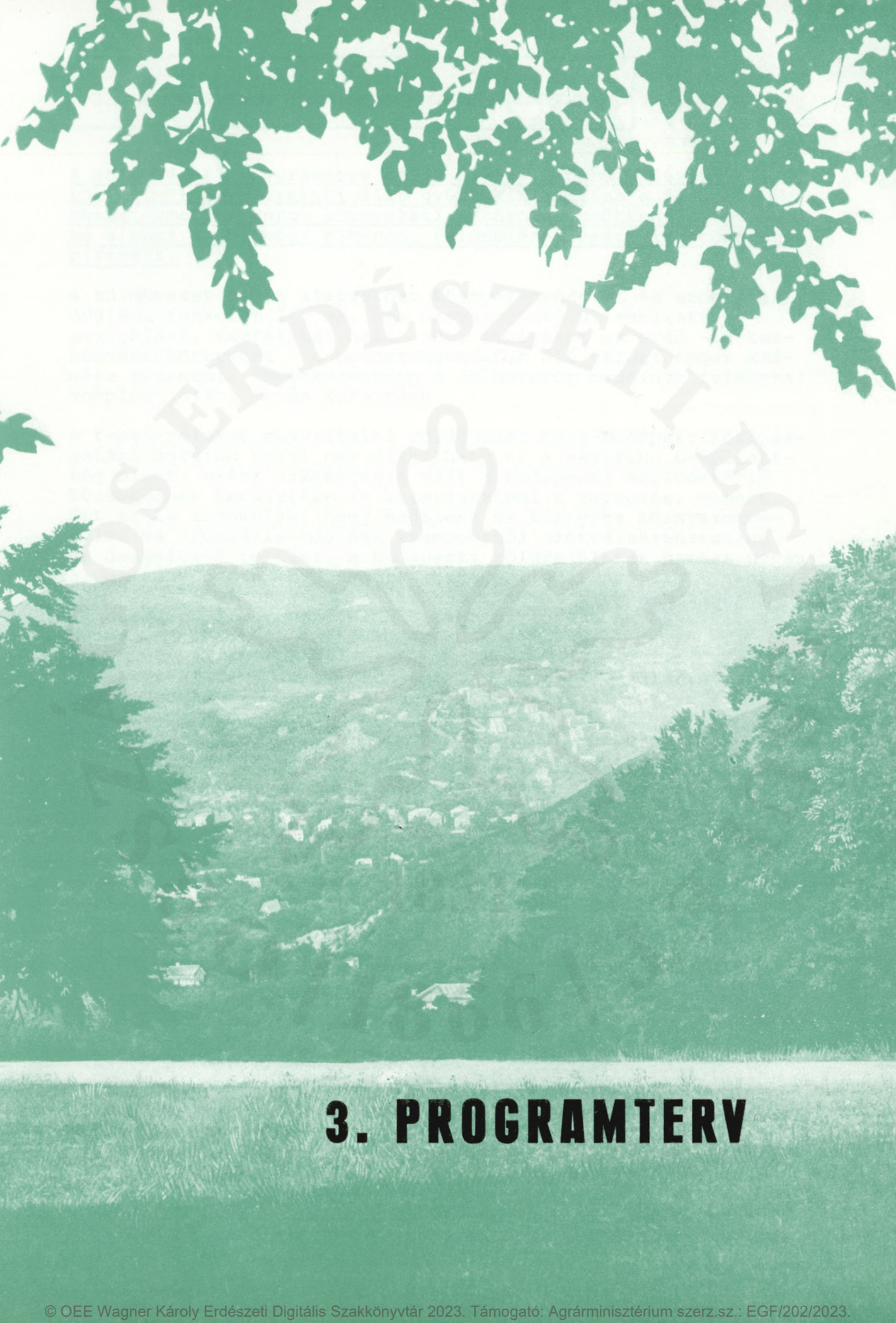
A természeti környezet élettani és technikai túlterhelése, veszélyeztetettsége rendkívül nagy arányokban növekszik. Ma még lehetőség van arra, hogy megvédjük azokat a természeti értékeket, életközösségeket, amelyek eddig még ellenálltak a külső behatásoknak és megmaradtak eredeti állapotukban.

A természetvédelem az emberi hasznos tevékenység során keletkező káros hatásoktól védi a természeti értékeket, éppen az ember érdekében.

Budapest és környékének változatos geológiai felépítése, különleges flórája és faunája az európai fővárosok között szinte egyedülálló. Az emberi beavatkozás sok értéket tönkretett már, de sok közülük még mindig védelemre alkalmas. Ezek tudományos, történelmi és oktatási szempontból egyaránt kiemelkedő értékűek és jelentőségüket nagyban fokozza az a körülmény, hogy a főváros közvetlen közelében vagy közvetlenül a beépült területek közé ékelődve helyezkednek el. Jelenleg Budapest területén összesen 7 db törzskönyvezett védett természeti érték található kb. 34 ha területtel. Ezek pontos területi lehatárolása jelenleg folyik. A zöldövezet tervezési körzetében a fővároson kívül szintén csak kis kiterjedésű területek állnak ma védelem alatt.

BUDAPEST ÉS KÖRNYÉKE VÉDETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEI

Törzskönyvi szám	Település	Megnevezés:	Terület, ha
203	Budapest II.	Pálvölgyi cseppkőbarlang	0,86
230		Meleg és langyos források	-
231		Keserős és glaubersós gyógyforrások	-
298	II.	Szemlőhegyi barlang	0,23
307	II.	Császárfű /Paulovnia tem./	-
308	XI.	Sashegy /füves, kopár terület, ritka állatokkal és növényekkel/	30,00
337	VIII.	Egyetemi bonatikus kert	2,70
80	Szentendre	4 db Rosa sancti Andreae	-
202	Pomáz	A Kőhegy tetején és a tóparton előforduló ritka növények és "Napoleon kalapja" szilaalakulat	7,65
214	Szentendre	Király-forrás a körülötte levő facsoporttal	1,15
215	Szentendre	Sándor-forrás	0,01
247	Nagykovácsi	Ritka növények	22,00
261	Fót	Különleges növényzet és állatvilág /erdő, parlag/	85,00

3. PROGRAMTERV

3.1. A PROGRAMTERV CÉLJA, KIALAKÍTÁSÁNAK ALAPELVEI.

A zöldövezeti programterv célja olyan erdőkből, fásításokból és zöldfelületekből álló gyűrű kialakítása a főváros körül, amely a káros környezeti hatásokat csökkenti, továbbá a napi és hétfégi pihenés, felüdülés számára lehetőséget biztosít.

A zöldövezet tehát alapvetően környezetvédelmi és szociális-üdülési funkciót lát el. Nem hanyagolható el emellett a pszichikai, esztétikai hatás sem, amelyeket az erdő - a természeti környezet - a betonrengetegben élő városi ember számára gyakorol. Övetkezésképp a zöldövezet erdeinek feladata: komplex jóléti hatás kifejtése.

A fenti célokat megvalósító zöldövezet Nagy-Budapest, közigazgatási határán belül nem alakítható ki a nagyfoku beépítettség miatt, ezért szükségessé vált a budapesti agglomeráció községeinek területére is kiterjeszteni a tervezési munkát. Ezt az is indokolja, hogy Budapest és környéke környezetvédelmi és szociális-üdülési szempontból szétválaszthatatlan és összefüggő terület. A budapesti zöldfelületek hatása ugyanolyan lényeges a környékbeli községek lakói számára - hiszen 90 %-uk a fővárosban dolgozik - mint amennyire a budapesti lakosságnak a környező erdők légkondicionáló hatása, kirándulási, felüdülési adottságai.

A tervezési terület ezért a főváros egészére, valamint az agglomeráció 45 községére /összesen 1686 km²/ terjed ki.

Általános alapelv, hogy Budapest és környékének meglévő és tervezett erdeiben jóléti erdőgazdálkodást kell folytatni.

Ez a következőket jelenti:

- A zöldövezet erdeinek elsődleges rendeltetése a környezetvédelem, vagy a szociális-üdülési funkció. A gazdasági funkció /fatermesztés/ az előző két tényező alárendeltje.
- A környezetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdők telepítése és kezelése úgy történjen, hogy azok teljes mértékben betölthessék vízháztartást szabályozó, talajvédő szélcsökkentő, klimajavító, levegőtisztító és szűrő, zajcsökkentő és természetvédelmi szerepüket.
- A szociális üdülési rendeltetésű erdőknek a lakosság felüdülését, kikapcsolódását, aktív pihenését kell szolgálniak, amely szép esztétikai megjelenésű elegyes, többszintű állományok kialakításával, tisztások, pihenőhelyek létesítésével, sétautakkal való feltárással és az erdők be rendezésével /padok, esőházak, kilátók, forrásfoglalások, stb./ biztosítható.
- A két fő funkció mellett az érdekek megfelelő összehangolásával természetesen a faanyagtermelési funkció is számításba jön.

- A természetes állapot fenntartásával a kedvező biológiai egyensúly biztosítása, a talaj, víz, levegő, állatvilág védelme: őshonos fa- és cserjefajok alkalmazása, elegyes többszintű, mageredetű természetes erdők kialakítására való törekvés.
- Aktiv tájvédelem, azaz a táj természetes arculatának megőrzése, az emberi beavatkozás során létrejött tájsebek /bányák, szeméttelések stb./ eltakarása, az erdőnek, mint a tájrendezési ténykedések egyik legfontosabb tényezőjének felhasználása.

3.1.1. Zöldövezet szerkezete és szerkezeti egyensúlya.

A magas infrastruktúra hálózatot tömörítő Budapest és környéke megköveteli az arányos térbeli fejlesztés lehetőségét, amelynek egyik komponense a települést és agglomerációt övező zöldövezeti szerkezet és rendszer, ahol a környezetvédelmi, szociális-üdülési viszonyok javítása és optimális szinten való tartása, a városszerkezet és településhálózat térbeli tagolása az elsődleges tényező.

A főváros és a környező agglomeráció erdősültségére, zöldfelületi ellátottságára szerkezeti aránytalanság jellemző. A budai városrész és a jobb parti községek erdőinek a várost félkör alakban átölelő, mélyen behatoló ékszerkezete 15 %-os, illetve 28 %-os erdősültségi területarányt alkot, szemben a pesti városrész és a bal parti települések erdősültségi százalékának alacsony, 5 %-os, illetve 11 %-os értékével, ahol a zöldövezet napi üdülést, és különböző védelmi funkciókat ellátó szerkezeti részei szinte teljesen hiányoznak.

A zöldövezeti terv egyik alapvető feladata, hogy e szerkezeti aránytalanságot mérsékelje új erdők telepítésével, másfelől az, hogy a meglévő erdők és zöldterületek üdülő és környezetvédelmi értékét fokozza.

A fenti igények és feladatok ismeretében készült el annak a gyűrűs-sugaras szerkezetet alkotó rendszernek a terve, amely szervesen kapcsolódik a külső körut /tervezett városi autópálya/ mentén elhelyezkedő belső, városi láncolatot alkotó zöldterületi egységekkel /Margitsziget, Városliget, Népliget, Gellért-hegy/.

A zöldövezet elvi felépítése: Közvetlenül a város peremén elhelyezkedő belső zöldöv, a várost távolabbról övező külső zöldöv és az ezeket, valamint a belső zöldterületeket egybefűző összekötő zöldsávok.

Zöldövezet szerkezete:

- A külső zöldöv észak-északnyugati részén a Pilis-hegység déli nyulványai, nyugati oldalát a budai hegyek erdőkoszorúi alkotják. A pesti oldalon a Göd-Csomád-Kerepes-Péceli erdővonulat képezi a külső zöldöv keleti felét.

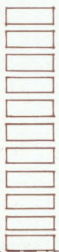
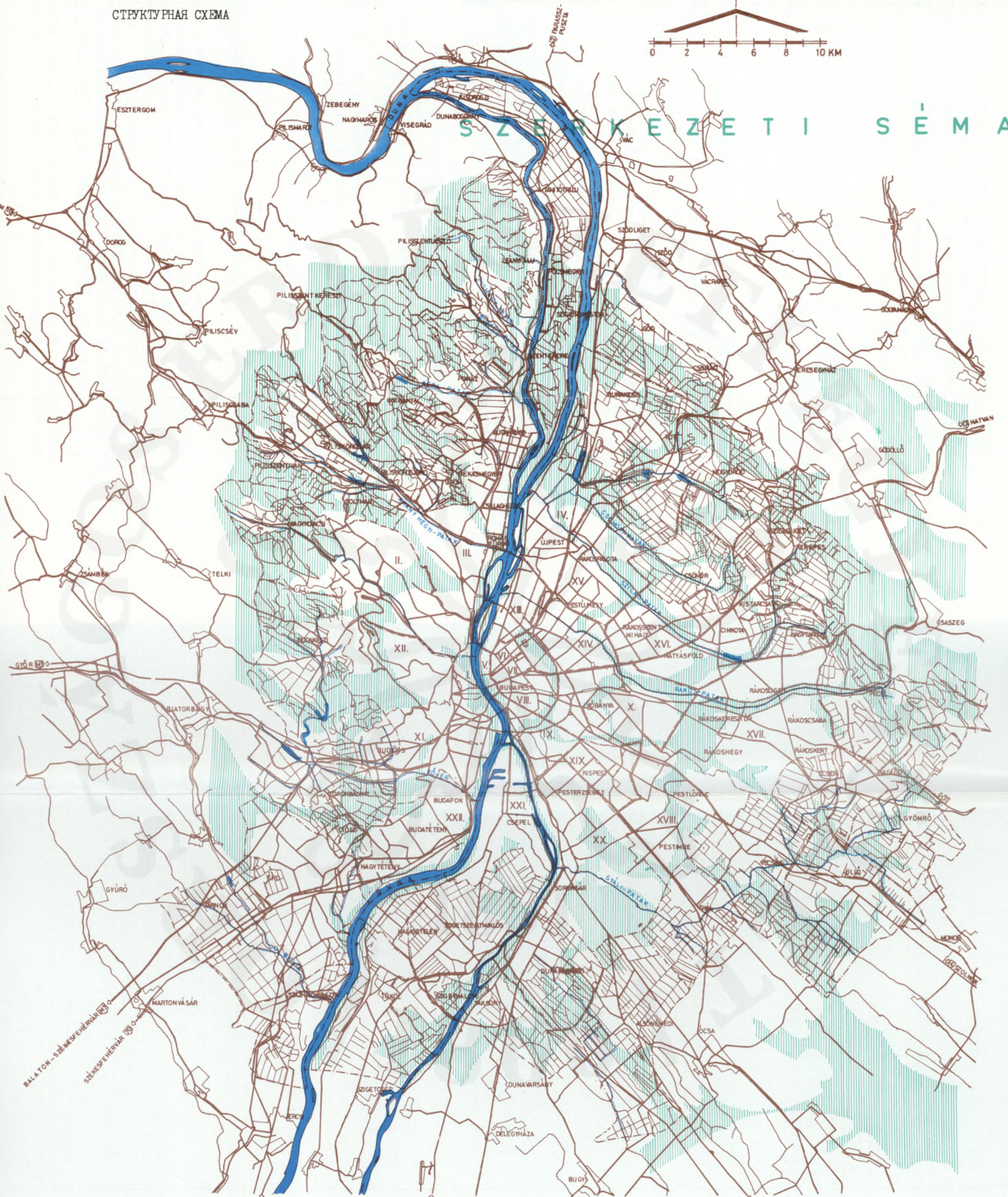
A külső zöldöv feladata rendkívül sokrétű. Az észak-északnyugati szelek mérséklésén kívül mint oxigénter-

BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

STRUKTURELLES SCHEMA
STRUCTURAL SCHEMA
СТРУКТУРНАЯ СХЕМА

SZÉKELYKÉZETI SÉMA

melő bázis is jelentős, de talajvédelmi, klimajavitó, csapadékviszatarató szerepe sem alárendeltebb. Itt helyezkednek el azok a séta- és kirándulóerdők, amelyek a hétfégi szabadság idején való pihenést, felüdülést szolgálják. Tájképi jelentőségük is nagy, mert ezek foglalják zöld keretbe a fővárost. Közvetlen kapcsolatot képeznek a környező nagy erdőségekkel /Pilis, Börzsöny, gödöllői erdők/.

- b/ Belső zöldöv közvetlenül a beépített területek határán, a koncentrált lakásépítés mellett húzódik. A nyugati oldalon a budai meglévő pihenőerdők, a pesti oldalon a tervezett pihenőerdők képezik a vázát. Az egyes pihenőerdőtömbök összeköttetését a patakok mentén húzódó ligetes fásítások biztosítják.

A belső zöldöv fő funkciója a napi és hétfégi üdülés. Itt helyezkednek el a 30 percen belül megközelíthető pihenőerdők. Jelentős feladatuk ezeknek az erdőknek még a levegő tisztítása, a szélfogás, a lakótelepek mezőgazdasági területektől való elhatárolása és a patakok mentén a hordalék felfogása is. A lakóterületekhez kapcsolódó zöld környezet pszichikai-esztétikai hatása sem elhanyagolható.

- c/ Összekötő zöldsavok a külső zöldöv jó levegőjét szállítják a belső, lakott területekre, ezen kívül mint kirándulófolyósok, zaj, porszűrő hatású erdők is jelentős szerepet kapnak. Esztétikai hatásuk is nagy, mert a főváros fogadási szakaszain ezek nyújtják az ideérkezőknek az első benyomást. Az összekötő erdősávok a közlekedési utak, vasutvonalak, patakok mentén alakíthatók ki.

A zöldövezet jelentős tényezői azok a szőlő-gyümölcssterületek, amelyek a zöldövezetbe ékelődve, vagy azokhoz kapcsolódva levegőtisztító, tájképjavitó és rekreációs funkciókat szolgálnak.

Az ismerttetett zöldövezeti séma tiszta szerkezete természetesen nem alakítható ki mindenütt optimálisan, így Budapest déli részén a külső zöldövnék csak a váza képezhető ki. Hosszabb idő távlatában azonban a zöldövezet tovább fejleszthető és kialakítható az ideális állapot.

3.1.2. Zöldövezet területfelhasználása.

A délnyugat-északkeleti ipari tengelyben elhelyezkedő főváros a legsürgetőbbben követeli a szociális-üdülési, környezetvédelmi igényeinek kielégítését, amelyen belül a szabadidő növekedésével és az urbanizáció fokozódásával a nooszféra - "Emberiesített táj" - természeti és szerkezeti egyensúlyának optimális szinten való tartása, valamint a településhálózat és az üdültőterek térbeli tagolása a zöldövezet területfelhasználásának feladata.

Nagy városok területfelhasználási mérlegének alakulására kivétel nélkül jellemző, hogy a városkörnyéki ellátó me-

zőgazdasági övezetek szerkezet és területváltozása a legnagyobb, amelynek oka:

- üdülőterületek, parkerdők nagyarányú igénye és növekedése
- lakó, ipari, raktározási és közlekedési területek növekedése,
- mezőgazdaság termelési szerkezet változása, intenzív élelmiszeripari gazdaság kialakulása.

Egyértelműen megállapítható, hogy az ország területének csupán 2 %-án elhelyezkedő főváros és agglomeráció körzetében - ahol Magyarország népességének közel 25 %-a, az ipari foglalkoztatottaknak 34 %-a él, - mezőgazdasági termékekkel való önellátásra reálisan nem lehet gondolni.

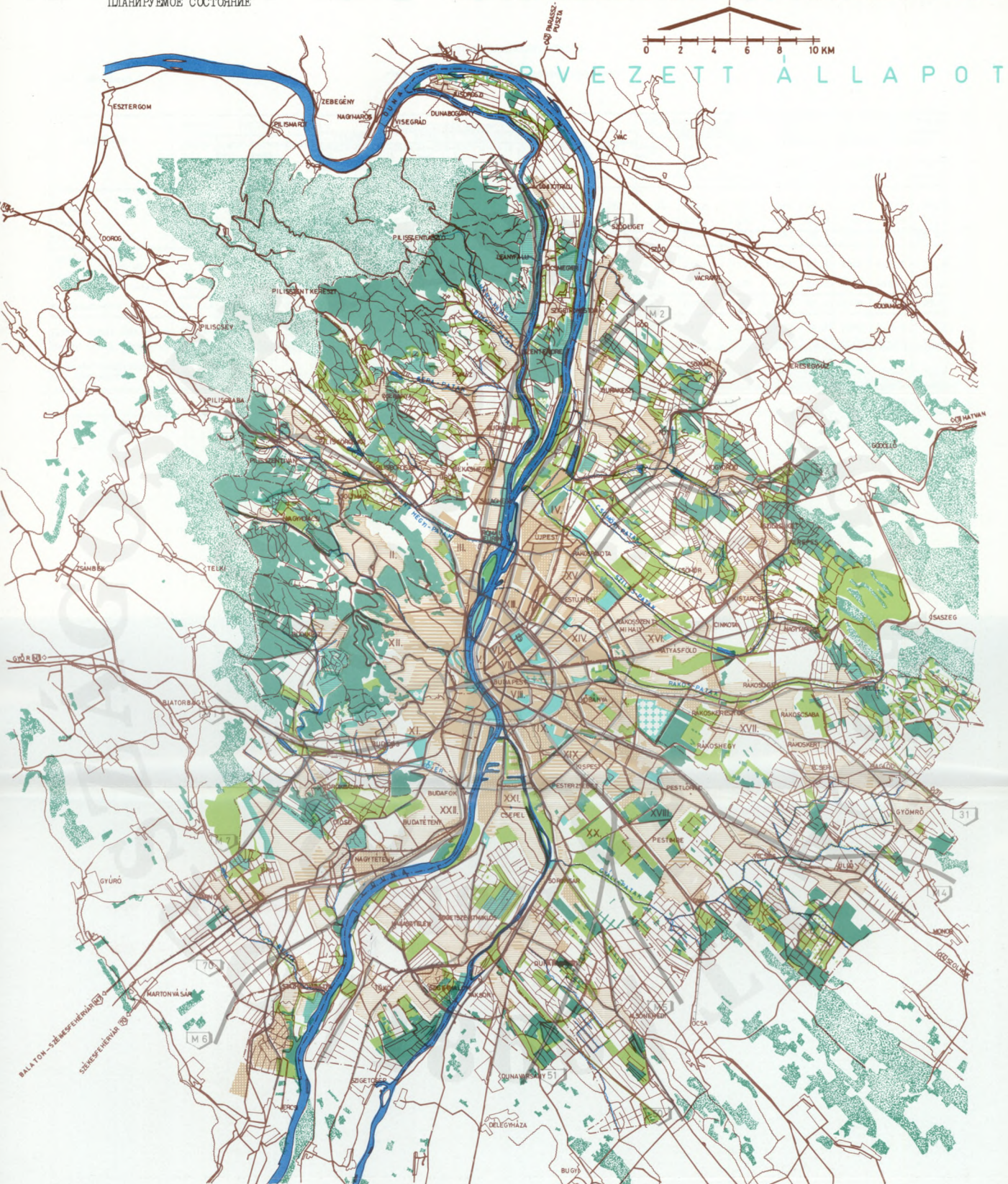
A főváros közigazgatási határán belül meglévő mezőgazdasági területek valójában a városfejlesztés tartalékterületei. Következésképpen a főváros és környezetében az országos jelentőségű és jellegzetes termőterületek megtartására, rekonstrukciójára kell csak törekedni - budai hegyvidék barackosai, Dunamenti bogycsok, dél-pesti öntözött kulturák-, valamint célszerű lenne, ha a főváros elősegítené a hagyományos termelést folytató termelőszövetkezetek iparszerű élelmiszeripari gazdaság termelésre való áttérését /üveg-alatti kulturák/, hogy az ennek következtében felszabaduló területeken fásítani lehessen. A tervezett fásítások közel 70 %-a ugyanis termelőszövetkezeti kezelésben álló területen lett kijelölve. A tervezett pihenőerdő komplexumok megvalósítása esetén egyes mezőgazdasági üzemek területének nagyobbik hányadát erdő fogja borítani. Szükségesnek látszik ezeknek az üzemeknek bizonyos átszervezése, termelési szerkezetének a fenti módon történő megváltoztatása.

A területfelhasználás szerkezeti egyensúlyra törekszik, azaz a balpart vagy pesti oldal 5 %-os erdőszültségét, zöldövezeti tagolását szándékozik oly módon növelni, hogy a város szerkezeti jellegét meghatározó lakó, ipari és közlekedési területekhez szervesen kapcsolódjon.

Ennek elérésére az ÁRT. övezeti tervlapjain szükségessé váltak - a Fővárosi Tanáccsal történt konzultációk alapján - olyan módosítások, amelyek egyes helyeken a tervezett ipari és lakóterületek területcsökkenés nélküli cseréjét javasolják, ezáltal biztosítva a zöldövezet folytonosságát /pl. Rákospatak Mátyásföld között tervezett ipartelepek, Pestimre tervezett raktározási terület egy része/. Ezt a koncentrált, tömeges lakásépítési területek helykijelölése és ütemterve /pihenőerdő komplexumok kialakítása/ is indokolja.

GEPLANTER ZUSTAND
 PLANNED STATE
 ПЛАНИРУЕМОЕ СОСТОЯНИЕ

BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

	Meglévő erdő	Vorhandener Wald	Planend forest	Существующий лес
	Tervezett erdő, ligetes fásítás	Geplanter Wald	Extant forest	Планируемый лес
	Zöldfelület	Grünfläche	Green area	Зеленая поверхность
	Üdülterület	Erholungsgebiet	Recreation area	Курортная территория
	Tömör, városias beépítés	Dichte stadtmässige Bebauung	Dense urban building over	Плотная застройка городского типа
	Laza, városias beépítés	Lockere stadtmässige Bebauung	Loose urban building over	Рыхлая застройка городского типа
	Családlínház beépítés	Bebauung mit Einfamilienhäusern	Building over with family houses	Строительство в размерах домов для семей
	Iparterület	Industriegebiet	Industrial area	Промышленная территория
	Autópálya, autót	Autobahn, Autostrasse	Highway, motor road	Автострада
	Főforgalmi út	Hauptverkehrsstrasse	By-road	Автодорога

TERÜLETFELHASZNÁLÁSI MÉRLEG

/távlati elsődleges rendeltetés szerint/

2.sz. táblázat.

TELEPÜLÉS	Összes földterület	FATERMELÉS			SZOC.ÜDÜLÉSI RENDELTETÉS									KÖRNYEZETVÉDELMI RENDELTETÉS			Meglévő erdő összesen		Tervezett erdő összesen		Zöldövezet távlatban	
		meglévő erdő	tervezett erdő	össz.	PIHENOERDŐ			SÉTA ES KIRÁNDULÓERDŐ			össz.	meglévő erdő	tervezett erdő	össz.	ha	%	ha	ha	%			
					meglévő erdő	tervezett erdő	össz.	meglévő erdő	tervezett erdő	össz.												
		h e k t á r																				
Buda	17.383	21	-	21	2591	437	3028	-	-	-	2591	437	3028	56	312	368	2668	15,3	749	3417	19,7	
Pest	35.122	-	-	-	1479	3595	5074	-	240	240	1479	3835	5314	195	1270	1465	1674	4,8	5105	6779	19,3	
Budapest	52.505	21	-	21	4070	4032	8102	-	240	240	4070	4272	8342	251	1582	1833	4342	8,3	5854	10196	18,6	
Agglomeráció budai oldal	53.760	3429	-	4340	368	280	648	6993	2835	9828	7361	3115	10476	4172	1225	5397	14962	27,8	4340	19302	35,9	
Agglomeráció pesti oldal	62.344	860	680	1540	151	440	591	4331	3990	8321	4482	4430	8912	1261	2930	4191	6603	10,6	8040	14643	23,5	
Agglomeráció	116.104	4289	680	5880	519	720	1239	11324	6825	18149	11943	7545	19388	5433	4155	9588	21565	18,6	12380	33945	29,2	
Budai oldal összesen	71.143	3450	-	3450	2959	717	3676	6993	2835	9828	9952	3552	13504	4228	1537	5765	17630	24,8	5089	22719	31,9	
Pesti oldal összesen	97.466	860	680	1540	1630	4035	5665	4331	4230	8561	5961	8265	14226	1456	4200	5656	8277	8,5	13145	21422	22,0	
Budapest+agglomeráció összesen:	168.609	4310	680	4990	4589	4752	9341	11324	7065	18389	15913	11817	27730	5684	5737	11421	25907	15,4	18234	44141	26,2	
				11,3 %			21,2 %			41,6 %			62,8 %			25,9 %					100 %	

Belső zöldőv területi elemei

Bal part /pesti oldal/:

- a/ Káposztásmegyer, Szilaspatak, Mogyóródi-patak parkerdő-komplexum, amely a tömeges lakásépítés területéhez kapcsolódik.
950 ha.

Észak-Pesti
városrész.

- b/ Szilas-patak, Rákospalota parkerdő komplexum, Újpalota, Újpest koncentrált lakásépítési és meglévő lakóterületéhez csatlakozik.
850 ha.

Kelet-Pesti
városrész

- c/ Cinkota, Rákosszentmihály, Mátyásföld, Rákospatak, Szilas-patak völgyére és mezőgazdasági területeire telepített parkerdő komplexum, amely mélyen behatol a város szerkezetébe, csatlakozva Zuglói lakóterületeihez.
800 ha.

- d/ Kőbánya, Rákoshegy, Rákoskeresztúr parkerdő komplexuma, amely csatlakozik a rákoskeresztúri köztemetőhöz, továbbá Kőbánya lakóterületeihez.
560 ha.

Dél-Pesti
városrész

- e/ Pestlőrinc, Pestimre, Pesterzsébet, Kispest parkerdő komplexumai, amelyek a meglévő erdőkhöz csatlakozó mezőgazdasági és hulladékgyűjtő területre telepített egységek, amelyek a 4. sz. és tervezett M4. M5 főutvonal környezetében vannak.
400 ha és 700 ha.

- f/ Csepel parkerdő komplexum, amely a meglévő kavicsbánya tőrendszerére telepített egység.
600 ha.

Jobb-part /budai oldal/:

- g/ Békásmegyer, Aranyhegy, Ürömhegy parkerdő komplexuma, amely részben a meglévő erdőkhöz kapcsolt, leromlott szántókra, gyümölcsösökre telepítendő erdők. Észak-Buda és Óbuda lakóterületeihez csatlakozik.

Észak-Budai 350 ha.
városrész.

- h/ Pesthidegkut már meglévő parkerdő komplexuma, Óbuda és a Belváros igényeit elégíti ki.
800 ha.

Nyugat-Budai
városrész

- i/ Jánoshegy, Szabadság-hegy már részben meglévő parkerdő komplexum, amely a Belváros lakóinak üdülését szolgálja.
900 ha.

j/ Kamaraerdő, Tétényi fennsík meglévő és tervezett erdőterületére épülő egység. Budatétény, Budafok, Kelenföld lakóterületi szerkezetéhez csatlakozik. 800 ha.

Agglomeráció vonatkozásában a külső zöldövezeti gyűrű szerkezeti egyensúlyát a budai-, pilisi-hegyvidék erdővonulatainak folytatása hozza létre a Szentendre-sziget, Göd, Csomád, Mogyoród, Pécel lösz és homokdomb vonulataira tervezett erdők láncolata - séta és kirándulóerdők övezete-, amely az állományfejlesztési terv felhasználásával a mezőgazdaságilag kevésbé értékes vagy zárvány területekre tervezett erdőtelepítésekkel, patakmenti ligetes fásításokkal és ut- tájfásításokkal kapcsolódik a belső zöldöv egységeihez.

K ü l s ő z ö l d ö v t e r ü l e t i e l e m e i

I, II, III. Településcsoport 19.202 ha.

A Budapesti Agglomeráció budai oldalát foglalja magába, valamint a szentendrei szigetet. Északról a Pilis-hegység, nyugatról a budai hegyek, délről a megyehatár, keletről a Duna, illetve Nagy-Budapest határolja.

Az agglomeráció összes erdőterületének 68 %-a ebben a három településcsoportban található. Az erdők minősége sokkal kedvezőbb üdülés szempontjából, mint a pesti oldalon. A budai hegyek és a Pilis erdei jelenleg is nagyrészt üdülőerdőként funkcionálnak.

Jelentős területet foglalnak el a kopárfásítások, amelyeknek talajvédelmi jelentősége számottevő.

Az erdők fafajösszetételét - kocsánytalan tölgy, cser, akác és főleg a kopárokon a feketefenyő képezi. A meglévő erők felujítása során, ahol a termőhely engedi a bükk, kocsánytalan tölgy, elegyfafajok arányának növelése legyen a cél.

A tervezett fásítások tulnyomó része három területegységre csoportosul. Az egyik a Szentendre-sziget, ahol a tervezett erdők zömmel vízmű védőfásítások és üdülőerdő bővítések. A sziget olyan üdülési adottság Budapest részére, amely igen kis mértékben van jelenleg kihasználva. Meg kell találni a kedvező összhangot az üdülés, a vízmű fejlesztés és a mezőgazdaság között. A tervezett fásítások elősegítik e cél elérését /vízmű területek védelme, üdülőerdők létesítése, kedvezőtlen mezőgazdasági területek hasznosítása/.

A másik nagy komplexum a Pilis hegység déli nyulványai, valamint a budai hegyek jelenleg kopár, vagy kedvezőtlen termőhelyi adottságú területeinek fásítása, amely kiegészül a völgyekben kialakításra tervezett víztároló menti üdülőterületek, kirándulófolyósok zárt és ligetes fásításával. A terv elkészítését rendkívül megnehezítette a nagy kiterjedésű, rendezetlen hétvégi házas és zártkert jellegű területek jelenléte.

E területek átfogó, szigorú rendezésére van szükség, enélkül a fásítási terv kivitelezése akadályokba ütközik.

Javasoljuk, hogy a tervezett üdülőterületek kialakítása során környezetük részletes erdészeti rendezése is a tervek tartozéka legyen.

A budai oldal déli részén, Százhalombatta környékén alakult ki a harmadik nagyobb fásításra javasolt komplexum. Célja egyrészt az ipartelepek és a város lehatárolása, levegő tisztítás, másrészt a Dunapart környékének fásítása üdülési rendeltetéssel.

Ezekon kívül az egyes települések mellett kisebb-nagyobb területeket javasolunk fásításra pihenőerdők létesítése céljából.

IV.V., Településcsoport 6476 ha.

Nagy-Budapest északkeleti oldalához csatlakozó része az agglomerációnak. Északról a Vác vonzáskörzetébe tartozó települések, nyugatról a Duna, keletről a gödöllői dombvidék, délről a péceli dombvonulatok határolják.

A meglévő erdők többsége a terület ÉNY-i határán huzódó homokdombokon helyezkedik el, zömmel gyenge minőségű akácok, feketefenyvesek, nyárasok. Értékesebb állomány csak Keperes határában található, de jelenleg ez is vadászati célt szolgál.

Intenzív üdülésre, kirándulásra ezek az erdők csak átalakítás után alkalmasak. Jelentőségük azonban jelenleg is nagy, mert a pesti oldalon nagyobb, összefüggő erdő-tömbök csak itt találhatóak.

A zöldövezet kialakítása során a következő szerkezet alakítható ki: a meglévő erdők - melyeket tervezett fásítások kötnek össze - alkotják a külső zöldövet. A belső zöldöv a Nagy-Budapesten tervezett pihenőerdőkhöz közvetlenül csatlakozó nagy sétaerdő tömbökből áll. Ezeket kötik össze a patakok mentén tervezett szociális-üdülési gyepekből és fásításokból álló kirándulófolyósok.

A belső zöldöv tervezett erdői Nagy-Budapest lakossága számára könnyen és gyorsan elérhetőek, a külső zöldöv pedig a hosszabb hétvégi kirándulásra szolgál.

Mogyoród község külterülete szintén teljes mértékben a környezetvédő gyepek és erdők kategóriába tartozik a talaj rossz minősége miatt. E területek nagy része jelenleg zártkert, vagy zártkert jellegű szőlő-gyümölcssterület, ezért fásításukat nem javasoljuk. A termelészövetkezet nagyarányú szőlőtelepítést kezdett, ez is a fásításra tervezett terület túlzott növelése ellen szól.

VI,VII,VIII,IX. Településcsoport. 7867 ha.

A Budapesti Agglomeráció DK-D-i része. Északról a gödöllői dombvidék isaszegi vonulata határolja, amelybe Pécel dombjai is tartoznak. Kelet és dél felé a Duna-Tiszaközi

homokhát kezdődik. Nyugati felét Nagy-Budapest határa, illetve a Nagy-Duna zárja le.

A települések határainak zömében intenzív mezőgazdálkodás folyik, ezért nagyobb erdőterület bővítésére nincs lehetőség.

A meglévő erdők akácosok, nyárasok, üdülési funkciók ellátására csak kellő átalakítás után alkalmasak. A viszonylag jobb termőhelyi adottságok miatt lehetőség van a tölgy mennyiségi növelésére és változatos elegyfajok alkalmazására.

Jelenlegi állapotukban is felhasználható üdülésre a péceli erdők egy része és a tököli erdő.

Az új fásítások tervezésénél fokozottan tekintettel kellett lenni a mezőgazdaságra. Ez az oka annak, hogy összefüggő sávokat nem lehetett kialakítani. A nagyobb erdőtömbök összekötését az utak, patakok mentén tervezett fasorok, ligetes tájfásítások biztosíthatják.

A környezetvédő gyep és erdőkategóriába sorolt területeken a zártkert, zártkert jellegű terület, ezek fásításától is el kellett tekinteni.

Jelentős feladatot jelent a Pécel határában lévő erodált oldalak, a Dunaharaszti, Alsónémedi, Taksony határában gyakori szélfujta homokdombok fásítása.

A két Dunaág-mentén kívánatos széles zöldsáv csak részletekben valósítható meg az igen erős magánérdekeltség és a sok üdülőterület miatt.

Vecsés határában Nagy Budapest pihenőerdő igényének kielégítésére jobb mezőgazdasági területek fásítására is javaslatot tettünk.

A Csepel-szigeten meglévő és tervezett vízmű területek védőterületének fásításai is szerepelnek a tervjavaslatban.

A Ferihegyi Repülőtér bővítése esetén környezetvédelmi okokból /zajszűrés/ további fásítási feladatok várhatók. A péceli határba eső Pusztalocsod tervezett természetvédelmi terület megvédéséről gondoskodni kell, csak kis foltokban, őshonos fafajokkal fásítható.

Ö s s z e k ö t ő z ö l d s á v o k e l e m e i

- Budai és pesti oldal patakjainak partján végighuzódó ligetes sétányok, kirándulófolyósok, pihenőhelyek.
- Főközlekedési utak mentén részletes tervek alapján készülő ligetes tájfásítások.
- Vasutvonalakat kísérő meglévő és tervezett védőfásítások.
- Mezőgazdasági területek védősávjai, dűlőutak, csatornák, árkok fasorai.
- Dunamenti vízművek védőfásításai.

BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMJÁNAK ÖSSZESÍTŐ TERÜLETKIMUTATÁSA
AZ ERDŐK TÁVLATI ELSŐDLEGES RENDELTETÉSE SZERINT

3.sz.táblázat.

Település	Meglévő erdők elsődleges rendeltetése távlatban						Tervezett fásítások						Zöldövezet távlatban					
	Fater- melés, egyéb	Szociális Pihe- nöe.	üdülés Séta erdő	Kirán- dulóe.	Össze- zetvé- sen	Környe- zetvé- delem	Fater- melés, egyéb	Szociális Pihe- nöe.	üdülés Séta erdő	Kirán- dulóe.	Össze- zetvé- sen	Környe- zetvé- delem	Fater- melés, egyéb	Szociális Pihe- nöe.	üdülés Séta erdő	Kirán- dulóe.	Össze- zetvé- sen	Környe- zetvé- delem
h e k t á r																		
BUDAPEST																		
Budai oldal																		
I. kerület	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II. "	4	974	-	-	974	14	992	-	-	-	-	-	4	974	-	-	974	14
III. "	13	409	-	-	409	-	422	-	263	-	-	263	13	672	-	-	672	-
XI. "	4	189	-	-	189	11	204	-	-	-	-	4	189	-	-	189	11	
XII. "	-	984	-	-	984	23	1007	-	74	-	-	74	-	1058	-	-	1058	23
XXII. "	-	35	-	-	35	8	43	-	100	-	-	100	312	412	-	-	135	320
Összesen:	21	2591	-	-	2591	56	2668	-	437	-	-	437	312	749	21	3028	-	368
Pesti oldal																		
IV. kerület	-	148	-	-	148	3	151	-	170	-	-	170	90	260	-	-	318	93
V. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IX. "	-	20	-	-	20	22	42	-	10	-	-	10	20	30	-	-	30	42
X. "	-	161	-	-	161	-	161	-	278	-	-	278	72	350	-	-	439	72
XIII. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIV. "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	46	-	-	-	46	46
XV. "	-	51	-	-	51	5	56	-	645	-	-	645	50	695	-	-	696	55
XVI. "	-	81	-	-	81	23	104	-	540	-	-	540	230	770	-	-	621	253
XVII. "	-	183	-	-	183	73	256	-	684	240	-	924	280	1204	-	-	867	240
XVIII. "	-	500	-	-	500	1	501	-	342	-	-	342	-	342	-	-	842	1
XIX. "	-	26	-	-	26	-	26	-	-	-	-	7	7	-	-	-	26	7
XX. "	-	309	-	-	309	68	377	-	673	-	-	673	370	1043	-	-	982	438
XXI. "	-	-	-	-	-	-	-	-	253	-	-	253	105	358	-	-	263	105
Összesen:	-	1479	-	-	1479	195	1674	-	3595	340	-	3835	1270	5105	-	-	5074	240
Budapest mindösszesen:	21	4070	-	-	4070	251	4342	-	4032	240	-	4272	1582	5854	21	8102	240	8342
AGGLOMERÁCIÓ																		
Budai oldal																		
I. településcsoport	-	79	-	-	79	32	111	-	-	100	-	100	120	220	-	-	79	100
Erd	-	79	-	-	79	32	111	-	-	100	-	100	120	220	-	-	79	100
Százhalombatta	-	10	-	-	10	44	54	-	40	80	-	120	250	370	-	-	50	80
Tárnok	-	-	-	-	-	-	-	-	40	140	-	180	20	200	-	-	40	140
Diósd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	50	-	-	-	-	50
Törökbálint	-	-	283	-	283	43	326	-	10	50	-	60	50	110	-	-	10	333
Budaórs	48	50	372	-	422	230	700	-	20	-	-	20	50	70	48	-	70	372
Összesen:	48	139	655	-	794	349	1191	-	110	370	-	480	540	1020	48	249	1025	1274

Település	Meglévő erdők elsődleges rendeltetése távlatban							Tervezett fásítások						Zöldövezet távlatban							
	Fater- melés, egyéb nőe.	Szociális erdő dülőe.	Környe- Ossze- zetvé- sen	Környe- delem	Fater- melés, egyéb nőe.	Szociális erdő dülőe.	Környe- Ossze- zetvé- sen	Fater- melés, egyéb nőe.	Szociális erdő dülőe.	Környe- Ossze- zetvé- sen	Fater- melés, egyéb nőe.	Szociális erdő dülőe.	Környe- Ossze- zetvé- sen	Fater- melés, egyéb nőe.	Szociális erdő dülőe.	Környe- Ossze- zetvé- sen	Fater- melés, egyéb nőe.	Szociális erdő dülőe.	Környe- Ossze- zetvé- sen		
																				h e k t á r	
II. településcsoport																					
Budakeszi	-	-	511	661	1172	928	2100	-	20	50	-	70	90	160	-	20	561	661	1242	1018	2260
Solymár	9	-	272	200	472	-	481	-	40	220	-	260	40	300	-9	40	492	200	732	40	781
Nagykovácsai	50	-	370	125	495	1402	1947	-	30	100	-	130	15	145	50	30	470	125	625	1417	2092
Összesen:	59	-	1153	986	2139	2330	4528	-	90	370	-	460	145	605	59	90	1523	986	2599	2475	5133
III. településcsoport																					
Szentendre	725	20	-	546	566	193	1484	-	20	210	30	260	50	310	725	40	210	576	826	243	1794
Pomáz	873	20	120	1060	1200	197	2270	-	20	265	75	360	-	360	873	40	385	1135	1560	197	2630
Budakalász	-	36	-	228	264	46	310	-	-	170	-	170	20	210	-	36	170	228	434	86	520
Tahitótfalva	809	30	-	141	171	31	1011	-	10	140	-	150	60	210	809	40	140	141	321	91	1221
Leányfalu	400	-	-	581	581	86	1067	-	-	-	-	-	20	20	400	-	-	581	581	106	1087
Csobánka	461	28	70	170	268	220	949	-	-	230	310	540	-	540	461	28	300	480	808	220	1389
Szigetmonostor	-	20	200	134	354	256	610	-	-	180	90	270	60	330	-	20	380	224	624	316	940
Pócsmegyer	-	10	75	-	85	10	95	-	-	110	-	110	70	180	-	10	185	-	195	80	275
Pilisvörösvár	-	-	141	200	341	240	581	-	30	-	-	30	80	110	-	30	141	200	371	320	691
Üröm	-	-	48	-	48	34	82	-	-	60	-	60	15	75	-	-	108	1-	108	49	157
Pilisborosjenő	-	25	295	-	320	63	383	-	-	160	-	160	20	180	-	25	455	-	480	83	563
Piliszentiván	54	30	-	170	200	109	363	-	-	-	-	-	80	80	54	30	-	170	200	189	443
Kisoroszi	-	10	20	-	30	8	38	-	-	65	-	65	45	110	-	10	85	-	95	53	148
Összesen:	3322	229	969	3230	4428	1493	9243	-	80	1590	505	2175	540	2715	3322	309	2559	3735	6603	2033	11858
Pesti oldal																					
IV. településcsoport																					
Dunakeszi	-	30	61	-	91	20	111	-	10	300	-	310	140	450	-	40	361	-	401	160	561
Csomád	-	-	-	316	316	9	325	-	-	-	120	120	20	140	-	-	-	436	436	29	465
Fót	-	-	230	86	316	126	442	-	40	480	20	540	80	620	-	40	710	106	856	206	1062
Göd	-	20	306	-	326	11	337	-	10	170	-	180	30	210	-	30	476	-	506	41	547
Összesen:	-	50	597	402	1049	166	1215	-	60	950	140	1150	270	1420	-	110	1547	542	2199	436	2635
V. településcsoport																					
Kistarcsa	-	-	-	-	-	18	18	-	10	50	-	60	150	210	-	10	50	-	60	168	228
Kerepes	-	20	50	408	478	40	518	-	10	150	320	480	150	630	-	30	200	728	958	190	1148
Csömör	-	20	78	-	98	20	118	-	-	420	-	420	80	500	-	20	498	-	518	100	618
Nagytarcsa	-	-	10	-	10	45	55	-	10	80	-	90	80	170	-	10	90	-	100	125	225
Mogyoród	-	2	270	622	893	20	912	-	-	200	410	610	100	710	-	-	470	1032	1502	120	1622
Összesen:	-	40	408	1030	1478	143	1621	-	30	900	730	1660	560	2220	-	70	1308	1760	3138	703	3841
VI. településcsoport																					
Pécel	-	-	290	-	290	200	490	-	10	180	-	190	720	910	-	10	470	-	480	920	1400
Ecsér	-	-	55	-	55	-	55	-	10	60	-	70	-	70	-	10	115	-	125	-	125
Gyömrő	150	1	-	-	1	70	221	-	10	-	-	10	60	70	150	11	-	-	11	130	291
Maglód	-	-	-	-	-	215	215	-	10	-	-	10	40	50	-	10	-	-	10	255	265
Összesen:	150	1	345	-	346	485	981	-	40	240	-	280	820	1100	150	41	585	-	626	1305	2081
VII. településcsoport																					
Üllő	459	20	490	-	510	16	985	120	-	240	-	240	-	360	579	20	730	-	750	16	1345
Vecses	83	40	-	-	40	20	143	260	150	-	-	150	30	440	343	190	-	-	190	50	583
Gyál	-	-	140	-	140	107	247	-	20	110	-	130	70	200	-	20	250	-	270	177	447
Összesen:	542	60	630	-	690	143	1375	380	170	350	-	520	100	1000	922	240	980	-	1210	243	2375

Település	Meglévő erdők elsődleges rendeltetése távlatban							Tervezett fásítások						Zöldövezet távlatban							
	Fater- melés, egyéb	Szociális nőe. erdő	Szociális nőe. erdő	üdü- lés	Környe- zetvé- delem	Ossze- sen:	Fater- melés, egyéb	Szociális nőe. erdő	Szociális nőe. erdő	üdü- lés	Környe- zetvé- delem	Ossze- sen:	Fater- melés, egyéb	Szociális nőe. erdő	Szociális nőe. erdő	üdü- lés	Környe- zetvé- delem	Ossze- sen:			
h e k t á r																					
VIII. településcsoport																					
Dunaharaszti	-	-	50	-	50	139	189	-	40	60	-	100	430	530	-	40	110	-	150	569	719
Alsónémedi	168	-	-	-	-	37	205	300	-	-	-	190	490	168	-	-	-	-	-	227	395
Taksony	-	-	-	350	350	53	403	-	20	-	200	220	60	280	-	20	-	600	620	113	683
Összesen:	168	-	50	350	400	229	797	300	60	60	200	320	680	1300	168	60	110	600	770	909	1797
IX. településcsoport																					
Szigetszentmiklós	-	-	-	-	-	-	-	-	50	250	-	300	200	500	-	50	250	-	300	200	500
Szigethalom	-	-	179	-	179	-	179	-	-	100	-	100	-	100	-	-	279	-	279	-	279
Tököl	-	-	340	-	340	95	435	-	20	60	-	80	150	230	-	20	400	-	420	245	665
Halásztelek	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10	-	20	150	170	-	10	10	-	20	150	170
Összesen:	-	-	519	-	519	95	614	-	80	420	-	500	500	1000	-	80	939	-	1019	595	1614
BUDAI OLDAL																					
Budapest /I-III, XI-XII, XXII. kerület:	21	2591	-	-	2591	56	2668	-	437	-	-	337	-	337	21	3028	-	-	2928	368	3417
Agglomeráció /I-III. te- lepüléscsoport	3429	368	2777	4216	7361	4172	14962	-	280	2330	505	3115	1225	4340	3429	648	5107	4721	10476	5397	19302
Budai oldal összesen:	3450	2959	2777	4216	9952	4228	17630	-	717	2330	505	3452	1225	4677	3450	3676	5107	4721	13404	5765	22719
PESTI OLDAL																					
Budapest /IV-X, XIII- XXI. kerület/ Agglomeráció /IV-IX. településcsoport	-	1479	-	-	1479	195	1674	-	3595	240	-	3835	1270	5105	-	5074	240	-	5314	1465	6779
Pesti oldal összesen:	860	151	2549	1782	4482	1261	6603	680	440	2920	1070	4430	2930	8040	1540	591	5469	2852	8912	4191	14643
Zöldövezet mindösszesen:	4310	4589	5326	5998	15913	5684	25907	680	4752	5490	1755	11717	5425	17822	4990	9341	10816	7573	27630	11421	44141

Új lakótelep Pesten

Beépült hegyoldalak a budai oldalon

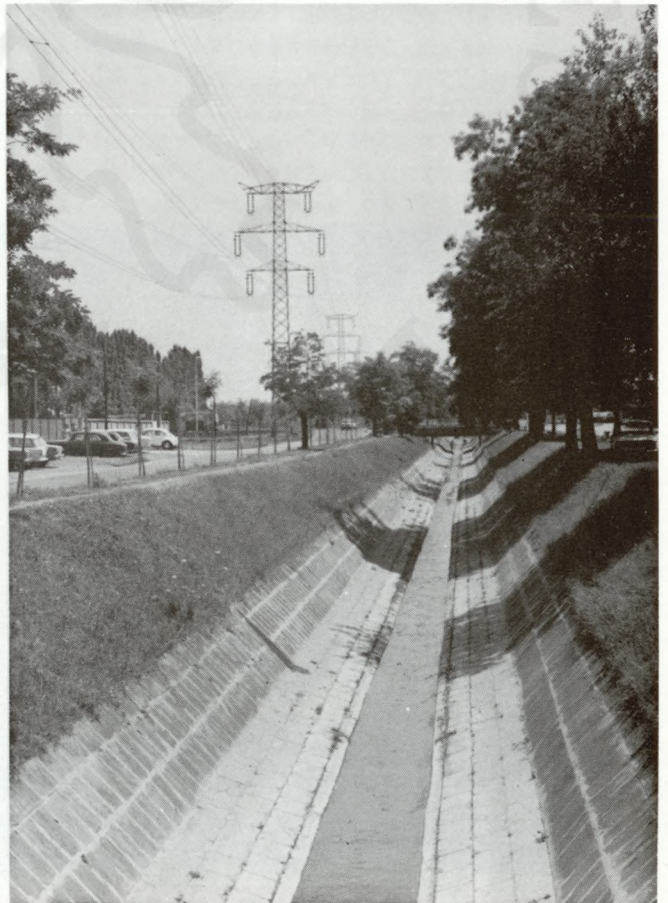
Lakóterületi közkert

Városliget - pihenőkert

Budapesttől északra a Duna még alkalmas fürdésre

A csatornává alakított Rákos patak

Lakóterületi véderdő

Közlekedési véderdő a Kerepesi ut
mellett

3.2. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI VONATKOZÁSOK.

3.2.1. Településhálózat

Az ország lakosságának közel 1/5-ét magábafooglaló főváros településhálózatunkban országos, regionális központ, mely a decentralizált gazdasági és politikai fejlesztés mellett is megtartja ipari, kulturális és szellemi értékét. E magas infrastruktúra hálózatot tömörítő település megköveteli az arányos térbeli fejlesztés lehetőségét, melynek egyik komponense a település és agglomerációt övező zöldövezeti rendszer, ahol a térbeli tagolás, a szociális környezetvédelmi viszonyok javítása és optimális szinten való tartása az elsődleges tényező.

3.2.2. Agglomeráció

Budapest régióján, vonzáskörzetén belül körülhatárolható az a városkörnyék, amely a fővárossal elhelyezkedés, népesség, kulturális és ellátási kapcsolatok vonatkozásában szoros egységet alkothat és "Budapesti agglomeráció"-nak nevezhető. 45 települést foglal magába 1686 km²-en, Budapesttel együtt. Szerkezetére jellemző, hogy a települések egy-egy főközlekedési utvonalra csoportosan fűződnek fel.

A zöldövezeti terv az agglomeráció település-hálózatának tagolását, továbbá fogadási szakaszainak tisztaságát, környezetének védelmét /viz, levegő, talaj, tisztaságvédelem/ és szociális üdülési viszonyait hivatott javítani. Területfelhasználásában racionális gazdálkodás lehetőségét kizáró mezőgazdasági területek /tagolt felszín, zárványterület, erodált talaj, alacsony aranykorona értékű szántók, leromlott ültetvények/ erdőtelepítésére alapoz, amelyet egységes övezeti rendszerrel kapcsol a táj szőlő, gyümölcskulturáival, valamint zártkert és üdülőterületeivel és létrehozza a pesti oldalon - budai városrészhez hasonló és vele azonos értékű félkör alakú védelmi és szociális rendeltetésű erdőterületeit.

3.2.3. Városszerkezet és lakóterület

A város szerkezetet főközlekedési utvonalainak hálózata, a beépített területek elhelyezkedése, beépítettségének jellege, morfológiai alkata, lakóterületek, közlekedési területek, ipari és zöldterületek egymáshoz viszonyított elhelyezkedése együttesen határozza meg. A budapesti városszerkezet horizontális vonatkozásban a sugaras-gyűrűs uthálózat, a beépített területek igen nagy kiterjedése, vertikális vonatkozásban a belső városmag viszonylag tömör, magas beépítése, a külső városrészek laza, alacsony volta jellemzi. Az ÁRT. településfejlesztése a mai városszerkezetet a természeti adottságaival és részben tervszerű fejlesztés alapján létrejött horizontális elemeivel alkalmasnak tartja a város változó igényeinek kielégítésére. Területfejlesztésre a polikentrikus, több városrész magot tartalmazó "nyitott" térbeli városszerkezetre, a peremkerületek magas intenzitású és átlagszint számú beépítési jellegére törekszik.

A zöldövezet e tervkoncepció alapján határozza meg elemeinek rendszerét és területi nagyságát - pihenőerdő /park-erdő/, véderdő - úgy, hogy városrészenként meghatározott pihenőerdőket a tömeges, magas átlagszint számú tervezett vagy meglévő lakóterületek határához és a központi rendszerhez csatolta, figyelembevéve a főútvonalakat és a tömegközlekedési hálózatot, ahonnan a napi és hétféligi szabadidő centrumok 30-45 percen belül elérhetők.

Kivételt képez a belváros hétszáz ezer lakósa, melynek centrifugális terhelését a budai erdőkre, valamint Csepel- és Szentendre szigetekre vonatkoztatta. Eredménye a városrészenkénti 30 m²/fő közhasználatu parkerdővel történő ellátása, továbbá a városrészek szerkezeti tagolása és a peremkerületeken kialakult zöldövezeti gyűrű.

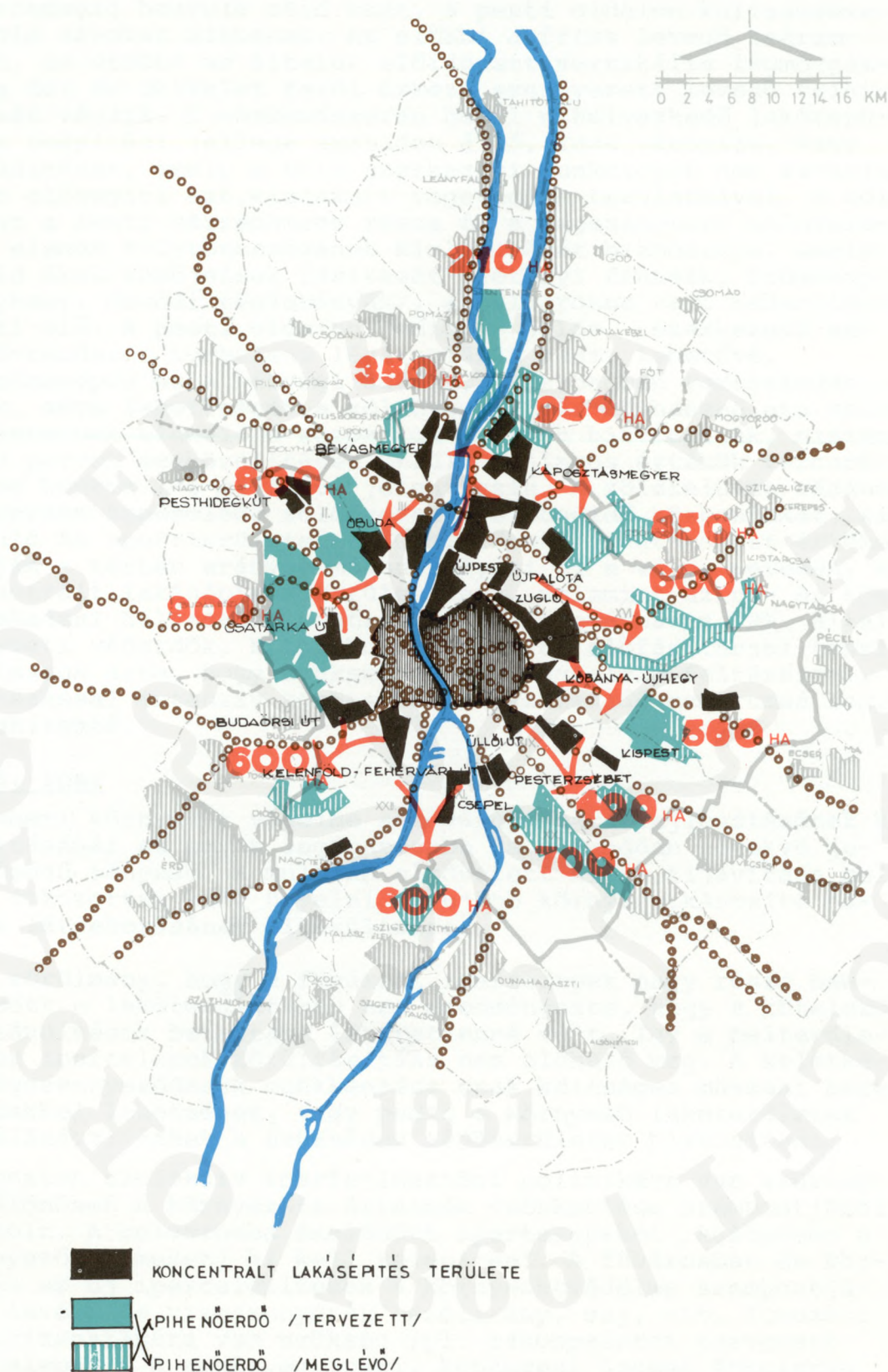
A város területi elemei közül, kiterjedése és a társadalmi jelentősége miatt a lakóterületek elhelyezése és kialakítása határozza meg a város szerkezetét, jellegét, a város fejlődésének módját. A településen belül lehatárolható tömör-, lazavárosias, valamint családirházas jellegű változó nagysága 32, 44 km², illetve 109 km².

A lakóterület kiterjedését csak kis mértékben növeli északi irányban az ÁRT., ellenben jelentősen megnő a tömör városias lakóterület aránya, a lazán beépült területek rovására, amely lakáshiány pótlásának tartalék területe és megszüntetése lakáspolitikánk alapvető célkitűzése. E koncentrált, tömeges, korszerű lakásépítés területeihez kapcsolódnak az összefüggő 500-800 ha kiterjedésű pihenőerdők, szabadidő központok együttesei.

1. Káposztásmegyer-Mogyoródi patakra és a meglévő erdőfoltokra telepített pihenőerdő.
2. Ujpalota-Ujpest-Szilas- és Csömöri patak völgyére és környékére telepített pihenőerdő.
3. Zugló-Szilas- és Rákos patakra telepített pihenőerdő.
4. Kőbánya, Ujhegy-téglagyári anyagnyerő helyekre tervezett, valamint a Rákoskereszturi temetőhöz és Határ erdőhöz csatlakozó pihenőerdő komplexum.
5. Kispest, Üllői ut - Kispest, Pestlőrinc, Pestimre közé ékelődött mezőgazdasági területre és személtelre /Csérei telép/ elhelyezett kísérleti pihenőerdő.
6. Pesterzsébet-, Pesterzsébet, Pestimre, Gyál területe közé ékelődő pihenőerdő.
7. Csepel-Kavicsbánya anyagnyerő helyén kialakult tavak környezetére telepített pihenőerdő.
8. Kelenföld, Fehérvári ut, Nagytétény-Kamaraerdő és Tétényi fensík tervezett pihenőerdő területei.
9. Békásmegyer, Aranyhegy, Csillaghegy-Üröm, Budapest és Budakalász határára helyezett pihenőerdő komplexumok.

3.2.4. Zöldfelület

A város meglévő és tervezett zöldfelülete olyan vázrendszer részei, amelyek a budai erdős hegyek felől a völgyek mentén

9. ÁBRA Pihenőerdők és a koncentrált lakásépítés területei
 Rastwälder und Gebiete konzentrierter Wohnbautätigkeit
 Rest- forests and concentrated housing areas
 Территории, предназначенные для лесов для отдыха и концент-
 рированного жилищного строительства

a városmagig benyúló zöld éket, a pesti oldalon kulisszaszerű zöld sávokat alkotnak. Az előbbi a friss levegő beáramlását, az utóbbi az általuk előidézett vertikális légmozgással a dél és délkelet felől érkező szennyezett levegő felhígítását végzik. E vázrendszeren belül elhelyezkedő lakóterületek beépítési jellege szabadon álló, laza városias, vagy családi házas, amely a zöld szerkezeti funkcióját nem zavarja, hanem elősegíti azt, kialakult vegetációs területeivel. A zöldövezet a fenti vázrendszer része és a megszakított zöldfelületi elemek folytonosságának kialakítását biztosítja, amely a zöld ékek tömbjeinek fásítását /Tétényi fennsík, Ürömhegy, Aranyhegy, Óbudai téglabányák/, a belvárosba való behatolását segíti elő. A pesti oldalon pedig a hálós szerkezetű sáv-ösztör rendszer turbulens légáramlását teszi lehetővé.

A mindennapos és a hétvégi üdülés, a szabadban tartózkodás, játék, séta lehetőségét a zöldövezeti váz közhasználatu zöldterületeinek elemei: a közparkok részben biztosítják, hiszen 20-30 perces megközelítésen belüli fajlagos értékük városrészekre bontva 1-5 m²/főben jelentkezik. A zöldfelület vázához célszerűen kapcsolódó zöldövezet a szabadidő központokat, kiránduló és sportterületeket 30 m²/főben meghatározott értéke alapján - térben arányos módon helyezi el a város peremén, a koncentrált lakásépítés területeihez, valamint az ut- és tömegközlekedési hálózathoz csatlakoztatva, továbbá az ÁRT. által tervezett véderdők, közparkok egy részét előfásítással teszi alkalmassá arra, hogy szükség esetén megfelelő feltárással, beruházással intenzív közhasználatu szabadidő centrummá legyen átalakítható.

3.2.5. Ipar

Az emberi környezet védelme a főváros ipari fejlesztésének kialakításánál az egyik legfontosabb és állandóan növekvő jelentőségű tényező. A múltban elkövetett hibák kijavítása mellett fokozottan kell ügyelni az újabb környezetkárosító hatások létrehozásának elkerülésére.

Az a körülmény, hogy a fővárosi ipartelepek nagy része beékelődött a lakóterületekbe azt eredményezte, hogy a kötelező védőtávolságok betartása lehetetlenné vált. Így a belterületen az ipartelepek körül fásítása nem oldható meg. A keletkező légszennyeződések csökkentése csak költséges műszaki berendezésekkel lehetséges, vagy pedig a környező lakóterületek szanálásával lehet a szükséges védőterületet biztosítani.

Budapesten szelektív iparfejlesztési politikára van szükség. Ez különösen a környezeti ártalmak csökkentése szempontjából indokolt. A belvárosba ékelődött ipartelepeket /különösen a szennyező üzemeket/ ki kell telepíteni. A fővárosban és környékén az új ipartelepítések a környezetvédelme szempontjából /levegő és vízszennyezés/ szélirány, zaj, stb. fokozott felülvizsgálatára van szükség /pl. rákospalotai tervezett ipartelepek/. A nehézipari, kohászati üzemek fokozatos vidékre telepítése is jelentősen csökkenti a környezeti ártalmakat.

Az ezután épülő ipartelepek védőfásítása az ÁRT-ban elő van írva, a tényleges megvalósításról nemcsak gazdasági, de hatósági eszközökkel is gondoskodni kell. Ezek a fásítások a zöldövezeti tervben is szerepelnek /pl. XX. kerület tervezett déli ipartelep, XV. kerületi iparvidék körül stb./. A XVII.

kerületben a Rákoskeresztúr-Rákosliget-Mátyásföld alkotta háromszögben az ÁRT. módosítására teszünk javaslatot. A tervezett ipartelepek más formában való telepítése lehetővé tenné a lakótelepek és az ipar széles védősávval való elválasztását és széles zöldfolyósó létrehozását a Gödöllő környéki erdőktől a Belváros felé.

X.kerület kőbányai anyagnyerő helyére, valamint XVIII. kerület Cséri-telep hulladékgyűjtő területére tervezett övezeti terület felhasználást - ipari üzem, raktározási terület - a műszaki kivitelezés indokolatlan magas költsége, valamint Dél-Pest pihenőerdő szükséglete miatt közjóléti pihenőerdők kiépítését javasoljuk.

Budapesten magas az iparban foglalkoztatottak száma. /kb. 600 ezer fő/. Míg a mezőgazdaságban dolgozók szabad természetű kapcsolata a munkájukon keresztül biztosított, az ipari munkások ilyen irányú igénye sem otthonukban, sem a munkahelyen nem nyer kielégítést. Ezért számukra különösen fontos az üdülőerdők létesítése, mert az igény náluk jelentkezik legerősebben.

3.2.6. Közlekedés

A közlekedési vonalak csomópont jellege és erős koncentrációja rendkívül sok probléma forrása. Ezek egyike az egyre fokozódó környezetszennyezés. A zöldövezeti terv ebben a vonatkozásban is tartalmaz javaslatokat, de alapvető megoldás csak műszaki munkákkal lehetséges.

A vasuti pályaudvarok nagymértékű környezetszennyező hatása csak a vasuti vonalak villamosításával csökkenthető. Fásításra csak a tervezett új pályaudvarok környékén van lehetőség /pl. Rákos pályaudvar tervezett bővítése/. A vasutvonalak mentén jelentősebb fásítás csak a lakott területeken kívüli szakaszokon lehetséges. Ennek a feltétele, hogy a vasuti pályákon jelenleg általánosan alkalmazott vegyszeres gyomirtás megszűnjön. Ezután kerülhet sor korszerű ligetes fásítás kialakítására.

A közlekedési uthálózat két fő vonatkozásban érinti a zöldövezeti tervet. Az egyik az egyre fokozódó környezetkárosító hatás, a másik pedig a tervezett üdülőerdők megközelítési lehetősége.

Az ugrásszerűen növekvő gépkocsiforgalom környezetszennyező hatása olyan nagymértékű, hogy gyors beavatkozás nélkül a mérgező anyagok és a zaj mértéke az ember egészségére már maradandó hatást gyakorol. Ezen csak az segítené bizonyos mértékben, ha megindulna a város főútvonal hálózatától elválasztó gyorsforgalmi uthálózatának kiépítése, a gépkocsiforgalmat intenzív tömegközlekedési hálózat /METRO, gyorsvasutak/ váltaná fel és a sűrűn lakott területeken csökkentenék a személygépkocsi forgalmat.

Ezek a megoldások a zöldövezeti terv szempontjából is igen jelentősek. A sűrűn lakott területek gépkocsiforgalmának csökkentése megállítaná a belső zöldterületek fogását /parkolóhely probléma/.

10. ÁBRA Pihenőerdők és a 30 perces megközelítés lehetősége
 Rastwälder und die Zugänglichkeit innerhalb von 30 Minuten
 Rest-forests and the acces within 30 minutes
 Леса для отдыха и подступ к ним за 30 минут

- METRO, ELŐVÁROSI GYORSVASÚT
- VILLAMOS, AUTÓBUSZ
- SZEMÉLYGÉPKOCSI
- PIHENŐERDŐ
- 5 KM
- VÁROS RÉSZ KÖZPONT

A gyorsvasuthálózat megvalósítása a tervezett üdülőerdők gyors megközelítését teszi lehetővé. A távolabbi kirándulóerdők gyors elérése pedig az autópályák és gyorsforgalmi utak segítségével lenne megoldható.

A tervezett pihenő-, séta- és kirándulóerdők helyének megválasztásakor már a tervezett közlekedési hálózatot vettük figyelembe. Ez azt jelenti, hogy a pihenőerdők a városközpontból számítva is 30 perc alatt tömegközlekedési eszközökkel elérhetők, a séta és kirándulóerdők pedig személygépkocsival 30 percen belül, tömegközlekedési eszközzel 45 perc alatt közelíthetők meg. A mellékelt sémán jól láthatók az üdülőerdők megközelítési lehetőségei különböző közlekedési eszközökkel.

Az autópályák üdülőerdőket érintő szakaszain autóspihenők kialakítására tettünk javaslatot, ezt a tervlapon is feltüntettük. Az autóutak mentén ligetes tájfasítás kialakítását javasoljuk, amely a környezetvédelmi funkciókon /porfogás, zajcsökkentés/ túlmenően jelentős esztétikai hatást is fejt ki. Főközlekedési utak, autópályák esetében a műszaki tervvel együtt készül el a fásítási terv is.

Az üdülőerdők megközelítésének egyik alapja a távolsági és környéki autóbusszközlekedés. Szükséges lenne, hogy a buszjáratok üdülőerdőket érintő szakaszain megállóhelyek létesüljenek.

Az üdülés a Dunamentén intenzív fejlődésnek indult. Ez ma-ga után vonja a hajózás jelentőségének növekedését. A vizpart mentén tervezett üdülőerdők megközelítésére ezért a hajózást, mint közlekedési eszközt számításba vettük /pl. Szentendrei sziget/.

Budapest polgári közforgalmi repülőtere, a Ferihegyi Repülőtér nagyarányú fejlesztés előtt áll. Ez a környezetvédelem szempontjából jelentős problémák forrása lesz, mert a keletkező zajártalom fokozódásával kell számolni. Széles védősávot tervezünk a repülőtér és a lakott területek közé, amely a zajártalom bizonyos foku csökkentését szolgálja. A többi kisebb repülőtér /Budaörs, Dunakeszi-Alag, Budakeszi/ sport, mentő, növényvédelmi rendeltetésű, környezeti ártalmakat nem okoznak.

Távlati elképzelésként szerepel a Duna-Tisza főcsatorna Csepel szigeten keresztül való bekötése a Duna főágába. Ennek a megvalósulása a Csepel-szigeten tervezett üdülőerdőkomplexum kialakítása szempontjából jelentős /vizi úton való megközelítés, tavak vízszintje stb./.

A városközeleli pihenőerdőket várhatóan egyre többen fogják kerékpárral felkeresni. Ezért a részletes tervek elkészítése során árnyas kerékpárutak létesítéséről feltétlenül gondoskodni kell. Az egyes pihenőerdőket összekötő zöldsávokon is alakíthatók ki kerékpárutak.

A gyalogos kirándulóforgalom a budai üdülőerdőben kisebb kiegészítésekkel megoldottnak tekinthető. A pesti oldalon a meglévő és tervezett üdülőerdők feltárása sétautakkal sürgető feladat.

Az üdülőerdőkben való gépkocsiforgalmat továbbra is tiltalmazni kell.

K I M U T A T Á S

Budapest zöldövezeti programtervének az Általános Rendezési Terv övezeti térképétől eltérő fásításra javasolt területeiről.

Terület jele	Terület /kb/ ha	Övezeti térkép szerint	Jelenlegi állapot	Változtatás célja, indoklás.
III/1	73,9	Mg. /82/	Mg. terület, zömmel Tsz. több hétvégi ház, lakó-épület	Csatlakozás a Hármashatárhegy-Virághegy erdőihez - összekötő sáv az Aranyhegyi tervezett nagy lakótelephez - cél összekötés és zöldfolyósó az aranyhegyi árok mentén - csatlakozás Pilis és a Római-fürdő üdülőtérületeihez.
IV/4	55,5	Vizmű /52/	Vizkivételi helyek, egy részére fákkal borított, D-i része kikötő	Vizmű védőfásításnak javasolva. Dunamenti zöldfolyósó alkotó része
IX/1	3,0	Közműter/52/	Közműterület	Közmű előfásítás, a védősáv része
X/3,4,5	103,2 4,4	Mg./82/ Közl.t./63/	Egyéni és nagyüzemi szántók.	Kelet pesti városrész /Mátyásföld, Sashalom, új lakótelepek/ normatíva szerinti parkerdeje. Lakótelepek elválasztása a tervezett ipar- és vasuti területektől. Zöldfolyósó a belső zöldterületek felé.
X/6	32,9	Ipart./41/	Téglagyári anyaggyerőhely	Kőhánya 1,5 m ² /fő zöldterületének növelése. Óhegyi lakótelep közhasználatu zöldterületének előfásítása. Iparterületi védőfásítás, városzerkezeti zöldfolyósó. Kapcsolat a temetővel és az Óhegyi lakóterületi zölddel, valamint a rákoshegyi parkerdő komplexummal.
X/10	14,5	Közuti járműtelep /62/	Parlag, rét, ideiglenes rakodó terület.	Ipari véderdő, folytatása a József A. lakótelep közhasználatu zöldjének. Összekötő zöldfolyósó a József A. és az Óhegyi lakóterület között. A közeli sportterületek kondicionáló zöldsávja.
XIV/1	17,7 19,3	Lakóter /o5/ Vasutter. /63/	Rossz állagú lakóépületek, felújítása nem javasolt, rendezetlen. Belterület	Rendező pályaudvar és a Kacsopongrácz uti lakótelepet elválasztó zöldsáv.
XV/1	41,8	Ipart./42/	ÁG.szántóterület	Észak-Pest parkerdőkomplexumának része, a Csömöri patak kiserő védősávja, a tervezett iparterületek é-i védőerdei.
XV/2-ből	6,8	Mg. /82/	TSZ. szántóterületek	Tartalék iparterület védősáv, Csömöri patak kiserővédősávja.
XV/4	195,0	Mg. /82/	TSZ. nagyüzemi szántók, nagyobb bokros rétekkel.	Rákospalota-Pestujhelyi új lakótelep parkerdeje, annomák által előírt pihenőerdő szükséglet kielégítésére szolgál.
XV/5	176,3 57,6	Mg. /82/ Közmű /35/	-"- D-i részén kisebb kertek gyakorlótér	-"- A meglévő parkerdőhöz szervesen kapcsolódó terület

Terület jele	Terület /kb./ ha.	Övezeti térkép szerint	Jelenlegi állapot	Változtatás célja, indoklás.
XV/6-ből	7,9	Ipart./43/	Keskeny sztó, és szőlő-parcellák.	Ipartelep északi lezáró védősávja. Az övezeti térképen tervezett védősáv helyén sok villanyvezeték húzódik, ezért javasoljuk a sáv áthelyezését.
XV/7-től	3,0 3,0 13.0	Ipart./42/ Lakót./03,05/ Mg./82/	Belterület, kertek, kis szántók	Tervezett M3 főútvonal fogadási szakasza, összekötő zöldsáv a belső zöldterületek felé.
XV/2	19.9	Mg./82/	Szántó ter. TSZ.kezelésben	Szilaspatak menti zöldfolyósó, később intenzív pihenőterületté válhat. Lakótelepek közé beékelte terület, nagyüzemi művelésre gazdaságtalan.
XVI/3	15,2	Mg. /82/	Nagyüzemi szántó	Iparterület elválasztása a lakóterülettől.
XVI/4	26,9	Közmű /52/	Mélyfekvésű szántók	Közműterület védőfásítás. Parkerdő a Szilaspatak mentén, később intenzív pihenőterületté alakítható ki.
XVI/5	33,8	Közmű /52/	Mélyfekvésű sztók, rétek.	Közműterület védőfásítás, összekötő zöldsáv a Szilaspatak mentén, később intenzív parkká fejleszhető.
XVI/6	85,5	Mg./82/	Nagyüzemi szántók.	Cinkota városrész K-ről való lezárása, távlatban parkerdővé fejleszhető.
XVI/7	34,4	Mg./82/	Nagyüzemi szántók.	Szilaspatak mentén tervezett parkerdő, tervezett víztározó védősávja és pihenőterülete.
XVI/9,10	97,1 83,8	Ipart./43/	Nagyüzemi szántók	Mátyásföld parkerdő szükségletének kielégítése. Ipartelepek elválasztása a lakott területtől. Zöldfolyósó a külső zöldsáv és belső zöldterületek között.
XVII/2-a	25,6 6,8	Mg./82/ Közl./63/	TSZ.Mg.terület,öntözött magán kertészet	Cél: lakótelep - közl.ter./vasutáll./elválasztás,Rákospatak menti parkerdő.
XVII/2-b	3,8	Közl./63/	TSZ.Mg.ter. Egy részén meglévő idős facsoportok	Rákospatak partjának zöldsávja. Vízszennyezés csökk.Sétány kialakítása.
XVII/2-c	26,2	Mg. /82/	Nedves rét, szántó foltok, TSZ kezelés	Rákospatak menti parkerdő sávja
XVII/3	263,3	Mg. /82/	Nagyüzemi szántók kis erdőfoltokkal	Kelet-pesti városrész parkerdeje, távlatban javasoljuk telepítésre. Parkerdő normatíva kielégítése is indokolja. Külső zöldövezet szerkezeti része.
XVII/4	45.0	Mg. /82/	Felszámolás előtt álló kertészet és szántóterület. Belterület, mélyfekvésű.	Rákoscscaba rekreációs igényeinek kielégítése. Később intenzív parkká fejleszendő. Lakótelepbe beékelendő terület.
XVII/5	189,3	Mg. /82/	Nagyüzemi szántók gyümölcsösök.	Rákoscscaba tervezett parkerdő és rep.tér felől való lezárása. Kelet-Pest pihenőerdő normatívájának kielégítésére.

Terület jele	Terület /kb./ ha.	Ovezeti térkép szerint	Jelenlegi állapot	Változtatás célja, indoklás.
XVII/6	206,3	Mg. /82/	Nagyüzemi szántók ÁG.kezelésben zömmel és TSZ. területek.	Ferihegyi repülőtér elválasztása a lakóteleptől /zaj/. Cél: környezetvédelem.
XVII/7	162,0	Mg. /82/	Nagyüzemi szántók. Kisebberdőfoltok. TSZ.terület.	Meglévő parkerdőhöz csatlakozó terület. Cél: Parkerdő kialakítás az új lakótelep részére.
XVIII/2,3,4	106,5	Mg. /82/	Nagyüzemi szántók, Mg. TSZ.kezelésben.	Dél-pesti városrész pihenőerdő szükséglete a déli zöldövezet szerkezeti eleme
XVIII/5	61,6	Mg. /82/	Mg.TSZ.nagyüzemi sztó.	Dél-pesti városrész pihenőerdő szükséglete, déli zöldövezet szerkezeti eleme, lakóterületbe ékelt Mg. terület.
XVIII/6.	83,3	Ipart./42/	Szénitlerakó hely	Indok: Pestimre parkerdő komplexumának szerves része. A tervezett iparterületek zavarnák a parkerdő funkcionálását. A Dél-pesti városrész pihenőerdő igény normájának kielégítésére szolgál. A szeméttelrepre és roncsolt területekre való ipartelepítés a műszaki létesítmények beruházási összegét nagymértékben növelné.
XVIII/1-ből	8,1	Ipart. /42/	Nagyüzemi szántó.	Óhegy-Ujhegy lakóterület közpark előfásítása. Tervezett zöldterületek közé beékeltek rész.
XX/3	24,3 47,5	Közmű /52/ Mg. /82/	Nagyüzemi szántók.	Indok: Tervezett szennyvíztisztító előfásítása. Városszerkezeti- leg a Dunamenti zöldfolyósó alkotó része. Üdülőterület csatlakozik hozzá.
XX/4	21,4	Üdülőt./21/	Parlag, bokros-fás terület.	Üdülőterület előfásításra javasolva.
XX/5	23,0	Mg. /82/	Nedves rét, szántó.	Lakótelep lehatárolás, parkerdő és védősáv egyben.
XX/6	48,4	Mg. /82/	Nedves rét, szántók TSZ. kezelésben	Tervezett Dél-pesti kórház parkjává fejlesztendő.
XX/7	63,3	Mg. /82/	Szántó területek, egyéni tulajdonban.	Dél-pesti városrész parkerdő igény normatívájának kielégítésére javasolva.
XX/8	127,1	Mg. /82/	Szántók, nedves rétek, erdőfoltok, homokbánya, TSZ. terület.	XX.kerület parkerdő igényének kielégítésére jav.terület. Indok: rendezetlen, nagyüzemileg nem hasznosítható terület.
XX/9	38,3	Mg. /82/	Szántók, nedves rétek, Kert. Egyetem Tangazd.	Cél: Botanikus kert bővítési területe.
XX/10	110.0	Mg. /82/	Nagyüzemi szántók erdő-sávokkal, közbeékeltek vizes rétek. Kert.Egy. Tangazd.	Pestimre parkerdő igényének kielégítésére javasolva. Indok: A tervezett utak miatt nagyüzemileg gazdaságosan nem használható. Meglévő erdők csatlakoznak a területhez.

Terület jele	Terület /kb./ ha.	Övezeti térkép szerint	Jelenlegi állapot	Változtatás célja, indoklás.
XX/11	14,0	Mg./82/	Nagyüzemi szántók és nedves rétek.	Tervezett főutvonalak mentén lévő területek. Indok: Nagyüzemileg nem hasznosíthatók - fogadási szakasz.
XX/12-bő1	107,0	Mg. /82/	Nagy lecsapoló árok két oldala szántók, nedves rét.	Vizfolyás menti környezetvédelmi fásítás. Indok: nedves, nagyüzemileg nem hasznosítható terület.
XX/13	38,0	Mg. /82/	Nagyüz.szántók, nedves vízállásos rétek.	Tervezett ipartelepek É-ÉK-i védősávja.
XXI/4	20,0	Üdülőt./21/	Üres parlag ter.legelők.	Indok: Dunaparti zöldsáv. Közhaszn.területté javasoljuk kialakítani.
XXI/5	41,3	Mg. /82/	Részben öntözött nagyüzemi kertészet.	Csillagtelepi lakótelep parkerdő igényeinek kielégítésére. Később intenzív rekreációs központtá fejlesztendő.
XXI/6	28,4 59,3	Ipart./41/ Közmű /52/	Kisparc.szőlő,nagyüzemi gyüm.ipartelep bővítés	Dunaparti kísérvő zöldsáv kialakítása. Dunamenti zöldtengely szerkezeti része, ipari védősáv, vízkivételi helyek védőterülete.

3.3. A ZÖLDÖVEZETI TERV MEZŐGAZDASÁGI VONATKOZÁSAI

Nagy-Budapest és az agglomeráció területe Magyarország területének 2 %-a. Az ország lakosságának viszont 20 %-a él ezen a területen. Ez az arány világosan mutatja, hogy a főváros mezőgazdasági önellátásra nem számíthat és ez nem is lehet cél. Véleményünk szerint Nagy-Budapest határában távlatban a környezetvédelem és az üdülési szociális funkciók ellátása az elsődleges és a mezőgazdaságnak csak ott lehet szerepe, ahol ezeket a funkciókat nem zavarja.

A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének készítése során megtörtént a mezőgazdasági területek felmérése a racionális földhasznosítás lehetőségeinek vizsgálatára céljából:

Gazdaságilag hasznosítható gyepterületnek alkalmas:	13.200 ha
Gazdaságilag hasznosítható erdőterületnek alkalmas:	4.200 ha
Környezetvédelmi gyepeknek alkalmas:	3.100 ha
Környezetvédelmi erdőnek alkalmas:	8.000 ha

A felmérés szerint az összes mezőgazdasági területnek 13,2 %-a csak erdőnek vagy környezetvédelmi gyepeknek alkalmas.

Környezetvédelmi gyepek

A racionális földhasznosítás során olyan területek esnek ki a mezőgazdasági művelésből, amelyek erdőtelepítésre is alkalmatlanok. Ezeket a területeket kívánatos a környezetvédő gyepek létrehozása. Közvetlen gazdasági hasznot nem hoznak, de talajvédő, mikroklímát javító hatásuk jelentős és fontos szerepük van a természetes növénytakaró és állatvilág megőrzésében.

A gazdaságilag hasznosítható gyepterületek egy része pedig kiválóan alkalmas szociális-üdülési funkciók betöltésére /patakok menti rétek, kirándulófolyósok./.

Az 1969-ben készült Budapest Általános Rendezési Terve a következőket tartalmazza: "A Budapest környéki mezőgazdasági területek ma már csak részben tekinthetők a főváros ellátó területeinek... A város közigazgatási határain belül meglévő mezőgazdasági területek valójában a városfejlesztés tartalék területei".

A mezőgazdasági nagyüzemi területeken a kemizálás magasfokú /műtrágyázás, gyomirtószeres/. Környezetvédelmi szempontból ez figyelmet érdemel, mert a nem megfelelő vegyszerfajta, vagy a nagyobb dózisban való adagolás környezeti ártalmakat okozhat. Különösen a területen keresztül folyó kisvízfolyások szennyeződése jelent veszélyt. A vízfolyások fásításának egyik célja az, hogy ezeket a vegyszereket felfogja és ne engedje a mederbe.

Budapest környékén a mezőgazdaság kemizálását fokozott ellenőrzés alá szükséges vonni az alkalmazandó fajták és a mennyiségek vonatkozásában egyaránt.

A nagyüzemi mezőgazdasági területek a talajt csak kis mértékben védik az eróziótól, a szél káros hatásától. Különösen lejtős területeken jelentkezik erőteljesen ez a hatás. A meredek lejtők befásítása, mezővédő erdősávok telepítése a víz és szél erodáló hatását jelentősen csökkenti, ezért a zöldövezet kialakítása során ezt a szempontot is figyelembe vettük.

A másik jelentős művelési ág a szőlő-gyümölcsös. E területek környezetjavító, levegőszűrő és esztétikai stb. hatása igen számottevő, ezért mint a zöldövezet kiegészítő egységeit is számításba vettük ezeket. A zártkertek, kisüzemi szőlők mint rekrációs, hétvégi üdülőterületek egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert, pl. a Budaörs környéki területek hétvégi házaktól tarkálnak.

A nagyüzemi szőlők, gyümölcsösök vegyszerezése környezetvédelmi szempontból helytelen használat esetén szintén jelentős károkat okozhat. A repülőgépről való vegyszeres kezelést Budapest környékén egyértelműen tilalalmazni javasoljuk. /Vadvédelem, szél esetén a környező erdők pusztulása/.

A szőlő és gyümölcssterületek zöme lejtős területen helyezkedik el. A helytelen talajművelés jelentős eróziós károkat okozhat. A kezdődő vizmosások megkötése, a hordalék megfogása részben erdészeti feladat is.

Budapest ellátásában nagy szerepet játszanak a környező öntözött kertészetek. A belterjesen kezelt öntözött kertészetek területét a zöldövezet kialakítása során nem érintettük, sőt a környező területek befásítása a párolgást növelő szél csökkentését segíti elő. A lakótelepek közé beékelődött kertészetek sorsa valószínűleg a szanálás lesz, /pl. Csepel északi részén/, mert a város terjeszkedését akadályozzák.

Az állattartó telepek zöme környezetvédelmi szempontból kifogás alá esik. /talaj-és vízszennyezés, szag, tájzavaró hatás/. A majorfásítások bizonyos mértékben segíteni tudnak a káros hatások csökkentésében. Ez nemcsak az állattartó telepekre vonatkozik, hanem az összes mezőgazdasági telepre is.

A kopár területek legeltetése a budai oldalon megszűnt, a letiport, sekély talaju legelők fásítása jelentős erdészeti feladatot képez /pl. Dobogó fásítása/, ezért célszerűnek látszik a Budapest környéki állattartás felülvizsgálata.

A kulturált és korszerű városkörnyék kialakításában igen jelentős szerepe van a mező- és erdőgazdaság együttműködésének. Egy következő tervezési fázisban alakítható ki a mezőgazdasági üzemek gazdálkodását meghatározó, a városkörnyék egyéb funkcióval egyeztetett mezőgazdaságfejlesztési politikai elhatározások.

3.4. VIZGAZDÁLKODÁSI VONATKOZÁSOK

Az erdő vegetációnak az esőcseppek talajszerkezet rombolása és az erózió elleni védőhatása, az olvadás lefolyásának módosítási lehetősége, az evaporáció csökkentése szempontjából igen jelentős a szerepe. Hasonlóan fontos az erdő és víz együttese az üdülés vonatkozásában is.

Élővizeink élettani és technikai terhelése egyre növekszik, ezt az igénybevételt a természeti környezet nagyobb arányú minőségi károsodás nélkül csak akkor lesz képes elviselni, ha szakszerű gondozással és védelemmel a természetes környezeti tényezők egyensúlyát és funkcionális harmóniáját fenntartjuk.

A Duna, mint a fővárost átszelő természetes vonal önként kínálja a lehetőséget arra, hogy a zöldövezet a partok mentén a sűrűn lakott belváros felé ékszerűen benyomulhasson.

Sajnos a közvetlenül vízpartra települt üzemek, lakótelepek ezt több helyen megátolják. Azokon a részeken, ahol a Dunapart még nincs beépítve javasoljuk, hogy széles zöld sáv létesítésével ligetes, pihenésre alkalmas, közcélú területek alakuljanak ki. Ez a tervezett partmenti üdülőtérületekre is vonatkozzon, elkerülve azt a helytelen állapotot, hogy a vizig lenyuló telkek a közforgalom elől elzárják a partot.

A víznyerő helyek zöme a Duna mellett van. A tervekben összesen 31 db. víztermelő hely szerepel az agglomeráció területén, ebből 11 db. jelenleg is üzemel, 3 db. pedig épülőben van. Ezek a területek jelentős védőtávolságot igényelnek, ahol fásítással biztosítható a legintenzívebben a védelem. Ezt felismerve a Víz- és Környezetvédelmi Vállalat mintegy 700 ha - már kisajátított - területet ajánlott fel fásításra.

Ugyancsak jelentős fásítási igénnyel lépnek fel a szennyvíztisztító helyek. Itt is fásítással biztosítható legmegfelelőbbben e telepek izolálása. Csepel-sziget északi részén tervezzük a legnagyobb mértékű ilyen jellegű védőfásítást az ÁRT. által tervezett helyeken.

A Dunába folyó patakok közül főleg a pesti oldalon lévők nagy jelentőségűek a zöldövezet kialakítása szempontjából. A Szilas patak és mellékágai /Mogyoródi patak, Csömöri patak/, valamint a Rákos patak és vízrendszere a vízszegény pesti oldalon környezetvédelmi és üdülési szempontból egyaránt számottevők.

A "Vizgazdálkodási vizsgálat" című fejezetben már történt utalás azokra a lehetőségekre, amelyeket a szociális-üdülési igények kielégítésében e vízfolyások szolgáltatni képesek /víztározók, parti sétányok stb./. A zöldövezet váza a pesti oldalon nagy mértékben ezekre a patakokra épül. A

külső és belső zöldövet összekötő zöldsávok és a főváros központja felé benyúló zöld ékek a Rákos és Szilas patakok mentén húzódnak.

A budai oldal patakpartjai főként turisztikai szempontból jelentősek, ligetes fásítással árnyas sétányokká alakíthatók át.

A patakok felső szakaszán környezetvédelmi okok miatt szükséges a fásítás /vizmosás-kötés, hordalékfogás, hirtelen lezuduló vizek megfékezése/. Zárt, sűrű cserjeszinttel rendelkező erdők kialakítása a cél, melyet szükség szerint kombinálni kell a mechanikai vizmosáskötési módszerekkel is /rőzsefonatok, kőgátak stb./. A vízrendezési tervek ezeket a feladatokat részben tartalmazzák.

A középső szakasz üdülési célokra használható fel ligetek, sétaerdők kialakításával és víztározók létesítésével. A patakpartokon nem célszerű zárt erdőt kialakítani, a ligetes, fa és cserjecsoportok telepítésével történő fásítás üdülési, esztétikai szempontból megfelelőbb. Sűrűbb, fákból és cserjékből álló szegély csak a külső szegélyeken célszerű.

A víztározási lehetőséget újra meg kell vizsgálni és megvalósításuk esetén környékükön részletes tervek alapján intenzív üdülőterületek alakíthatók ki. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a parti sávokat mindenütt szabadon kell hagyni a közforgalom számára.

A még nem rendezett kisvízfolyások vízrendezése Budapest környékén kiemelt fontossággal bír, mert az erdőtelepítés sikerét az időszakos árvizek, elvizesedett rétek megkérdőjelezzik.

Az alsó szakaszok már a főváros beépített területén húzódnak, a partok kertépítészeti módszerekkel tehetőek alkalmasá pihenésre, sétákra. Ez utóbbi lehetőséget jelenleg korlátozza az a körülmény, hogy a patakok szennyezettsége igen nagymérvű. Az ipari és házi szennyvizek helyi tisztítását vagy zárt csatornarendszerbe való elvezetését feltétlenül meg kell oldani, különben a patakok teljesen holt vizekké, fertőzési góccokká válnak.

Turisztikai, üdülési szempontból nagy jelentőségűek a tervezési területen található források. Egy részük foglalva van, de indokolt lenne valamennyit rendezni, foglalni és környezetüket pihenőhelyekké kialakítani. Zömük erdőben, vagy a tervezett fásítások területén helyezkedik el, ezek külön területkiszájtást nem kívánnak és a rendezés a parkerdő kialakításával együtt végezhető el.

3.5. ERDŐGAZDÁLKODÁS

3.5.1. Meglévő erdők

A tervezett zöldövezet 60 %-a a meglévő erdőkből áll. Ezek az erdők képezik a zöldövezet vázát. Környezetvédelmi és szociális üdülési hatásuk jelenleg is számottevő, de alapvető szemléletbeli változásra van szükség ahhoz, hogy ezek a hatások teljes mértékben érvényesüljenek. Ennek az új szemléletnek alapján készült a budapesti új erdészeti üzemterv, amely 1974-ben lépett érvénybe.

A következő fő feladatokat szükséges a meglévő erdőkben elvégezni. Az üdülőerdő alapvető igénye a minél több idős, nagy zöldövezeti értékű állomány létrehozása. Fontos feladat tehát az állományokat úgy kezelni, hogy minél több legyen az idős mageredetű erdő. A meglévő erdők átalakításához dr. Tóth Sándor az alábbi osztályozás szerint határozza meg a feladatokat:

A. Fafajösszetétel szerint átalakítandó erdők:

- a/ Anem helyes természetes felújítás eredményeként létrejött fafajcsere miatt leromlott állományok /pl. budai erdők elkörisesedett, elcseresedett állományai/.
Elegyarány szabályozó ápolóvágásokkal lehet a kedvező fafajösszetételt kialakítani.
- b/ A termőhelyi igények figyelmen kívül hagyásával telepített sinylődő állományok /pl. budai hegyoldalak akácosai, a pesti kavics talajra telepített nemesnyárok, tölgyesek/.
- Fafajcserével feketefenyvesek telepítésére van szükség.
- c/ Pionir-fásítások /po. homokon telepített ezüstfa, kínincs, bálványfa, budai oldalon sok feketefenyves/.
- Pásztás átalakítással fafajcsere végrehajtása.
- d/ Elegyetlen, alacsony zöldövezeti értékű erdőrészek /üdülőerdők kialakítása szempontjából számbajöhető akácosok, feketefenyvesek/.
- Nevelővágásokkal, alátelepítéssel vagy véghasználat után is fafajcserével alakítható ki az elegyes állomány.
- e/ Diszítő elemekben szegény, esztétikailag nem megfelelő állományok /főleg a tervezett üdülőerdők egyes részei/.
- Kisebb átalakításokkal kiegészítésekkel /pl. tisztások, utak szegélyén csoportos telepítés/ kedvező állománykép keletkezhet.
- f/ Fafajösszetételük miatt gáz, por, füst, zaj, stb. hatásának nem ellenálló, illetve ezek felfogására nem alkalmas állományok. /Üzemek, lakótelepek melletti véderdők/.

- A füstkárnak nem ellenálló fafajok /akác, nemesnyár/ fokozatos lecserélése, ellenálló fafajok /celtisz, ezüstjuhar, ezüstfa stb./ telepítésére van szükség.

B. Az állomány szerkezete szerint átalakítandó:

- a/ Az egyszintű, de több koronaszint kialakítására alkalmas állományok /pl. budai erdők elegyetlen cseresei, tölgyesei, pesti jobb termőhelyen álló akácok/.
 - Az átalakítás megfelelő alátelepítéssel hajtható végre.
- b/ A rossz nevelővágás következtében felnyurgult, lombozat hiányában elgyomosodott, esztétikailag gyenge állományok. /Főleg nemesnyárasok, budai felnyurgult tölgyesek/.
 - Óvatos nevelővágásokkal kialakítandó a kedvező állományszerkezet.
- c/ A fiziológiai érettséget elért kiritkult, csucsszáradt, száradó erdőrészek /budai kiöregedő tölgy- és fekete-fenyő állományok/.
 - Tölgy esetében csoportos szálalással, szükség esetén mesterséges alátelepítéssel megoldható az átalakítás a legtöbb helyen ott, ahol az alsóbb szintből teljesen hiányzik a főfafaj, pásztás átalakítás szükséges. A száradó fekete-fenyvesek esetében a lékek-ből kiinduló átalakítás indokolt.

C. Az állományt alkotó egyedek minősége szerint átalakítandó erdőrészek:

- a/ Az olyan állományok, amelyekben a sarjegyedek tulsulya nem biztosítja a magas életkort elérő, tartósan dekoratív erdők kialakítását /pl. a budai elkőrisedett, elcseresedett sarjerdők/.
 - Ápolóvágásokkal, alátelepítésekkel helyrehozhatók.
- b/ A silány, száraz talajon álló cserjés, bokros sarjról keletkezett erdőrészek /pl. a budai rossz karsztbokor-erdők/.
 - A kopárfásítás módszerével erdősitendők.
- c/ A rovar- és gombakárosítás, tűzkár, széltörés, széldöntés, egyéb elemi kár miatt leromlott állományok.
 - Csak gyökeres beavatkozással alakíthatók át.
- d/ A rossz talajelőkészítés, hiányos ápolás következtében keletkezett rontott erdőrészek. /Elsősorban a gyorsan növekvő fafajok állományai: 20-30 éves nyárasok, akácok stb./
 - Állapotuktól függően kell eldönteni az átalakítás módját, amely szélsőséges esetben teljes újratelepítés is lehet.

Nagy-Budapest területén több mint 1.000 ha az átalakítandó erdők területe, de az agglomeráció erdeinek egy része is átalakítást igényel. Főleg azokra gondolunk, amelyeknek üdülési elsődleges funkciót szánunk.

3.5.2. Tervezett fásítások

A zöldövezeti program Nagy Budapest és a budapesti agglomeráció területén mintegy 17.800 ha új erdő telepítésére tesz javaslatot. Ezek egy része egyéb tervekben is /ÁRT; Erdőállományfejlesztési terv; Pilisi tájegység kísérleti rendezési programjavaslata, Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve; Állami Gazdaságok, Fővárosi Vízművek fásítási tervei stb./ is szerepel már. Ilyen esetekben a terveket kisebb módosításokkal átvettük. Az egységes rendszer kialakításához azonban komplex, távlati tervprogram összeállítására volt szükség, amely a távlatban várható igényeket is figyelembe véve biztosítja Budapest lakosságának a 30 m²/fő pihenőerdőt és az 1 ha ipar/0,5 ha környezetvédelmi célokat szolgáló erdőterületet.

A telepítésre javasolt zöldövezeti fásítások az alábbi fő csoportokba sorolhatók:

- a/ Beépített területek közé ékelt, vagy azok mellett húzódo, urbánus /szemét, törmelék stb./ talajra kerülő fásítások /pl. a pesti oldal védőfásításainak és tervezett üdülőerdeinek egy része/.
 - A kedvezőtlen termőhelyi adottságok, az erős környezeti ártalmak /füst, gázok/ speciális feladatokat rónak az erdőtelepítő szakemberre. Első lépés a terprendezés, amelynek során a törmelékdombok elegygetése történik meg. Talajvizsgálattal megállapítandó, hogy nincsenek-e olyan vegyi anyagok a talajban, amelyek a fiatal fásítás pusztulását okozhatják. Szükség esetén a terméketlen rétegre termőföld hordása kívánatos. A fafajmegválasztásnál a füst és gáztűrő fafajok jöhetnek elsősorban számításba. Ha a tervezett fásítást később üdülőerdőként akarjuk üzemeltetni, az elegyfaanyag arányát növelni kell. Védőfásítások esetén a telepítéshez célszerű a cserjeszegély kialakítása. Forgalmas helyeken a terület időleges bekerítésére is gondolni kell.
- b/ Felhagyott bányaterületek, bányahányók fásításai /pl. Budapest III. kerületi téglagyári anyagnyerőhelyek, Kőbánya, Pestlőrinc stb./.
 - Első feladat a Bányatörvényben is előírt visszátájasítás következetes végrehajtása. Szükség esetén talajráhordással kell a növényzet számára szükséges termőréteget biztosítani. Kőbányák esetén az érdekes szilalakzatok meghagyása indokolt, mert ezek mint kirándulási célpontok. látványosságok is számításba jöhetnek /pl. örömi védett bányaterület/. Részletes kiviteli tervek alapján ezek a bányaterületek kedvelt kiránduló- és pihenőhelyekké formálhatók. Külön említésre méltóak a Csepel szigeten lévő kavicsbányászás során fennmaradó, vízzel borított anyagödrök. A part megfelelő rézsük kialakítása után kiváló üdülő-pihenőterületek alakíthatók ki, melyek környékén előfásítás jelleggel suhángtelepítést célszerű végezni. A telepítést részletes talajfeltárás előzze meg /kavicsréteg rossz vízháztartása miatt/.

VERTEILUNG DER VORHANDENEN UND GEPLANTEN
WÄLDER NACH IHRER PRIMÄREN FUNKTION
DISTRIBUTION OF EXISTING AND PLANNED FORESTS
ACCORDING TO THEIR PRIMARY FUNKTION
РАСПРЕДЕЛЕНИЕ СУЩЕСТВУЮЩИХ И ПЛАНИРУЕМЫХ
ЛЕСОВ ПО ИХ ПЕРВИЧНОМУ НАЗНАЧЕНИЮ

BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

ERDEI ERDŐK ELSŐLEGES RENDELLETÉS SZERINTI
MEGOSZLÁSA
ERDEI ÜDÜLÉSI LÉTESÍTMÉNYEK

- Kiránduló központ
- Kirándulóhely
- ◆ Erdői autópihenő
- ◇ Lovaglóbázis
- Sétaut
- Lovaglót
- Pihenőerdő
- Sétáerdő
- Kirándulóerdő
- Véderdő
- Gazdasági erdő
- Tájvédelmi körzet
- Természetvédelmi terület
- Védett: növény, barlang, forrás

- Ausflugszentrum
- Bogflugsziel
- Käststätte
- Reiterzentrum
- Promenadensweg
- R Reitweg
- Ruhewald
- Promenadewald
- Ausflugswald
- Schutzwald
- Wirtschaftswald
- Landschaftsschutzgebiet
- Naturschutzgebiet
- Geschützte: Pflanze, Höhle, Quelle

- Forest excursion centre
- Forest excursion site
- Roadside rest
- Riding centre
- Tourist way
- Riding trail
- Rest-forest
- Walking-forest
- Excursion forest
- Shelter forest
- Forests for wood production
- Protected landscape region
- Area for nature conservation
- Protected plants: cave, spring, plant

- Центр для лесной-экскурсии
- Место для лесной-экскурсии
- Место отдыха в лесу для туристов в автомашине
- Центр для всадников
- Дорога для прогулки
- Дорога для верховой езды
- Лес для отдыха
- Лес для прогулок
- Лес для экскурсий
- Лесной заслон
- Хозяйственный лес
- Район охраны края
- Заповедник
- Заказной: растение, пещера, источник

c/ Kopárfásítások /budai oldal kopárjai: Dobogó, Tétényi fennsík, stb./

- Mészkövön, dolomiton kialakult kopárok az erdészek számára mindig nagyon nehéz feladatot jelentenek. Padkás, ugróárkos, ahol lehet mélyszántásos talaj-előkészítés után gondos fafajmegválasztással /változatos termőhelyfoltok miatt/ történjen a telepítés. A telepítés során kimaradó kőkibuvásos részek, továbbá az esetleg kipusztult foltok pótlása elmaradhat, ezek mint tisztások később kirándulási célra használhatók fel.

d/ Rossz termőhelyi viszonyokkal rendelkező mezőgazdasági területeken tervezett fásítások /kavics, futóhomok, magas talajvizszintű részek stb./

- Ezeken a területeken jelenleg mezőgazdasági művelés folyik, de a termelt érték nem fedezi még a ráfordításokat sem. A talajelőkészítést és a telepítés módját a talajhiba fajtájától függően kell megválasztani. A telepítendő fafajok és azok elegyaránya a termőhelyi viszonyokon kívül a fásítás tervezett funkciójától is függ. Így az üdülőerdők tervezett fásításokban a fenyő csak kisebb foltokban forduljon elő /fokozott tűzveszély/, szürkenyár, nyír és egyéb, extrém körülményeket-tűrő fafajokat célszerű alkalmazni.

e/ Vizmosáskötő talajvédelmi fásítások /a pesti és budai oldalon lévő községek kisvízfolyásainak felső szakaszai/.

- Az Erdőállományfejlesztési terv nagyon sok olyan fásítást szerepeltet, amelyek célja a vizerózió csökkentése. Ezekben a fásításokban nagy szerepe van a cserjéknek és a dus gyökérzetű fafajoknak. Esetenként műszaki munkákra is szükség lehet /kőgátak, rőzsefonás/.

f/ Mezőgazdasági művelésre is alkalmas területek zöldövezeti fásításai.

- A zöldövezet kialakítása során elkerülhetetlenné vált olyan területek bevonása is, melyek mezőgazdaságilag is hasznosíthatók. Az erdőtelepítési munka itt nem ütközik nehézségekbe, mert a termőhely minősége általában kedvező. Itt alakíthatók ki a legváltozatosabb fafajösszetételű, üdülőerdő céljára legalkalmasabb állományok. A tölgy mint főfafaj jelentős szerepet kaphat. A munkák gépesítése is itt lehet a legnagyobb foku.

g/ Vízfolyások menti ligetes fásítások /Szilas-patak, Rákos-patak, stb./

- A kisvízfolyások többé-kevésbé nedves rétjei kiváló kirándulóterületekké alakíthatók át. Nem zárt fásítás, hanem laza, ligetes telepítés szükséges, amely fokozatosan sűrűsödik be a terület széléig. A meder környékét vízügyi okokból is szabadon kell hagyni. A fűz és nyár fajok, kevésbé vizes részeken a tölgy, kőris, juharok stb. kellő változatosságot biztosítanak. Telepítés előtt víz és mederrendezés kívánatos.

h/ Közműterületek védőfásításai /Szentendre sziget, Csepel-sziget dunaparti szakaszai, Pestujhely tervezett vízmű, stb./.

- A víztermelő művek, szennyviztelepek körül kötelezően előírt védőterületeket kell meghagyni. E védőterületek egy része fásítható. Ez környezetvédelmi szempontból is hasznos, mert a fás növényzet a víznyerőhelyeken a víz tisztaságát védi, a szennyviztelepek mellett pedig a keletkező szagok terjedését gátolja. A telepítés során a vízügyi előírások pontos betartására van szükség.

i/ Üdülőterületek előfásításai /pl. Csepel-sziget, Dunaharaszti, Újpest, Dunakeszi stb./

- A meglévő üdülőterületek beépítettsége olyan nagy, hogy zöldterületek kialakítására csak szanálás útján van lehetőség. A tervezett üdülőterületek helyén még nincs akadálya annak, hogy fásítással olyan zöld keretet, vázat létesítsünk, amelyeknek egy része később szükség szerint intenzív zöldterületté, pihenőerdővé, vagy a fák ritkítása után üdülőparcellákká alakítható át. Így elkerülhető az a lehangoló látvány, amelyet több jelenlegi üdülőterület csupasz, fátlan képe nyújt. A fafajmegválasztásnál ügyelni kell arra, hogy nőivaru nyárfajták ne kerüljenek telepítésre.

j/ Intenzív zöldterületek előfásítása /pl. Káposztásmegyeri tervezett lakótelep mellett, Pesterzsébeten, Óbudán, stb./

- Budapest és környéke Általános Rendezési Terve a lakótelepekhez csatlakozóan olyan nagy területű közparkokat is tervezett, melyek kertépítészeti módszerekkel való kialakítása jelentős anyagi és technikai nehézségekkel járna. E területek előfásítása a jelentkező költségeket nagyban csökkentené. Az előfásított területek később szükség szerint részletesen feltárhatók és intenzív kezelésű közparkokká alakíthatók át. Az alkalmazott fafajok és azok elegyaránya igen változatos legyen, hogy a későbbi közpark kialakítása minél könnyebben elvégezhetővé váljon. Ilyen helyeken suhánkok telepítésével is számolni kell.

k/ Vonalas létesítmények fásítása./Ut- és vasutfásítások/

- A fővárosba vezető tervezett főútvonalak, de a meglévő utak egy része mentén is rendkívül fontos az utkörnyék rendezése, fásítása. Hasonló igény merül fel a vasútvonalak mentén is. Nem jelentéktelen a fásítások zaj- és porfogó szerepe sem. A főközlekedési utak fásítási tervei az ut műszaki kiviteli terveivel együtt készülnek, és a kivitelezés a műszaki létesítménnyel egyidőben történik. Ezért a zöldvezetési tervben csak hozzávetőleges összesítő adatot szolgáltatunk.

A vasuti főútvonalak városszerkezeten áthaladó szakaszának fásítása kertépítészeti kivitelezést kíván. Azok az ut és vasutfásítások, amelyek erdészeti feladatokat képeznek, olyan ligetes tájfásítással alakítandók ki, amelyek az esztétikai, közlekedésbiztonsági szempontok figyelembevételével mellett a környezeti ártalmakat /zaj, por, gázok/ is csökkenteni képesek.

Az egyéb különleges fásítási feladatok /pl. természetvédelmi területek környékének fásítása/ olyan részletes tervezést igényelnek, amely nem feladata a zöldövezeti programtervnek. A tervezett erdők telepítésénél a fafajmegválasztást és a telepítési, elegyítési módot a termőhelyi viszonyokon kívül elsősorban a tervezett elsődleges funkció határozza meg. Az üdülési - szociális elsődleges rendeltetésű fásításoknál végső cél: elegyes, többszintű, változatos fafajösszetételű, kedvező esztétikai és pszichikai hatást keltő állományok kialakítása.

Ahol a környezetvédelmi rendeltetés az elsődleges, általában zárt, többszintű, dus cserjeszinttel rendelkező, környezeti ártalmaknak ellenálló erdők létrehozására van szükség. Természetesen a fásítások zömében e két funkció keveredik, illetve együttesen szerepel. Tehát célszerű például a védelmi rendeltetésű erdősáv lakótelep felőli szegélyén diszitő fafajok telepítése is, kisebb csoportokban.

3.5.3. Ütemezés

A rendelkezésre álló pénzügyi keretek és kivitelezési kapacitás nem teszi lehetővé e hatalmas feladat egyszerre való megoldását. Célszerű ütemezést kell kialakítani a reális lehetőségek figyelembevételével.

Gondos mérlegelést kíván, hogy azok a területek kerüljenek az első ütemben kivitelezésre, amelyek iránt a legégetőbbben jelentkezik az igény /városrészközpontok, pihenőerdő tömbjei, kopárfásítások stb./. A mellékelt ütemezési térképen nagy vonalakban meghatározásra került az a fontossági sorrend, amely alapján a kivitelezési munkák megindíthatók.

Nagy-Budapest területén az ütemezési javaslatot a Fővárosi Tanács VB határozata alapján állítottuk össze, az agglomeráció területén pedig azok a területek kerültek az első ütembe, amelyek a Területrendezési Tervben is szerepelnek, továbbá azok, amelyek a fővárosi lakosság üdülőerdő-igényét elsősorban biztosíthatják.

BUDAPEST TERVEZETT FÁSÍTÁSAINAK RÉSZLETES TERÜLETTELHASZNÁLÁSI

TERVE ÉS ÜTEMEZÉSI JAVASLATA

Település	Tervezett fásít.je- le.	Terület /ha/ /kb./	Jelenl. műv.ág.	Kezelő haszná- ló.	Tervezett zöldfelület jellege		Ütemezési javaslat	
					Környezetv. cél.	Szoc.üdülési cél	/ha/	
							I.üt.	II.üt.
BUDAPEST III.ker.	III/1	75	Sz,Gy,L.	TSZ. egyéb	Összekötő zöldsáv Virághegy-Aranyhe- gyi trv.lakótelep között.	Patakmenti pihenő erdő, kiránduló fo- lyósó		75
	III/2	62	Bánya	Belter.	Tájkép eltakarás	Közpark előfásítás		62
	III/3	36	"	"	"	"		36
	III/4	25	"	"	"	"		25
	III/5	65	Sz	"	"	üdülőtér.előfásít.		65
IV.ker.	IV/1	10	Sz,L	TSz.	Terv.M2-ut.védő- fásítása	-		10
	IV/2	118	Sz	TSZ	Tervezett lakóte- lep védelme	Szabadidő központ előfásítás	50	68
	IV/3	76	Sz, L	Belt.	Lakótelep védősáv	Széles patakmenti zöldfolyósó, ligetes	25	51
	IV/4	56	SZ,R	Vizmű egyéb	Vizmű védőfásít.	Távlatban egy része intenzív park		56
X.ker.	IX/1	30	R	MA	Iparter.Lakótelep közti és közmű vé- dősáv	-	30	
X.ker.	X/1	47	R	Belter.	-	Intenzív zöldter. előfásítás	47	
	X/2	29	Sz,K	"	-	"		29
	X/3	77	Sz,R,	E,TSZ.	Pihenőerdő	-		77
	X/4	40	Sz,R	TSZ,E	Lakótelep védősáv	-		40
	X/5	8	Sz,R	TSZ,E	Rákos patak védő- sávja	Patakparti sétány		8
	X/6	33	Bánya,R	Belter.	Anyagnyerőhely fásítás	Intenzív zöldter. előfásítás	20	13
	X/7	55	"	"	"	"	55	
	X/8	23	"	"	"	"	23	
	X/9	18	R	"	-	"	18	
	X/10	20	R	"	Közlekedési védő- sáv.	"	20	
XII.ker.	XII/1	74		Áll.E		Pihenőerdő		74
XIV.ker.	XIV/1	46	Kivett,R.	Belt.	Lakótelep védősáv	-		46
XV.ker.	XV/1	128	Sz,L	ÁG.Belt.	Ipartelep védő- sáv	Pihenőerdő, zöld folyósó	35	93
	XV/2	32	Sz,	TSZ,Belt.	"	Zöldfolyósó, lige- tes fásítás		34
	XV/3	2	Sz	Belt.	"	-		2
	XV/4	195	Sz	TSZ.	-	Pihenőerdő		195
	XV/5	241	Sz,R,K	TSZ Belter.	Lakótelep védősáv	Pihenőerdő,patak mentén ligetes	125	116
	XV/6	57	Sz,Szlő	"	Ipartelep védősáv	Intenzív zöldter. előfásítás		57
	XV/7	40	Sz,K,R	"	Szilas patak vé- dősáv, lakótelep lehatárolás	Zöldfolyósó, ligetes		40
XVI.ker.	XVI/1	25	Sz,R, Tem.	TSZ. Belter.	-	Pihenőerdő	14	11
	XVI/2	20	Sz	TSZ	-	Patakmenti zöld - folyósó, közpark előfásítás		20
	XVI/3	45	Sz, Bánya	TSZ,Áll.	Ipartelep védő sáv	Zöldfolyósó		45

Település	Tervezett fásít. jele.	Terület /ha/ kb.	Jelenl. műv.ág.	Kezelő haszná- ló	Tervezett zöldfelület jellege		Ütemezési javaslat /ha/ I.út.II.út
					Környezetv. cél	Szoc.üdülési cél.	
	XVI/4	105	Sz	TSZ, Vizmű	Vizmű védőfásít.	Patakmenti zöldfolyósó, ligetes fásítás	105
	XVI/5	58	Sz,R	TSZ, Vizmű	Vizmű védőfásít.	Patakmenti zöldfolyósó, ligetes fásítás	58
	XVI/6	74	Sz	TSZ	Lakótelep védősáv	Zöldfolyósó	74
	XVI/7	103	Sz,R	TSZ	-	Pihenőerdő, zöldfolyósó ligetes pihenőerdő	103
	XVI/8	42	Sz,R	E	-	-	42
	XVI/9	120	Sz,	TSZ	-	Pihenőerdő, egyrésze közpark előfásítás	120
	XVI/10	78	Sz	TSZ,MÁ, E	Ipartelep védősáv	-	78
XVII.ker.	XVII/1	40	Bánya Sz	E,Áll.	Bányafásítás, vé- dő zöldsáv	-	40
	XVII/2	195	Sz,R,K,	TSZ. Belter.	Vizmű védőfásítás	Patakmenti kiránduló folyósó, ligetes fási- tás	35 160
	XVII/3	263	Sz	TSZ	Talajvédő fásítás	Sétaerdő	263
	XVII/4	45	Sz,K	Belter.	Vizmű védőfásít.	Intenzív zöldterület előfásítás	45
	XVII/5	192	Sz,Gy	TSZ,E	Majorfásítás, la- kóterület lehatá- rolás.	Pihenőerdő	192
	XVII/6	206	Sz,L,Gy	TSZ,ÁG	Repülőtér zajszü- rő sáv	-	206
	XVII/7	166	Sz,	-	-	Pihenőerdő	-
	XVII/8	96	Bánya,Sz	Belt.	Bányafásítás	Intenzív zöldterület előfásítás	70 16
XVIII.ker.	XVIII/1	8	Sz,K,	Belt.	-	Közpark előfásítás	8
	XVIII/2	38	Gy,	TSZ	-	"-"	38
	XVIII/3	25	Sz	ÁG	-	Zöldfolyósó	25
	XVIII/4	43	Sz	TSZ,Belt.	-	Intenzív zöldter.	43
	XVIII/5	62	Sz,Szlő R,	TSZ.	-	Pihenőerdő	62
	XVIII/6	80	Bánya,R.	Belt.	Szeméttelep fás.	Pihenőerdő	40
	XVIII/7	86	Sz,K,Gy R.	Belt.	Ipartelep védőfásítás	Intenzív zöldter. előfásítás	10 76
XIX.ker.	XIX/1	7	Sz,R	TSZ	Lakótelep védős.	-	7
XX.ker.	XX/1	53	Sz,Bánya	Belt.	-	Intenzív zöldter. előfásítás	53
	XX/2	72	Sz.	Belt. TSZ.	Közmű védőfásít.	-	72
	XX/3	21	Sz,R	Belt.	Partvédelem	Üdülőtérület előfá- sítás	21
	XX/4	31	Sz,R	TSZ	Lakótelep védő- sáv	Pihenőerdő	31
	XX/5	62	Sz,R	TSZ	-	Intenzív zöldterül. előfásít./Kórházipark/	62
	XX/6	63	Sz,K, Szlő	E	Lakóterület szél- fogó	Pihenőerdő	63
	XX/7	223	Sz,R,Szlő	TSZ	-	Pihenőerdő	223
	XX/8	101	Sz,L	Áll.	-	Botanikus kert előfási- tás	40 61
	XX/9	75	Sz,L	Áll.	-	Pihenőerdő	75
	XX/10	203	Sz,L	TSZ,Áll.	Csatornavédő fá- sítás	Zöldfolyósó	203

Település	Tervezett fásít. jele.	Terület /ha/ kb.	Jelenl. műv.ág.	Kezelő haszná- ló	Tervezett zöldfelület jellege		Ütemezési javaslat /ha/ I.út.II.út
					Környezetv. cél	Szoc.üdülési cél.	
	XX/11	38	Sz,R	TSZ	Ipartelep védős.	-	38
	XX/12	31	Sz,	TSZ	-"-	-	31
	XX/13	15	Sz,	TSZ	-"-	-	15
	XX/14	59	Sz,	TSZ.	-"-	-	59
XXI.ker.	XXI/1	15	Sz,R	Belt.	Ipartelep védős.	-	15
	XXI/2	106	Sz,	"	Közmű védőfásít.	-	106
	XXI/3	50	Sz,K,R	Belt.	Partvédelem	Intenzív zöldter. előfásítás	50
	XXI/4	20	R	Belt.	Partvédelem	Üdülőtér.előfásítás	20
	XXI/5	48	Sz,K	TSZ	-	Intenzív.zöldter. előfásítás	48
	XXI/6	10	Sz,Szlő	TSZ,E	Bányagödör fásít.	Üdülőtér.előfásítás	10
	XXI/7	109	Sz,Szlő Gy	Belt.	Partvédelem víz- mű védőfásítás	Zöldsáv, pihenőerdő	70 39
XXII.ker.	XXII/1	287	L	MÁ	Kopárfásítás	Távlatban sétaerdő	100 187
	XXII/2	75	Bánya,L	TSZ,	-"-	" pihenőerdő	75
	XXII/3	50	Sz,R	Áll.	-	Üdülőtér.előfásít. /Háros-sziget/	50
Budapest össz:		5854					1080 4774

Rövidítések:	TSZ	- Termelőszövetkezet
	MÁ	- Magyar Állam
	ÁG	- Állami Gazdaság
	Áll.	- Állami vállalat, Tanács, stb.
	E	- Egyéb
	Belt.	- Belterület

TERMINPLAN
 SCHEDULE
 ГРАФИК

BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

	I. ütem	I. Takt	I. Stroke	I. Takt
	II. ütem	II. Takt	II. Stroke	II. Takt
	III. ütem	III. Takt	III. Stroke	III. Takt

3.6. ÜDÜLÉSI VONATKOZÁSOK

A vizsgálat során bizonyítást nyert, hogy az üdülés iránti igény nagy mértékben megnőtt és a jelenlegi lehetőségek kevésnek bizonyulnak.

A napi felüdülést szolgáló korlátlan használatu zöldterületek növelését az ÁRT. tervezett új parkok, sporttelepek létesítésével, valamint a koncentrált lakásépítésekkel együtt kialakításra kerülő zöldterületekkel kívánja elérni. Ismerve ezeknek az intenzív zöldterületeknek igen magas beruházási és fenntartási költségeit, a zöldövezeti programtervben ezek egy részének megvalósítását mint erdészeti feladatot tüntettük fel /pl. X.kerület/. Javaslatunk szerint e területeken erdészeti kivitteléssel előfásítás végzendő, amelyből később az igényeknek és a rendelkezésre álló költségkereteknek megfelelően kertépítészeti feltárással intenzív zöldterületek alakíthatók ki.

Ez költségmegtakarítás és a munkák meggyorsítása szempontjából egyaránt előnyös.

Hasonló megfontolásból javasoljuk a tervezett üdülőterületek egy részének /óbudai sziget, Háros-sziget, Soroksári Dunaág, stb./ előfásítását. Az üdülőtelepek megépülése során ugyan a beültetett fák egy része eltávolításra kerül, de a megmaradó fásítás erre az időre már zöld környezetet tud biztosítani.

A Duna nagyfokú szennyezettsége a pesti üdülőterületek létfontosságát veszélyezteti. Legalább a soroksári Dunaágot mentesíteni kellene a szennyvízbevezetéstől /jelenleg napi 70.000 m³ tisztítatlan vagy csak részben tisztított szennyvizet eresztenek a Dunaágba/. Ily módon kb. 40 km. hosszú strandolási övezet lenne biztosítható.

Az üdülőterületek fejlesztési terve jelenleg készül, ezért a zöldövezeti programterv a későbbiek során bizonyos módosításra szorul, főleg a dunaparti részeken. A vízszennyeződés következtében kieső üdülési funkciókat /fürdés, vízisport/ üdülőerdők létesítésével bizonyos mértékig ellensúlyozni, illetve pótolni lehet.

A nagymértékben elburjánzott hétvégi telepek rendezése ma már szinte megoldhatatlan feladatot jelent a tanácsi szerveknek. Szigorú korlátozásokra van szükség, és körültekintő fejlesztési tervekre, amelyek a környezetvédelmi, esztétikai szempontokat helyezik előtérbe a pillanatnyi anyagi előnyök helyett.

A zöldövezet kialakítása során arra törekedtünk, hogy lehetőség szerint ezeket a csúf látványt nyújtó telepeket fásítással eltakarjuk, védősávokkal vegyük körül, de a tulajdonjogi viszonyok miatt a lehetőségek nagyon korlátozottak voltak.

A "Pilisi tájegység kísérleti jellegű rendezési tervének programjavaslata" 1600 ha zártkert, 3700 ha egyéni tulajdonu terület tájrendezését javasolja, ennek nagy részét erdősitéssel kívánja megoldani. Bár nyilvánvaló, hogy ez az elképzelés a tulajdonjogi viszonyok miatt erősen távlati jellegű, ezért inkább a "Budapesti agglomeráció területrendezési terveiben" szereplő fásítási elképzeléseket vettük át, amelyek mértéktartóbbak.

ERDEI ÜDÜLÉS FEJLESZTÉSI PROGRAMJA

Az üdülési feladatok ellátását talán legnagyobb mértékben az erdő képes biztosítani. A jelenlegi állapotokat vizsgálva bizonyítást nyert, hogy a főváros környéki erdők sem mennyiségileg, sem minőségileg nem képesek kielégíteni azokat az igényeket, amelyeket a társadalom elvár. A meglévő erdőket alkalmassá kell tenni erdei üdülésre, másrészt új erdők telepítésével a mennyiségi követelményeket szükséges kielégíteni.

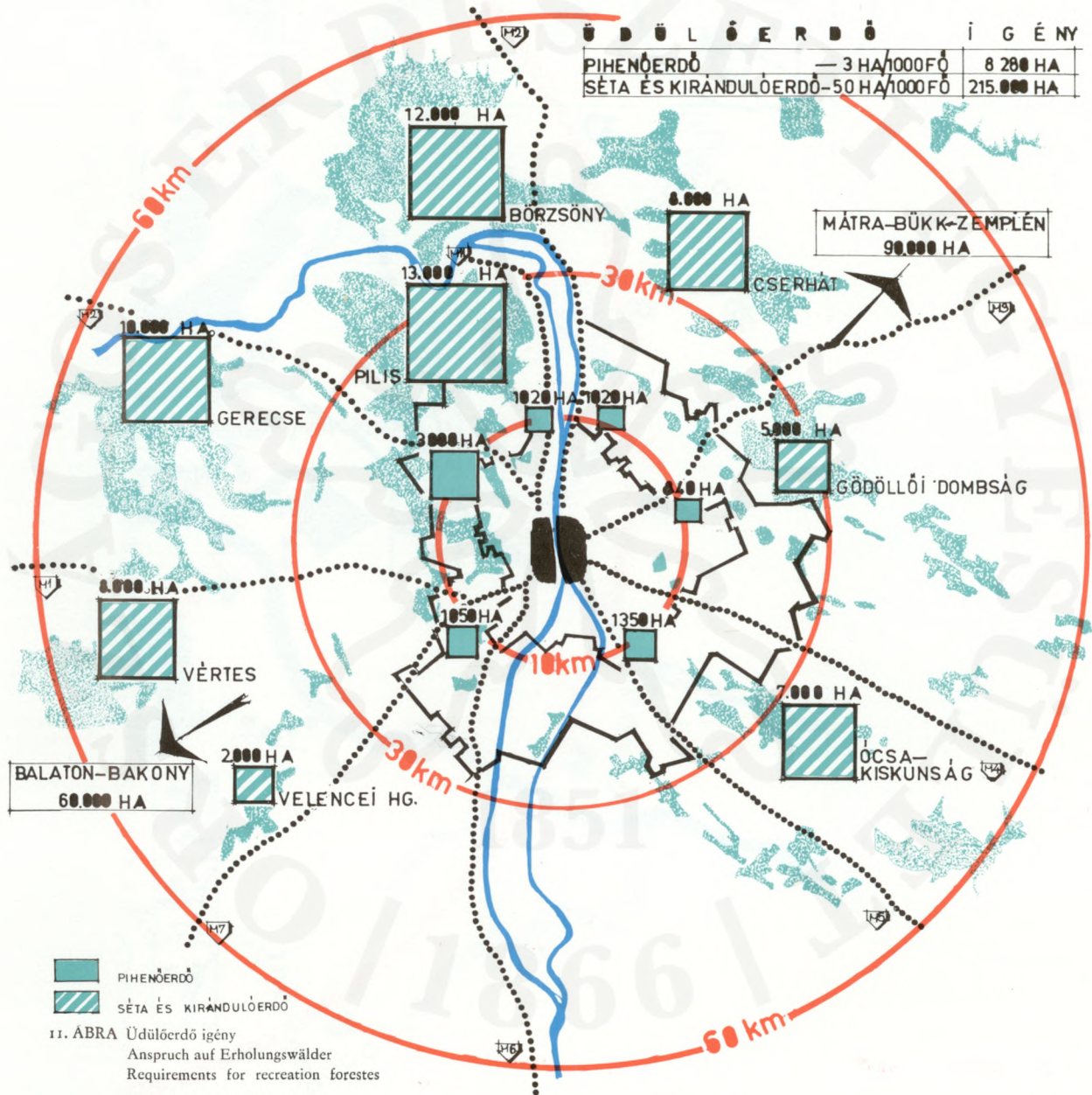
A séta- és kirándulóerdők normák által előírt mennyisége meglévő erdők feltárásával biztosítható a Pilis, Börzsöny, Gerecse, Vértes, Velencei hegység, valamint a Gödöllői dombság, az Ócsa - Kiskunsági Tájvédelmi Körzetben, továbbá a Balaton - Bakony, Mátra-Bükk üdülőregióiban.

Alapvető törekvés azonban az volt, hogy ezek a séta- és kirándulóerdők lehetőleg minél közelebb helyezkedjenek el a fővároshoz. Ezért a Budapesthez közeleső potenciális üdülőterületeken /Fót, Csömör, Mogyoród, Kerepes, Pécel, Üllő, Taksony, Szigetszentmiklós, Tárnok, Solymár, Nagykovácsi, Szentendre és Pomáz térségében / közel 7.000 hektár új séta- és kirándulóerdő telepítése szerepel a programtervben.

A pihenőerdők iránti igény kielégítése csak jelentős mennyiségű erdőtelepítéssel oldható meg. Ez szinte teljes mértékben csak a pesti oldalra vonatkozik, a budai oldalon a fő feladat az erdőt látogatók egyenletes elosztása, a túlszufolt kirándulási gócpontok széthúzása.

A pesti oldal tervezett pihenőerdő telepítései helyének és mennyiségének meghatározása a következő alapelvek szerint történt:

- A normák által előírt terület /3 ha/1000 fő/ városrészenként a lehetőségek szerint egy tömbben helyezkedjen el.
- A pihenőerdő tömbök a meglévő és tervezett koncentrált lakásépítések közelében helyezkedjenek el.
- Tömegközlekedési eszközökkel könnyen megközelíthetők legyenek.
- A tervezett fásítások idővel a szükségletnek megfelelően " szabadidő-központokká " legyenek átalakíthatók, azaz különböző sport és kulturális objektumok elhelyezésére lehetőség legyen /vizfelületek, tervezett víztározók, patakpartok/.
- A főváros belső lakóterületei közé benyúló tervezett erdők egy része olyan "előfásítás" legyen, amely később az igényeknek megfelelően intenzív zöldterületekké /parkok, sportterületek/ alakítható át.

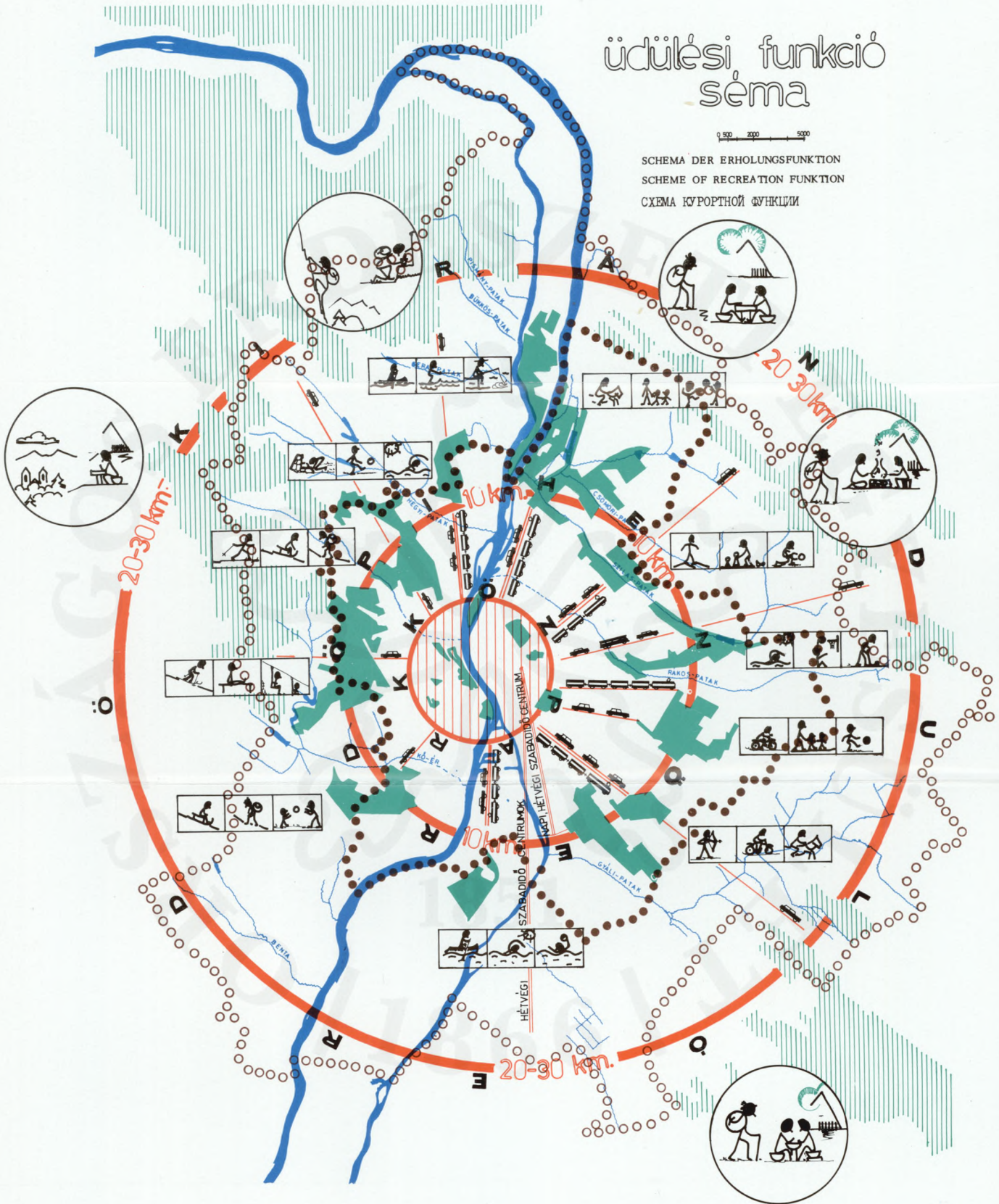
11. ÁBRA Üdülőerdő igény
Anspruch auf Erholungswälder
Requirements for recreation forestes
Потребность в курортных лесах

üdülési funkció séma

0 500 1000 500

SCHEMA DER ERHOLUNGSFUNKTION
 SCHEME OF RECREATION FUNKTION
 СХЕМА КУРОРТНОЙ ФУНКЦИИ

Az "üdülési funkció" sémán jól láthatók az egyes város-
részekhez kapcsolódó pihenőerdő tömbök, azaz a "szabadidő"
központok.

A zöldövezeti programterv megvalósulása esetén távlatban
az erdők 21,2 %-a pihenőerdőként, 41,6 %-a pedig séta- és
kirándulóerdőként fog funkcionálni.

Üdülőerdők feltárási javaslata

Az Agglomeráció területén jelenleg csak a Budai hegység és
a Pilis hegység erdeinek egyes részei tekinthetők üdülési
szempontból feltártnak. Itt is hiányzanak azonban a terv-
szerűen kiépített kirándulóközpontok, megoldatlan a kirán-
dulók ellátása, egyes területeken nagy a zsufoltság, míg
más kedvező adottságu helyek látogatottsága minimális.

Az előrejelzések szerint 1985-ben a fővárosi lakosság 50
%-a, 2000-ben 70 %-a fogja csúc szezonban, hétvégén elhagy-
ni lakóhelyét. A kirándulónépesség /egy és többnapos/ a je-
lenlegi 90.000 fővel szemben 2000-re várhatóan 370.000 fő-
re fog emelkedni. Ellátásukat csak korszerűen kialakított
kirándulóközpontokkal és kirándulóhelyekkel, autóspihenők-
kel, kellő mennyiségű sétauttal, lovagló és kerékpáruttal
lehet biztosítani.

A tervjavaslat azokat a kirándulási, üdülési létesítményeket
tárgyalja csak, amelyek erdőben, vagy közvetlenül erdőhöz csat-
lakozóan helyezhetők el.

A kirándulási objektumoknak két fajtáját különbözteti meg.
A tervezett kirándulóközpontok /24 db/: gépkocsival vagy tö-
megközlekedési eszközzel könnyen elérhetők, szállás, vendég-
látás, kereskedelmi szolgáltatás, alapvető közművesítés fel-
tétlenül szükséges.

A tervezett kirándulási célpontok, kirándulóhelyek értékes
természeti objektumhoz vagy kirándulási, üdülési létesítmény-
hez kötődnek, vagy pedig lakott területhez, üdülőterülethez
való közelségük alapján indokolt kialakításuk.

Ide soroltuk a településekhez kapcsolódó pihenőerdők kirán-
dulási létesítményeit is. Ugyancsak itt található meg azok
a javasolt kirándulási csomópontok, amelyek a fősétutak ta-
lálkozási pontjai körül alakítandók ki.

Az Agglomeráció területén 86 db ilyen létesítményre tettünk
javaslatot. A főútvonalak, valamint üdülési szempontból
jelentős utak mentén 15 db erdei autóspihenő létesítését
javasoljuk.

A fenti létesítmények tervezett helyét, jellegét, adottsá-
gait, javasolt funkcióját és létesítményeit, továbbá a szük-
séges egyéb előkészítő munkákat a mellékelt táblázatok tar-
talmazzák.

A fősétauthálózat kialakításánál arra törekedtünk, hogy olyan,
a kiindulási helyre visszatérő kiránduló utvonalak alakulja-
nak ki, amelyek rövidebb és hosszabb sétákra egyaránt alkalma-
sak, és felkeresik az adott terület legszebb tájrészleteit,
erdőit.

A tervjavaslatban 6 db. nagyobb lovasközpont szerepel. A lovaglótak szintén kisebb és nagyobb turák megtételére alkalmasak.

Kerékpárutak létesítésére főképp a vízfolyások mentén tettünk javaslatot. A kirándulóközpontok a főváros szélén vannak, a cél pedig valamilyen kirándulási objektum.

A kirándulási lehetőségek nagyarányu növekedését fogják eredményezni a tervezett víztározók kialakítása.

A térképmellékleten jelezve vannak azok az irányok, amelyek felé kapcsolat teremthető az agglomeráción kívüli üdülőerdőkkel, kirándulási objektumokkal.

Szociális üdülési gyepek

Az üdülőerdőhöz szervesen kapcsolódnak olyan gyepterületek, amelyek szintén üdülési funkció betöltésére alkalmasak. Ezek olyan - elszórtan elhelyezkedő facsoportokkal, ligetekkel tarkított - rétek, tisztások, amelyek fenntartása és kialakítása a következő szempontok miatt indokolt:

- a/ Tájtagolás, kedvező tájkép kialakítása
- b/ Természetes növénytakaró védelme
- c/ Kirándulófolyósók, kirándulóhelyek létesítése.

Általában vízfolyások mentén helyezkednek el, de indokolt kialakításuk tervezett víztározók, üdülőterületek körül és erdők közé ékelődött legelőterületeken is. Korlátozott mértékben legeltethetők és fűhozamuk is felhasználható, de a természetes állapot fenntartása alapvető követelmény. Az agglomeráció területén közel 3.000 hektár szociális-üdülési gyeplétesítésére tett javaslatot, amely a "Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervében" szerepel.

A Budapesti Erdészeti 1983-ig a következő erdei üdülési létesítmények elhelyezését tervezi Nagy-Budapest területén:

Sétaut	17.780 fm
Esőház	14 db
Pad	90 db
Parkoló	6 db
Autóspihenő	1 db
Erdei butor garnitúra	36 db
Erdei tornapálya	3 db
Erdei sportpálya	2 db
Játszóter	9 db
Szánkópálya	1 db
Si-lift	1 db

PROGRAMMENTWURF DES WALDGEBIETES IM WOHNVIERTEL
VON KÁPOSZTÁSMEGYER

PROGRAM DRAFT OF THE WOODED AREA IN THE LIVING
QUARTERS OF KÁPOSZTÁSMEGYER

ПРОЕКТ ПРОГРАММЫ ЛЕСНОЙ ТЕРРИТОРИИ ЖИЛОГО
КВАРТАЛА КАПОСТАШМЕДЬЕР

Száma:	Községhatár	Jellege, adottságok	Javasolt funkció, illetve létesítmények	Szükséges előkészítés	Megjegyzés
01.	Göd	Kirándulási kiindulópont, üdülő-jellegű település és tervezett autópálya mellett	C, S, P, J, É	Állományátalakítás, tisztások kialakítása, részleges közművesítés	
02.	Dunakeszi	Tervezett lakótelep szabadidő központja	S, Sv, É, P, J, F	Tó kialakítás, erdőtelepítés és ligetes tókialakítás	Nagy-Budapesti pihenő-erdőkhöz csatlakozik
03.	Dunakeszi	Sportközpont: lovaglás, vitorlázórepülés, versenylovaglás	S, LK, É	Erdőtelepítés	
04.	Fót	Kirándulási szervezőközpont és célpont	C, P, J, É	Tó kialakítás, vízrendezés, ligetes fásítás.	
05.	Csömör	Kirándulási célpont és elosztó pont	C, P, Sv, H, F, É	Víztározó létesítés, erdőtelepítés és ligetes fásítás	Nagy-Budapesti pihenő-erdőkhöz csatlakozik
06.	Mogyoród	Kirándulási célpont, tervezett üdülőterület	C, F, V, É		
07.	Pécel	Kirándulási célpont, fürdőhely			
08.	Üllő	Lovaglóközpont, állatbemutató	LK		
09.	Szigetszt. niklós	Kirándulási célpont, tervezett üdülőterület - kavicsbánya tavak	P, Sv, H, É, J, C, F	Kavicsbánya tavak meder és partrendezése, üdülőközpont kialakítása, fásítás	
10.	Halásztelek	Kirándulási célpont, település pihenőterülete	P, Sv, H, F, J, É, F	Partrendezés, erdőtelepítés	
11.	Tököl	Üdülőterület szabadidő központja	Sv, H, F, P, J, É, T	Az elkészült részletes tervek szerint.	
12.	Érd	Kirándulási célpont, település szabadidőközpontja	Sv, P, H, F, É	Vízrendezés, állományátalakítás	Pihenőerdőben
13.	Törökbálint	Kirándulási cél- és csomópont, víztározó	P, H, F, É, J, C	Partrendezés, erdőtelepítés, ligetes fásítás	Pihenőerdőben
14.	Budakeszi	Kirándulási célpont, tervezett víztározó	Sv, S, C, T, É, P, J	Víztározó létesítés, zárt és ligetes fásítás	Lőtér megszüntetendő
15.	Pilisszt. iván	Üdülőterület, szabadidő központ, tórendszer	C, S, Sv, F, H, É, K	Ligetes fásítás, erdőtelepítés, tájrendezés	
16.	Csobánka	Üdülőterület szabadidő központja, tervezett víztározó	C, S, Sv, H, É, J	Víztározó létesítés, ligetes fásítás	
17.	Budakalász	Kirándulási célpont, üdülőterület szabadidő központja	Sv, H, P, É, J	Víztározó létesítés, ligetes fásítás	
18.	Szentendre	Üdülőterület szabadidő központ, bányatavak, Dunapart	F, C, P, J, S, Br	Bányatavak víz- és partrendezése, zárt és ligetes fásítás	
19.	Csobánka	Kirándulási cél és csomópont, helyi szabadidő központ	F, Sv, P, J, C, É, H	Víztározó létesítés, ligetes fásítás	
20.	Szentendre	Kirándulási csomópont, turistaház, forrás	P, T, J, St, É		
21.	-"-	Skanzen	É, Br,	Skanzen létesítés részletes tervek alapján, ligetes fásítás, védőfásítás	
22.	Kisoroszi	Kirándulóközpont, vízisport bázis	Sv, C, É, P, J, H, F	Ligetes fásítás	
23.	Tahitótfalva	Kirándulási célpont, üdülőterületi szabadidőközpont	C, É, Sv, F, H, S, P, F	Ligetes és erdőszerű fásítás	
24.	Szigetmonostor	Szabadidőközpont, vízisport bázis - Dunapart	Sv, H, P, J, S, É, C, F	Ligetes és erdőszerű fásítás kompjárat	Egyeztetés vízügyi szervekkel

Száma:	Községhatár	Jellege	Adottságok	Javasolt funkció, illetve létesítmények	Szükséges előkészítés	Megjegyzés
1.	Göd	helyi	v, gj,	S, P, J	Kotrás, erdőtelepítés	Pihenőerdőben
2.	"	"	gj, l,	S, J, P, É	Erdőtelepítés	"
3.	"	kir. céll.	r	Br	Ligetes védőfásítás	
4.	"	helyi	gj, l	S, P, J	Állományátalakítás	"
5.	"	kir. csomópont	p	P	Áll. átalakít. tisztítás, kialakítása	
6.	Csomád	kir. céll.	k, p	P, K, J	Áll. átalakítás	
7.	Dunakeszi	helyi	l, gj	P, S, J, É	Erdőtelepítés	
8.	"	kir. céll.	v, gj	P, Sv, H	"- partrendezés	Vizmü V. egyezt.
9.	"	kir. céll.	v, gj	P, Sv, É		
10.	Fót	kir. csomópont	v. áll, gj, p	P, T, J		
11.	"	kir. céll.	b	Bb		OTVH egyeztetés
12.	"	helyi kir. céll.	l, vt, gj	P, J, F, É, Sv	Viztározó létesítés, ligetes fásítás	
13.	Mogyoród	kir. céll.	f	P, J, T	Erdőtelepítés, forrás rendezés	
14.	Csömör	kir. csomópont	ép, k	É, P	Épület renoválás, parko- sítás	kisajátítás
15.	"	helyi	l, gj, k	P, J, K	Áll. átalakítás	
16.	Kerepes	helyi	l, gj, v, p	P, J, S	Ligetes fásítás, vizrend.	pihenőerdőben
17.	"	kir. céll.	l, k	P, K, St	Erdőtelepítés	
18.	Kistarcsa	helyi	l, v, gj	P, J, S	Ligetes fásítás	pihenőerdőben
19.	Nagytarcsa	helyi	l, v, gj	J, S	"	"
20.	Kistarcsa	kir. céll.	vt, gj	P, F, H, T	Viztározó létesítés, erdőtelepítés	HM. egyeztetés
21.	Pécel	helyi	v, l, gj	H, P	Vizrendezés, partrend.	szennyező major
22.	"	kir. csomópont	e, gj, p, eház	C, É, J, S		
23.	"	kir. csomópont	p, ép	P, T	Erdőtelepítés, major sza- nálás	
24.	"	kir. céll.	b, p, v	Bb, P		
25.	Ecser	helyi	l, gj, v	P, J, S, É		pihenőerdőben
26.	Üllő	kir. céll.	e	P, J		
27.	Gyömör	kir. céll.	p, v	P, J, S	Ligetes fásítás	
28.	Üllő	kir. céll.	p	LK		
29.	"	helyi	l, gj	P, J, S	Áll. átalakítás	pihenőerdőben
30.	"	kir. céll.	p, gj	LK	Erdőtelepítés, ligetes fásítás	
31.	Vecsés	helyi+Bp	l, gj	P, J, S, É	Erdőtelepítés	pihenőerdőben
32.	"	helyi	l, gj, r	P, J, S, Br	Erdőtelepítés	Vizmü. V. egyezt.
33.	Gyál	helyi	l, gj	P, J, S	Erdőtelepítés	pihenőerdőben
34.	Dunaharaszti	helyi	l, gj	P, J, S	Erdőtelepítés	"
35.	"	"	gj, l, g, b	Bg, Bb	Állományátalakítás	"
36.	Taksony	helyi	l, gj, v	P, J, S, H	Erdőtelepítés	"
37.	Alsónémedi	kir. céll., helyi	r	Br, P	Ligetes fásítás	
38.	Szigetszentmiklós	helyi	v, gj, l	Sv, S, P, J, É	Erdőtelepítés	"
39.	Szigetszentmiklós	helyi kir. céll.	r	Br, P	Erdőtelepítés	"
40.	Tököl	helyi	v, p, l	P, H, F, É, S, Sv	Erdőtelepítés	"
41.	Százhalombatta	helyi kir. céll.	v, r, p, gj, l	P, H, Br, F	Erdőtelepítés, ligetes fásítás	"
42.	"	helyi	l, gj, p	P, J, S	Erdőtelepítés	"
43.	"	helyi	p, vt	F, P, J	Erdőtelepítés, tókialakít.	"
44.	Érd	kir. céll.	b, r, k	Bb, Br, K	Bányarekultiválás	"
45.	"	helyi	l, gj	P, J, S	Erdőtelepítés	"
46.	"	helyi	l, gj	P, J, S, É	"	"
47.	Tárnok	helyi	l, gj, p	P, S, J	"- ligetes fásítás	"
48.	"	kir. céll.	gj, p, v, e	P, T, C, H, É	ligetes fásítás	
49.	Törökbálint	kir. céll., helyi	l, p, k	K, P	Tisztások kialakítása	"

Száma:	Községhatár	Jellege	Adottságok	Javasolt funkció, ill. létesítmények	Szükséges előkészítés	Megjegyzés
50.	Budaörs	kir.cél	g,j,p	S, P, J	Ligetes fásítás	terv.agrárverseny
51.	"-	kir.cél	g,j,p,k	P, J, S	Csoportos erdőtelepítés	Motocross pálya megszüntetése
52.	Budakeszi	helyi	l,g,j,e,p	P, J, S		
53.	"-	kir.csomópont	e,p	P, J		
54.	"-	kir.cél	e,gj	Bb,P,Arb.	Arborétum bővítés	
55.	Nagykovács	kir.cél csomópont	e,g,p	Bg,P		
56.	"-	kir.csomópont	e,b,p,k,t,ház	P,Bb,J,K	Csoportos erdőtelepítés	
57.	"-	"-	e,k,p,t.ház	P, J,K	"-	
58.	Solymár	kir.cél	r,i	Br	Ligetes fásítás	
59.	"-	"-	p,l	P,J,S,t	Zárt és ligetes fásítás	
60.	Üröm	"-	b,k,e	Bb,K,P,J	Környéken ligetes fásítás	
61.	"-	"-	g,p	Bg,P,É	Bánya rekultiváció, ligetes fásítás	geológiai bemutató
62.	Pilisborosjenő	helyi	p,l	P,J,S	Ligetes fásítás	pihenőerdőben
63.	"-	kir.csomópont	p,Egervár"	P,S,t	Ligetes és zárt fásítás	
64.	Pilisvörösvár	kir.cél és csomópont	p,csárda	P, J		
65.	Csobánka	"-	k,p	S,P,K		hegymászó edzőhely
66.	Budakalász	kir.cél	g,j,v,r	Sv,É,P,J,H,Br	Tereprendezés, ligetes fásítás	
67.	Pomáz	helyi, lovasbázis	g,j,l	Lk,S,P,É,C	Fásítás	
68.	"-	kir.cél és csomópont	k,p,e,b,t,ház	É,P,K,Bb		
69.	"-	kir.cél	g,r,e	Br		Holdvilágárok barlang
70.	Csobánka	"-	g,g,j,e	P,Bg,J		
71.	Szentendre	kir.cél és csomópont	g,j,e,v	É,S,t,P		Dömörkapu
72.	"-	kir.csomópont, lovaspálya	g,j,p	S,P,S,t	Csoportos fásítás	
73.	"-	helyi	g,j,l,v	S,J,P,Sv,H	Ligetes fásítás	
74.	"-	helyi	l	S,J,P,S,t	Ligetes és zárt fásítás	pihenőerdő
75.	Tahitótfalu	kir.góc	e,p,b	Bb,P		
76.	Leányfalu	kir.cél	g,j,p,l	T,S,t,J,É,K,P		
77.	Leányfalu	kir.cél	vt,p	T,É,H,J,P,F	Víztározó létesít.ligetes fásítás	
78.	Kisoroszi	kir.cél vízi és lovas bázis	l,g,j,p,v,k,b	S,Sv,H,J,P,Bb,É,Lk	Ligetes fásítás	
79.	"-	kir.cél	g,j,v,k,e	H,Sv,J,P	Erdőtelepítés	
80.	Pócsmegyer	kir.cél, lovasbázis	g,j,p,k	S,P,T	Ligetes fásítás, áll. átalakítás	
81.	Pócsmegyer	helyi	g,j,l,v	F,P,J	Bányató rendezés, ligetes fásítás	
82.	Pócsmegyer /Surány/	kir.cél, helyi pihenő-erdő	e,v,l,g,j	P,J,S,Sv,H,T	Ligetes fásítás	
83.	Szigetmonostor	helyi	e,gj	J,P,S	Erdőtelepítés	
84.	"-	kir.cél, lovasbázis	g,j,v,p	S,P,T,É	Ligetes fásítás	
85.	"-	kir.cél, helyi pihenő-erdő	e,g,j,l,r,p	T,P,S,F,Sv,J		
86.	Szigetmonostor	kir.cél	v,p	Sv,F.H.P.J	Ligetes fásítás	

TERVEZETT AUTÓSPIHENŐK

Száma:	Ut	Községhatár	Javasolt létesítmények	Megjegyzés
1.	terv M2	Göd	P, J, S	
2.	2102	Csomád	P, J,	
3.	terv M3	Fót	P, J, S, C, É	Major szanálás
4.	"	Mogyoród	F, Sv, É, C	
5.	M3	Kerepes	P, J	
6.	3103	Pécel	P, J, S, É, T	
7.	31	Maglód	P, S	Ligetes fásítás szükséges
8.	terv M4	Ecser	P, J	Erdőtelepítés szükséges
9.	terv M5	Taksony	P, J, H	"-
10.	M5	Alsónémedi	P, J, S	"-
11.	terv M7A	Érd	P, J, É	
12.	M1	Törökbálint	P, J, H	Viztározó mellett
13.	M10	Pilisvörösvár	P, J	
14.	1111	Pomáz	P, J, K	Ligetes fásítás szükséges
15.	11	Leányfalu	P, J	"-

RÖVIDÍTÉSEK

Adottságok

f	forrás
k	kilátóhely
p	pihenő rét, napozórét, nagyobb tisztások
b	botanikai érték
g	geológiai érték
r	régészeti érték
v	vizpart
gj	gépjárművel jól megközelíthető
e	értékes erdőrészlet
l	lakóterülettől 10 percen belül elérhető
vt	viztározási lehetőség

Javasolt létesítmények

C	kemping
T	táborhely
Bb	botanikai bemutató
Bg	geológiai bemutató
Br	régészeti bemutató
S	erdei sportterület
Sv	vizisport
St	télisport
Lk	lovas központ
É	étterem, büfé
K	kilátó
P	piknikterület, pokrócos pihenőterület
J	erdei játszóterület
H	horgász hely
F	fürdő, strand

3.7. KÖRNYEZETVÉDELMI VONATKOZÁSOK

A progresszive növekvő igénybevételt, élettani és technikai terhelést az emberi környezet nagyobb arányú minőségi károsodás nélkül csak akkor lesz képes elviselni, ha megfelelő technikai és biológiai módszerekkel biztosítani tudjuk a természetes környezeti tényezők egyensúlyát és funkcionális harmóniáját. A biológiai módszerek közül legjelentősebb hatása az erdőtelepitéseknek van. A természet legübb megőrzője az erdő - a legmagasabb biológiai produktivitással rendelkezik, így egy település "környezeti" /ökológiai/ értékét lényegében a beépített és az erdőborította felszinek aránya határozza meg.

A környezetvédelmi vizsgálat egyértelműen megállapította, hogy hiányzik egy olyan komplex távlati környezetvédelmi program, amely az összes szakág feladatait meghatározza és összehangolja. Mivel a biológiai környezetvédelem leghatásosabb eszköze az erdő, a zöldövezeti program egyik legfontosabb céljának a környezetvédelmi feladatok teljesítését tekintettük. Azonban az erdő nem oldhat meg minden környezetvédelmi problémát, ezért a programterv egyes fejezeteiben részletesen ismertetjük azokat a feladatokat, amelyeket véleményünk szerint a különböző szakágaknak el kell végezniük ahhoz, hogy a zöldövezet kedvező hatása zavartalanul érvényesülhessen és a környezetet károsító, romboló tényezők megszűnjenek.

Tehát a zöldövezeti programterv egyben általános környezetvédelmi feladattervnek is tekinthető.

KÖRNYEZETVÉDELMI FELADATOK ÖSSZEFOGLALÁSA

Károsítás	Megelőzés, védekezés	
	Általános	Erdészeti
Levegőszennyezés	Korszerű megfigyelőhálózat felállítása, komplex környezetvédelmi terv készítése.	Zöldövezet telepítése /általános szélcsökkentő, levegőszűrő-, kondicionáló hatás/
- ipari	Korszerű tisztító berendezések felszerelése Szennyező üzemek kitelepítése Új ipartelepek helyének jó megválasztása /szélirány, védőtávolság stb./	Ipari védőerdők Termőhelynek megfelelő füst- és gáztűrő fajták alkalmazása.
- közlekedési	Kipufogógázok szűrése, gépjárművek műszaki állapotának javítása. Egyes helyeken a gépjárműforgalom korlátozása, korszerű közlekedési eszközök alkalmazása. Vasutvonalak villamosítása, vasutállomások korszerűsítése.	Utkisérő védőfásítások Vasutmenti fásítások.

Károsítás	M e g e l ő z é s , v é d e k e z é s	
	Általános	Erdészeti
- lakótelepi	Korszerű tüzelőanyagok alkalmazása Városi zöldterületek növelése	Lakótelepek védősávjai /szélcsökkentő, szűrőhatás/
Talaj- és vízszennyezés	Korszerű szennyviktisztítás Szemét megfelelő elhelyezése és kezelése, Víz- és talajszennyezési megfigyelő hálózat fejlesztése Állattartó telepek szennyező hatásának megszüntetése	Zöldövezet telepítése /általános szűrőhatás/ Vízfolyások menti védőfásítás Vizmű védőfásítások Majorfásítás
Talajerozió, defláció	Szakszerű mezőgazdasági művelés Komplex meliorációs tervek Technikai vizmosáskötés, hordalékfogás	Talajvédő fásítások Biotechnikai vizmosáskötés Szélfogó erdősávok
Kemikáliák káros hatása	Védőszerek, műtrágyák korszerű és szakszerű használata /fajta, dózis/ Repülőgépes vegyszerezés tilalmazása vagy korlátozása.	Erdészeti vegyszerezés szakszerű végrehajtása. Vadállomány állandó megfigyelése a károk gyors jelzése céljából
Zajt	Településen belül korszerű építészeti, városrendezési módszerekkel való zajcsökkentés Utak jó vonalvezetése	Zajszűrő védősávok telepítése A zajt legjobban csökkentő fa- és cserjefajok alkalmazása.
Urbanizációs ártalmak /pszichikai, fiziológiai	Szabadidő növelése, korszerű munkahely, közlekedési mód, stb. Városi zöldterületek növelése Üdülőterületek fejlesztése	Üdülőerdők telepítése, szabadidőközpontok kialakítása Zöldövezet létesítése /esztétikai, pszichikai, klimajavító hatás/
Tájrombolás	Bányanyitások helyének jó megválasztása, korszerű bányaművelés Felhagyott bányák rekultivációja Tájrendezés	Bányászott területek eltakarása fásítással /esztétikai/, meddőhányók, bányagödrök fásítása /porfogás/

Munkaanyag	Követelés
<p>1.7. Alapvető elvárások</p>	
<p>1.7.1. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.1. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.2. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.3. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.4. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.5. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.6. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.7. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.8. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.9. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.10. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.11. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.12. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.13. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.14. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.15. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.16. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.17. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.18. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.19. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.20. Alapvető elvárások</p>	<p>1.7.1.1. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.2. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.3. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.4. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.5. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.6. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.7. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.8. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.9. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.10. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.11. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.12. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.13. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.14. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.15. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.16. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.17. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.18. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.19. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.1.20. Alapvető elvárások</p>
<p>1.7.2. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.1. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.2. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.3. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.4. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.5. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.6. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.7. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.8. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.9. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.10. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.11. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.12. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.13. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.14. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.15. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.16. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.17. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.18. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.19. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.20. Alapvető elvárások</p>	<p>1.7.2.1. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.2. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.3. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.4. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.5. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.6. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.7. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.8. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.9. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.10. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.11. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.12. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.13. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.14. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.15. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.16. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.17. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.18. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.19. Alapvető elvárások</p> <p>1.7.2.20. Alapvető elvárások</p>

3.8. TERMÉSZETVÉDELMI VONATKOZÁSOK

Budapest és környéke rendkívül gazdag természeti értékekben. A természetvédelmi objektumok jegyzékének összeállítása jelenleg folyik az Országos Természetvédelmi Hivatal illetékes szerveinél. Ezért az egyes védett területek részletes feladatait a fásítás vonatkozásában nem tárgyaljuk, csak az általános irányelvekre hívjuk fel a figyelmet.

A zöldövezet megvalósítása esetén ennek hatása a természetvédelmi értékekre ma még nem mérhető fel, de teljes bizonyossággal megállapítható, hogy a telepítésre kerülő erdők e táj természetes flórájának és faunájának visszahozatalában igen jelentős hatással lesznek.

Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem /ELTE/ Növényrendszertani Tanszéke 1973. nyarán a Pest Megyei Tanácsi Tervező Vállalat megrendelésére elkészítette a védelemre érdemes természeti emlékek /botanika, zoológia, geológia/, valamint a zöldfelületi jellegében megőrzendő területek javaslatát. Az Országos Természetvédelmi Hivatal pedig jelenleg végzi az eddig védetté nyilvánított objektumok felülvizsgálatát és új területek bevonását. Az ELTE javaslatában az agglomeráció területén mintegy 40 db. Nagy-Budapest területén pedig 39 db objektum szerepel.

A hagyományos természetvédelem nem képes minden tekintetben helytállni a mában. Különösen a rohamosan növekvő főváros esetében új módszerekre van szükség. Az egyes fák, kis területek védelme helyett nagyobb egységek, életközösségek megóvása indokolt. Célszerű ezek közül nagyobb védőterületeket kijelölni, ahol a különböző emberi tevékenységek korlátozva lesznek. Tervezés alatt áll a Budai Tájvédelmi Körzet kialakítása, amely a Budai hegység nagy részét védelem alá kívánja helyezni.

A zöldövezet kialakítása során a természetvédelmi szempontokat messzemenően figyelembe kell venni. Az erdőtelepítések fafajmegválasztásánál az őshonos fa- és cserjefajok alkalmazását kell előtérbe helyezni, ahol ezt a termőhelyi viszonyok engedik. A multban erőltetett fenyvesítés, nyárasítás sok kifogásolnivalót hagyott maga után.

A meglévő erdők kezelése során fontos feladat az idős fák védelme. Ahol lehetőség van rá, az állományok felujtása természetes uton történjen. Az elegyes, többszintű állományok elősegítik a természetes erdei életközösségek kialakulását.

A túlzott mértékű erdőtelepítés ellentétben áll a természetvédelmi érdekekkel. A budai hegység egyes részein a fásítás a természetes növénytársulások megváltozását, esetleg pusztulását eredményezné. A pesti oldal patakparti értékes növénytársulásai ugyancsak megsínylenék, ha zárt erdőket telepítenének a területükre. Mindezek miatt javasoljuk, hogy a zöldövezeti tervet az Országos Természetvédelmi Hivatal tételesen vizsgálja át és ahol szükséges, módosításokat végezzen.

A védett területek egy részén viszont feltétlenül szükségesnek látjuk a fásítást. Az e területeket körülvevő zárt fásítás megvédi az objektumokat a káros behatásoktól. Pl. a fői Somlyó-hegy lábánál zárt fásítást javasol a terv, ezzel biztosítható lenne a hegyoldal bokorerdőinek és sztyeppréjtjeinek védelme. A budai oldal geológiai szempontból védendő területén is szükségesnek tartjuk ligetes fásítás alkalmazását /pl. Ferenchegy, Pálvölgyi barlang környéke stb./

Mint a mellékelt területfelhasználási mérlegből megállapítható, a zöldövezeti programterv megvalósulása esetén a jelenleg 8,5 %-os erdősültségű pesti oldal eléri a 22,0 %-ot, megszüntetve azt a nagyfokú aránytalanságot, amely a pesti és budai oldal /8,5 illetve 24,8 %/ között jelenleg fennáll. Ez több mint 19.000 ha új erdő telepítését követeli meg. A budai oldalon viszont mintegy 5.000 ha, zömmel kopár terület vár befásításra.

Összesen 18.200 ha terület fásítása szükséges ahhoz, hogy a zöldövezet teljes hatékonysággal kifejtse környezetvédelmi és szociális-üdülési funkcióit, amelynek irányadó értékét 30 m²/fő pihenőerdő, 40-50 ha/1000 fő séta- és kirándulóerdő igényel, valamint 0,5 ha véderdő/ 1 ha iparterület normatívával határoztunk meg.

A zöldövezetbe közel 26.000 ha meglévő erdő tartozik, amelyből 16.000 ha-t a programban üdülőerdő céljára javasol átalakítani, feltárni.

Budapesten és környékén a programterv szerint távlatban több mint 44.000 ha erdő fogja szolgálni Budapest lakosságát. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi 15,4 %-os erdősültség 26,2 %-ra emelkedik, ezzel hazánk fővárosának erdészeti környezetvédelme és erdei üdülési igényei hosszú távra biztosítottak látszanak.

A tervezett erdők 64,8 %-a szociális-üdülési célt, 31,5 %-a pedig elsődlegesen környezetvédelmi célt fog szolgálni. Mindössze 3,7 %-ot tesz ki az elsődlegesen fatermelési rendeltetésű erdő.

Nagyobb távlatban 9.341 ha pihenőerdő, 18,389 ha séta- és kirándulóerdő, valamint 11.421 hektár környezetvédelmi célú erdő veszi körül a fővárost.

A zöldövezeti programterv által meghatározott munka hatalmas feladat elé állítja az erdészeti, közigazgatási és társadalmi szerveket. A mintegy 18.200 ha új erdő telepítése, valamint a közel 26.000 ha meglévő erdő gondozása, feltárása csak megfelelő felkészültség és ütemezés mellett valósítható meg. Előzetes becslések szerint évi 500 ha-os ütemben 2000-ig elvégezhető az erdőtelepítési munkák. Első ütemben azok a területek kerülnek kivitelezésre, amelyeket tulajdonjogi viszonyok nem akadályoznak, illetve azok a területek, melyek fásítása elsőrendű fontosságú.

A részletes kiviteli tervek elkészítése előtt további ágazati egyeztetések szükségesek Budapest közigazgatásán belül a Fővárosi Tanáccsal, az agglomeráció területén a Pest Megyei Tanács illetékes szerveivel, valamint mindkét területen az illetékes tervező irodákkal.

A Budapesti Erdészet megkezdte a fásítási munkákat, az agglomeráció területén azonban további összefogásra van szükség az erdőgazdaságok, termelőszövetkezetek, állami gazdaságok részéről e hatalmas feladat elvégzésére.

A Budapesti Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága, látva a téma jelentőségét, megbizta Mezőgazdasági és Élelmezés-ügyi Főosztályát, hogy vizsgálja meg a zöldövezeti programtervet és a szükséges módosítások elvégzése után terjessze a Végrehajtó Bizottság elé jóváhagyásra.

A VB előterjesztés és a Végrehajtó Bizottság határozata a programterv mellékletét képezi. A javasolt módosításokat a kiviteli tervek készítése során kell majd elvégezni.

1851

/1866/

Nem nehéz a választás

A Budapesti Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

A Budapesti Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, illetve a Fővárosi Erdészet megkezdte a fásítást munkáját, az agglomeráció területén azonban továbbra is fásítási munkák vannak. A fásítási munkák megkezdése a fásítási munkák megkezdése.

Nem nehéz a választás

Esőház a budai parkerdőben

Pihenőréteg a Normafánál

1973. május 24-én tartott Budapest és környékének
időfelületi tervezéséről.

Jelenleg megíró tervezet:

- Budapest és környéke általános rendezési terve
- Budapest övezeti terve

Véleményünk szerint a megírt tervezet a város és környékének időfelületi rendezéséről a következőképpen szól:

5. EMLÉKEZTETŐK

6. BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCSA VB
MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI
FŐOSZTÁLYÁNAK ELŐTERJESZTÉSE

7. BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCS VB HATÁROZATA

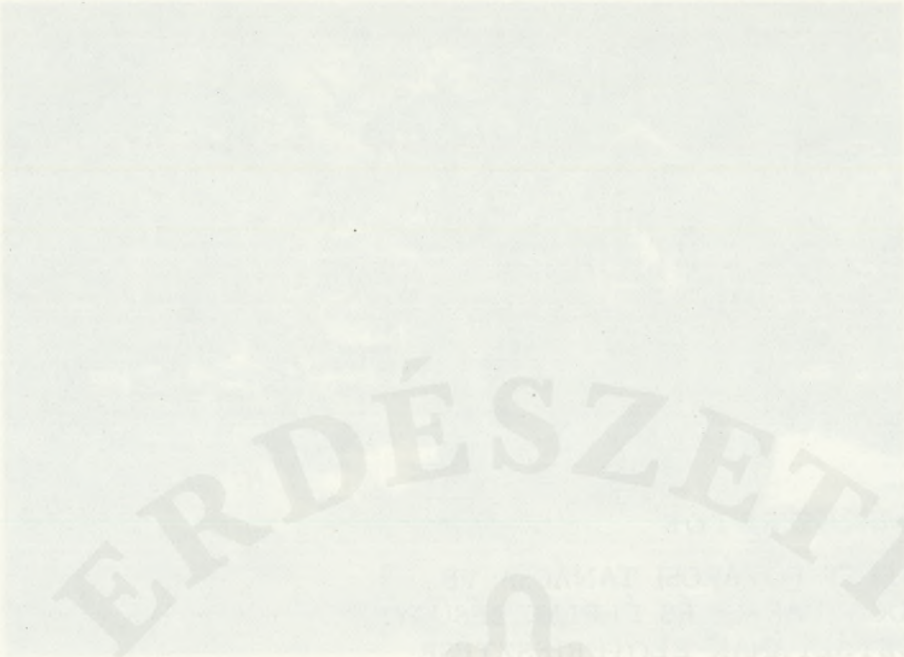
Az előterjesztés a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások, illetve a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások területén történő tevékenységük folytatásának feltételeit és a szükséges intézkedéseket tárgyalja. A tervezet a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások területén történő tevékenységük folytatásának feltételeit és a szükséges intézkedéseket tárgyalja. A tervezet a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások területén történő tevékenységük folytatásának feltételeit és a szükséges intézkedéseket tárgyalja.

A MHN megbízás mellett a tervezet a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások területén történő tevékenységük folytatásának feltételeit és a szükséges intézkedéseket tárgyalja. A tervezet a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások területén történő tevékenységük folytatásának feltételeit és a szükséges intézkedéseket tárgyalja.

1851

1866

A MHN megbízás mellett a tervezet a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások területén történő tevékenységük folytatásának feltételeit és a szükséges intézkedéseket tárgyalja. A tervezet a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások területén történő tevékenységük folytatásának feltételeit és a szükséges intézkedéseket tárgyalja.

ERDÉSZETI

7. BUDAPESTI FŐVÁROSI TANÁCS VÁHATÁROZATA
megszövegezte a székely

1851

/1866/

PROFESSZÁGOS

EGYESÜLT

Pilisváralja, a Normafánál

E m l é k e z t e t ő

1973. május 24-én tartott Budapest és környékének zöldfelületi tervezéseiről.

Jelenleg meglévő tervek:

- Budapest és környéke általános rendezési terve
- Budapest övezeti terve /1:10.000/ jóváhagyás előtt.

Véleményünk szerint a MÉM megbízása alapján készülő pihe-nő erdőterület távlati fejlesztési tervének alapja az eddig elkészült és a Minisztertanács által elfogadott általános rendezési terv lehet. Budapest környékére vonatkozóan szükségesnek látszik M= 1:50.000 méretarányu terv készítése, amely egyrészt a szakterület elvi alapjai szerint, másrészt a gyakorlati megvalósítás alapján készülnek. A munka során célszerűnek látszik először is rögzíteni a meglévő erdőterületeket és az általános rendezési terv figyelembe vételével meghatározni a további tervezési területeket. A terv elkészítése elsősorban a főváros lakosságának a védelmét és kondicionálását kívánja szolgálni. A növekvő környezeti, illetve városi ártalmak, a nagy mérvű építkezések és beruházások folytán, valamint a közlekedés növekedésével ugrásszerűen emelkedik. Ennek ellensúlyozása a zöldterületek létesítésével évről-évre súlyosabb város-egészségügyi kérdés is. Ilyen értelemben szükséges a téma értékelése, amely jelenleg gazdaságossági vonatkozásokban talán nem kellően kimutatható.

A MÉM megbízás mellett a minisztertanácsi határozat értelmében folyamatosan készülnek Budapest agglomerációs területére vonatkozó általános terv, illetve a település csoportok tervei. Ezek a tervek szintén tartalmazzák a zöldfelületi szándékokat. A tervezés jelen stádiumában a vizsgálatoknál tart, amelyek várható befejezése ez év III. negyedévében esedékes. A MÉM, illetve a Pest Megyei, a Fővárosi Tanácsi megbízás jelen szakterületre vonatkozó tervezése tehát sajnos nem egyik egy időbe, tekintve, hogy a MÉM megbízásnak 1973. szeptember 30-ig eleget kell tenni.

Kemény Bertalan: Pest Megyei Tervező Vállalat

A 1005/1971. számú kormányhatározat alapján a Pest Megyei Tanács VB. ÉKV. Osztály megbízásából a Pest Megyei Tanácsi Tervező Vállalat készíti Budapest környékére a település-csoport rendezési tervek mező- és erdőgazdasági vizsgálatát és fejlesztési javaslatát. A fejlesztési javaslat jelenleg érvényes határideje szeptember hónap /ennek további kitolódása nem valószínűsíthető/. A tervezés folyamán 1:10.000 méretarányban történik a mező- és erdőgazdasági üzemek vizsgálata. Fejlesztési javaslat kidolgozásánál pedig figyelembe vesszük a KÖVIZIG, vizügyi szakvéleményét, az ERTI vonatkozó tanulmányát és a Gödöllői Agrártudományi Egyetem fejlesztési javaslatát. A vizsgálatok jelenlegi állása alapján megállapítható, hogy a MÉM Erdőrendezési Főosztály által kiadott normatívák teljesítése Budapesten belül csak egyes mezőgazdasági üzemek teljes fel-

számolásával lehetséges. Budapest környék területén a váci, gödöllői járások esetében a szükséges erdőterület fejlesztés hatékony városkörnyéki zöldövezetként ésszerűen lehetséges. A monori, a dabasi, a ráckevei, tehát a dél-és délkelet pesti területekhez csatlakozó részeken erősen problematikus.

Tervezői véleményként kifejezésre juttatom, hogy a MÉM Erdőrendezési Műszaki Irodája által készítettendő terv és a fent körvonalazott tervezés közötti kívánatos összhang, együttműködés akkor biztosítható, ha az 1973. szeptember 30-ra /MÉM határidő/ készítettendő tervművelet a kérdés első megközelítése lesz csupán és megfelelően megalapozott, megvalósításra alkalmas átfogó zöldövezeti terv elkészítésének határidejét a budapesti agglomerációs terület rendezési tervével határidőben megfelelően egyeztetni lehet.

/ui: A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének készítése keretében az ELTE Növényrendszertani Tanszéke által május végére elkészítettendő természetvédelmi területek fejlesztésére vonatkozó javaslatát is felhasználjuk/.

MÉM Állami Erdőrendezősek Műszaki Irodája részéről dr. Héter Sándor et. ismerteti dr. Madas András et. miniszterhelyettes elvtárstól kapott megbízatás tárgyát és határidejét. A megbízatás tárgya: Budapest zöldövezeti tervének elkészítése. Határidő: 1973. szeptember 30. ameddig az egyeztetéseket le kell zárni.

A tervezés két lépcsőben kerül végrehajtásra:

Az I. lépcsőben a meglévő erdőterületek funkció szerinti elhatárolása történik és annak megvizsgálása, hogy azok a kijelölt funkciónak, fafaj vagy állományszerkezet szempontjából megfelelnek-e. Amennyiben nem, átalakításokra részletes javaslat készül.

A tervezéshez alap: A főváros jóváhagyott általános tervezési tervében zöldfelületnek kijelölt területek, amelyek helyszínelés során osztályozásra kerülnek, hogy a kivitelezéseknek 10 éven belül van-e akadálya, vagy csak nagyobb távlatban telepíthetők be. Az eddigi vizsgálatok szerint megállapíthatók, hogy a 30/m²/lakós normatíva szerinti pihenőerdő szükségletet a főváros területén biztosítani nem lehet, hanem csak a nagy agglomeráció területén. Az általános rendezési terv szerint globál számban ez a terület biztosítható ugyan, de főleg a pesti oldalon a 30 perces megközelítés, ami a normatíva szerint előírt, nem oldható meg. Így a telepítéseket elsősorban emiatt a pesti oldalra kell koncentrálni. A pesti oldalon a pihenőerdő szükséglet kielégítését elsősorban a mezőgazdaságilag hasznosított területeken lehetne megoldani. Kéri a BUVÁTI, a Megyei Tervező Iroda a Fővárosi Tanács Városrendezési és Építészeti Főosztály segítségét ebben, és a Pest Megyei Tanács ÉKV. Osztály segítségét abban, hogy a zöldfelület fejlesztésére vonatkozó eddigi, már meglévő vizsgálati vagy tervanyagokat megkaphassa, valamint az agglomerációs vizsgálatok során beszerzett adatokat munkaközi példányként megkaphassa. Konkrétan kéri a BUVÁTI által mintegy 6-8 éve elkészült Kiránduló területek fejlesztése c. tanulmányt, a

Budapest övezeti térképét, valamint az ötövik ötéves terv lakástelepítésre vonatkozó előterjesztést, a temetők szanálási terveit, és a természetvédelmi terület térképes területeit.

Kovács Mátyás természetvédelmi felügyelő, Budapesti Állami Erdőrendezőség: A természetvédelmi objektumokról 1973. május 31-i határidővel elkészülnek az 1:10.000 méretarányú térképek, amelyeket a határidő után rendelkezésre tudok bocsátani. A távlatban természetvédelmi területként kijelölendő területekről a tervezés során kérem a koordinációt.

Dr. Kopcsó Istvánné elvtársnő a Fővárosi Tanács részéről: A Telki Állami Erdő- és Vadgazdaságtól 1971-ben kb. 250 ha erdőterületet jelöltünk ki parkerdő bővítésére. A 250 ha erdőterület a Fodor Szanatórium területén van, és a kirándulóktól el van zárva. A Főosztály és a Telki Vadgazdaság között létrejött megállapodás alapján 1974-évre szabaddá teszik a kirándulók számára. Kéri Héder elvtársat, hogy a zöldövezeti terv elkészítésénél ennek a területnek a fejlesztését is sziveskedjenek megnézni.

kmf.

E m l é k e z t e t ő

Készült 1973. november 13-án a Pest Megyei Tanács VB elnökhelyettesének hivatali helyiségében.

Jelen vannak:

Lakatos Tibor Pest Megyei Tanács elnökhelyettese,
Mészöly Győző MÉM osztályvezető-helyettes
Doklea István ÁEMI igazgató
Héder Sándor ÁEMI osztályvezető
Sándor Erzsébet MÉM főelőadó
Halász Tibor ÁEMI csoportvezető
Békési Sándor osztályvezető-helyettes
Balázs István megyei erdészeti felügyelő.

Tárgy: Budapest zöldövezeti programtervének a főváros területére és a megye területére vonatkozó részleteinek általános jellegű előzetes ismertetése és megbeszélése.

A MÉM miniszter-helyettesének dr. Madas András elvtársnak utasítására a MÉM Állami Erdőrendezőségek Müszaki Irodája elkészítette Budapest Főváros zöldövezeti tervét, amely jelentős mértékben megközelítőleg az u.n. agglomerációs övezetben érinti Pest megye területét. A tervezők a terv ismertetésekor rögzítették, hogy az alapját a tervezésnek az állományfejlesztési adatok, a Pilisi Tájégség VÁTI által készített programjavaslat, a BUVÁTI tervei, a Pest Megyei Tervező Vállalat tervei, valamint a kérdéses területre fellelhető tervek képezték. A tervkészítés során egyeztetés történt a Fővárosi Vízművekkel, a Pilisi Állami Parkerdőgazdasággal és sok más egyéb gazdálkodó szervvel.

A terv alapvető konstrukciója, koncepciója a következő:

A főváros és az agglomeráció lakossága részére minimálisan lakosonként 30 m² pihenőerdő kialakítása a lakott területekhez olyan távolságban, hogy azokat tömegközlekedési eszközökkel 30 percen belül meg lehessen közelíteni. A fentiek kivül további erdőtelepítések kerültek betervezésre a pesti oldalon - a budai erdők ellenpólusaként - melyek sétálásra, kirándulásra alkalmasak. Összesen 7.100 ha új erdő telepítése került betervezésre, ebből 3.400 ha a pesti oldalon, 3.700 ha a budai oldalon valósulna meg. A tervezők a tervezési elképzeléseik részletes ismertetése, indokolása, a tervezéssel érintett területek szektorális megoszlásának felsorolása után a következő kéréseiket adták elő:

1. Az agglomerációs terület még el nem készült település fejlesztési terve nélkül készült el az ismertetett elképzelés, ezért várható bizonyos módosítás egyes területeken a település fejlesztési terv elkészülése után.
2. A rekreációs terv néhány termelőszövetkezetet a megye területén erősebben érint. Segítse elő a megyei tanács a terv megvalósítását és a tervben szereplő területekre olyan új beruházást ne kezdjenek az üzemek, amelyek gátolnák a zöldövezet funkcióit.

3. Mivel a tervben szereplő erdősitések megközelítőleg 20 év alatt valósulnak meg, ezért a ma meglévő telkesítések és beruházások amortizálódása végbemehet, de azok felújítására ne kerüljön sor.
4. Az ország területéhez viszonyítva az agglomerációs övezet csak néhány százalékot jelent. Viszont Budapesttel együtt ezen a területen él, illetőleg fog élni a lakosság 25 %-a, vagy annál több. A fenti számok indokolják azt a kérést, hogy a terv megvalósítását a megyei tanács messzemenően támogassa.

A felvetett kérdésekre elhangzott válaszok:

1. A tervet, elképzelést a megyei tanács magáénak vallja, annak megvalósítását - különös tekintettel korábbi elképzeléseinkkel egybevágó - a maga területén messzemenően elősegíti.
2. Véleményünk szerint a hiánykéntjelentkező területek a termelőszövetkezeteinknél egy korábbi felmérés alapján rendelkezésre állnak. A különösen kiemeltebben érintett termelőszövetkezeteknél a terv megvalósításához szükséges területek erdősítés céljára történő rendelkezésre bocsátásához egyeztető tárgyalások megszervezésével és lebonyolításával segítséget nyújtunk.
3. A tervet, elképzelést mértéktartónak és a különböző érdekekkel összehangoltnak és körültekintőnek tartjuk.

A megbeszélés, tárgyalás során felmerült annak igénye, hogy a Ráckevei Dunaág Intézőbizottsággal /Kovács elvtárs/ kerüljön sor egyeztető tárgyalásra. Különös tekintettel a Csepel szigeten és ráckevei szigeten lévő - a tervvel is érintett - kavicsbánya területek zöldövezeti fejlesztési elképzeléseire.

A megbeszélés során felmerültek kivitelezési, csemete biztosítási, finanszírozási és esetleges területkezelési kérdések is, amelyek részletes megbeszélése során a jelenlévők problémát nem láttak, illetőleg egyetértésüket fejezték ki.

A jelenlévők közösen megállapodtak abban, hogy a terv ismeretében és annak megvalósításához tovább kell folytatni a megye területén az 1970. évben már megindult erdősitések fokozott ütemű megvalósítását, illetőleg az ismertetett terv végrehajtásához a rendelkezésre bocsátott anyagi eszközök fokozott koncentrációját.

kmf.

E m l é k e z t e t ő

Készült 1973. november 13-án a MÉM Állami Erdőrendezősek Műszaki Irodájának hivatalos helyiségében.

Jelen vannak:

A KISZ KB képviselőjében: Nagy Sándor munkatárs
a KISZ Pest Megyei Bizottsága képviselőjében Rózsa József,
a MÉM Erdőrendezési Főosztály képviselőjében: Mészöly
Győző osztályvezető-helyettes,
Pilisi Áll. Parkerdőgazdaság képviselőjében: Kiss Frigyes
erdészvezető,
MÉM Áll. Erdőrendezősek Műszaki Irodája képviselőjében:
Doklea István igazgató, Dr. Héder Sándor osztályvezető,
Halász Tibor csoportvezető.

Tárgy: Budapest zöldövezeti programtervének tervezett
megbeszélése.

A Főváros Tanácsának vezetői megkeresésére dr. Madas András
MÉM miniszterhelyettes elvtárs az ÁEMI-vel elkészítette
Budapest zöldövezeti tervét, amely részben a főváros ter-
ületét, részben az agglomerációs övezetet érinti.

A terv egyeztetése során a tervezők ez alkalommal adtak
ismertést az ifjúsági szervek képviselői előtt a távlati
elképzelésekről, különös tekintettel arra, hogy a KISZ
az országfásítás felett védnökséget vállalt és a tervben
rögzített elképzelések végrehajtása során is az ifjúsági
szervekre jelentős feladatok várnak.

Az egyeztető megbeszélésen a tervezők a zöldövezeti terv
alapvető koncepcióját ismertették, az előírások indokolá-
sa a tervezett erdőültetések jellege és funkciója szerint.

Az Ifjúsági Szervek képviselői úgy látják, hogy a terv ki-
vitelezését a jövő évben a környezetvédelmi hónap nyitányá-
ként meg tudják kezdeni. A terv kivitelezésére az illeté-
kes társszervek szocialista szerződést tudnak kötni.

Kérésük, hogy a betervezett területekből egyet kizárólag
az ifjúság céljaira megkaphassanak, amely az ifjúság pi-
henését, szórakozását szolgálja. A többi megyék is bekap-
csolódnak a megvalósításba, elsősorban a kerületek és me-
gyék közti testvérkapcsolat alapján.

A Pilisi Parkerdőgazdaság képviselője szerint; tekintettel
arra, hogy az erdőültetési feladatok végrehajtása elsősor-
ban az erdőgazdaságra hárulnak, külön kivitelező apparátus-
sal kell majd felkészülni.

Az erdőültetési munkák teljes sikere érdekében azonban rend-
kívül fontos, hogy a védelmi feladatokban - elsősorban tu-
datformálással, neveléssel - az Ifjúsági Szervek legyenek
segítségül.

Felmerült az az igény, hogy a megvalósításra kerülő erdő-
ültetések a funkciójukhoz megfelelő berendezéseket, létesít-
ményeket, a tényleges igények figyelembevételének megfe-
lelő szerény kivitelben kapjanak.

Jelenlévők egyetértenek azzal, hogy az "Emlékeztető"-t
Doklea István igazgató elvtárs hitelesítse.

E m l é k e z t e t ő

1973. november 13-án a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztályon tartott Budapest és agglomerációs zöldövezeti program tervtárgyalásáról.

Részt vesznek:

Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Erdőrendezési Főosztálya, Mészöly Győző elvtárs,
Állami Erdőrendezőség Műszaki Irodája, Doklea István elvtárs,
Állami Erdőrendezőség Műszaki Iroda Állami Fásítás Tervező Osztálya, Dr. Héder Sándor elvtárs,
Állami Erdőrendezőség Műszaki Iroda, Mátyás Sándor elvtárs,
Állami Erdőrendezőség Műszaki Iroda, Halász Tibor elvtárs,
Fővárosi Tanács VB Városrendezési és Építési Főosztálya, Balogh Anna és Fuszek Rudolf elvtársak,
Fővárosi Földhivatal Káli Flórián elvtárs,
Fővárosi Tanács VB Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztálya, Fehér Imre és dr. Kopcsó Istvánné elvtársak.

A MÉM részéről megjelent elvtársak tájékoztatást adnak a Budapesti zöldövezeti programterv elkészítéséről, amely a főváros és pestmegyei körzetére meghatározza programszinten a zöldövezeti területek növelését. A program elkészítésénél alapelveként figyelembe vették, hogy Budapest lakóaira 30 perces megközelítési lehetőséggel 30 m²/fő zöldövezeti erdőterület jusson. A program nagyságrendjét lényegében ez határozza meg. Különös súllyal kezelték a pesti oldal erdőtelepítés fejlesztését. A program elkészítése során széleskörű koordinációs kapcsolatot alakítottak ki a BUVÁTI, a Pest megyei tervező szervezetekkel, az UVATERVvel, valamint a Fővárosi Vízművekkel, szükség szerint a Városrendezési Építési Főosztállyal, Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztállyal és a Fővárosi Földhivatallal. A program szerint 15.700 ha erdőtelepítést irányoztak elő.

Ebből a fővárosra eső terület mintegy 5.500 ha nagyságrendű. A Pest megyei területet érintő fejlesztési elképzeléseket a megyei szervezetekkel megtárgyalták. Helyesnek tartjuk, hogy a Pest megyei területet érintő erdősitési koncepciót MÉM koordinációjában továbbra is a Pest megyei szervezetekkel tárgyalják meg.

A nagyarányú Budapest-közeli megyei erdőtelepítések egyébként jótékony hatással bírnak a fővárosra, a főváros területével szerves egységet képeznek, ezért ezzel a koncepcióval messzemenően egyetértünk.

A főváros erdőtelepítése egyrészt az általános városrendezési terv alapján, másrészt azon tulmenően is tartalmaz erdősitésre javasolt területeket oly mértékben, hogy teljesen megkérdőjelezi a működő termelőszövetkezetek perspektíváját. Éppen ebből következően szükséges, hogy 1./ üzemi szinten feldolgozásra kerüljön a programterv,

- 2./ általános érvényű kihatása miatt a Szövetséggel és a szövetkezetekkel a javaslatot meg kell vitatni,
- 3./ a javaslatához figyelembe kell venni az üzemátszervezési költségek kihatását.

Az 1./ pont kidolgozását kérjük a tervező szervek részéről megvalósítani. A 2-3./ pontban foglaltak megvalósítását a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály szervezi. Figyelemmel arra, hogy a zöldövezeti program tervének tsz-eket érintő része további feltáró munkát igényel, általában helyesnek tartva az eddigiektől eltérő határozottabb fejlesztést, szükségesnek tartjuk és egyetértünk azzal, hogy már a IV.ötéves terv folyamán az állami vállalatok és tanácsai tartalékterületek, mintegy 1.000 ha területén induljon meg a nagyobb ütemű erdőtelepítés.

Az általános városrendezési terv övezeti térképével való egyeztetés ugyancsak szükséges, melyet a Városrendezési és Építészeti Főosztállyal kell elvégezni. Ennek érdekében a Városrendezési és Építészeti Főosztály 3 db 1:10.000 garnitúrát a tervező rendelkezésére bocsát, amelyen a teljes javaslatot feltüntetik, megjelölve szöveges indokolásban az övezeti tervtől eltérő javaslatokat.

A további tervezésnél kérjük az addigra elkészülő agglomerációs tervvel való egyeztetést is.

A program javaslat szerint részletesebb kidolgozással a mintegy 4.000 ha külterületi erdőtelepítés rendelkezik. Belterületen tervezett 1,1.500 ha további feltáró tervező munkát igényel, amelyre vezetői döntéstől függően megbízást kellene adni.

Összefoglalva meg kell állapítani, hogy a tervezők rövid idő alatt nagy horderejű munkát végeztek, a körülményekhez viszonyított részletes adatfeltárással nagyértékű információt állítottak össze, amely segítségével elbirálhatóvá válik a budapesti zöldövezet fejlesztése. A terv szerinti megvalósítás azonban komoly további tárgyalásokat igényel. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály és a Városrendezési és Építési Főosztály részéről szükségesnek tartjuk annak megállapítását, hogy a tervezők rövid idő alatt a tervben meghatározott célkitűzéseknek eleget tettek, ezért a főváros részéről köszönetet mondunk.

Az értekezlet résztvevői elhatározták, hogy hazánk felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére tovább folytatják a centenáriumi évben megkezdett fokozottabb erdőtelepítést. Az ehhez szükséges anyagi feltételek biztosítását, kisajátításhoz való hozzájárását, a telepítéshez való nagyobb beruházási keret biztosítását kérjük a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumtól.

Budapest, 1973. november 13.

E m l é k e z t e t ő

Készült 1973. november 14-én a MÉM Erdőrendezési Főosztály hivatalos helyiségében.

Jelen vannak:

- A Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága Várospolitikai Bizottsága és a Budai Társadalmi Bizottság képviselőiben: Szőnyi Jenő, dr. Pénzes Antal, Dr. Vobány György, Dr. Ormos Imre, Dr. Pápa Miklós, Ottlik Gábor, Papp Dezső, Környei Elek, Tábori Andor.
A MÉM Erdőrendezési Főosztály részéről: Mészöly Győző, Sándor Erzsébet.
Az ÁEMI részéről: Doklea István, dr. Héder Sándor, Halász Tibor.

Tárgy: Budapest zöldövezeti program tervének tervezett megbeszélése.

Az egyeztető megbeszélésen a tervezők ismertették a programtervet, a tervezés során szemelgett tartott elveket, előírásokat, és tétélesen indokolták a megtervezett területeket.

A Hazafias Népfront képviselői örömmel üdvözölték a programtervet és a következő kiegészítő javaslatokat tették:

Figyelemreméltó javaslat volt, hogy ezeknél a fásításoknál lehetőleg magyarországi erdők fafajait - nyárfákat, tölgyeket, cserjéket, stb. - telepítsünk, ne pedig idegen fafajokat. A Margit-szigeten például egyetlen kökénybokor sincsen. Ne szégyeljük ősi magyar növényeinket. Az erdősitést magyar erdőtípusoknak, természetes tájtipusoknak megfelelően végezzük, bánjanak csinján külföldi tájidegen fákkal és bokrokkal. A fásnövénnyel mellett nagy körültekintéssel meg kell védeni a természetes gyeptakarók jellemző növény-társulásait is, melyek legjobb előfordulásai éppen a köves kopárokon vannak. Ezért nem szabad a kopárokat teljes egészében tartamosan befásítani. Elhangzott olyan javaslat is, hogy létesítsünk impozáns Centenáriumi Arborétumot. Ezzel szép kulturális emléket állítanánk a centenáriumát ünneplő Budapestnek. Azt is hangoztatták a felszólalók, hogy az emberek kedvelik az erdőben az állatokat, ezért az üdülőerdőkben legyenek madarak, mókások, őzek stb. Nem engedhető meg azonban, hogy a budai erdőkben vadásszanak.

Ismét felvetődött a panasz, hogy a budai erdőkben sokhelyütt, pl. Nagykovácsiban apró vikendházakkal beépítenek minden felparcellázott, parányi területet. Az erdőterületek fejlesztése mellett gondoskodnunk kell a meglévő zöldövezetek megvédéséről is. Ez vonatkozik pl. a Zugligetre, amelyet tájvédelmi körzetté kellene nyilvánítani, még mielőtt jellegétől megfosztanák a "zsebkendőnyi" parcellákon épülő aprócska házakkal. Javasolták, hogy a még osztatlan jelentős kiterjedésű erdőjellegetű parcellák intézmények kezelésében kerüljenek, hogy ezzel a felaprózódásnak elejét vegyék. A motorkerékpárok kitiltása az erdei utakról ugyancsak felvetődött. Sok szó esett arról is, hogy kimél-

jék az öreg erdőrészeket. Elhangzott olyan javaslat is, hogy szüntessék meg vagy telepítsék távolabb Budapest határától a kerítéses, tilalmi rezervátumokat.

Felvetődött az az igény, hogy a főváros területén található patakok, vízfolyások mindkét partján, legalább fás sáncok, de lehetőleg erdőszávok létesüljenek. A patakok közelében levő forrásokat minden esetben védelem alá kell helyezni és lehetőleg eredeti természetes állapotában fenn tartani.

További igényként került szóba a főváros területén és az ahhoz csatlakozó agglomerációs térségben fellelhető bányagödrök további hasznosítása, részben azok szeméttel való feltöltése után erdőszítéssel, részben - ha ehhez az adottságok megvannak - vízfelület kialakítással, illetve mint ilyenek, üdülőterületté való fejlesztéssel.

A tervezett erdőszítések kiegészítéseként javasolták a délpesti zöldövezet nyitott részein további védőövezetek tervezését, tekintettel a sikvidéki, nyári időszakban gyakori, déli irányú lamináris szelek légszennyező hatásának kiküszöbölésére. Hasonlóképpen kiszélesítésre szorulnak a Feri-hegyi repülőtér térségében tervezett erdőszávok, hogy a repülőtéri zajártalmakat jobban csökkentésük.

Felvetődött annak szükségessége, hogy a különböző tervezőirodák által készülő zöldterületi fejlesztésekkel foglalkozó tervek körültekintő egyeztetésre kerüljenek, különös tekintettel a téli sportok érdekében rendelkezésre álló tervmunkák hasznosítására. A budai erdők vonatkozásában elsősorban a si-sporttal kapcsolatos létesítmények mielőbbi megvalósítása érdekében lenne szükség ilyen egyeztetésekre.

Visszatérő motivuma volt a felszólalásoknak, hogy a rendkívül aprólékos munkával, sok szempont figyelembevételével és nagy gondal készített zöldövezeti területfejlesztési programterv megvalósítása csak akkor lesz sikeres, ha a gazdasági szempontokat háttérbe szorítva elsősorban embervédelmi szempontokból valósítják meg a nagyobb távra - huszéves időközre - tervezett tizenötezer hektáros erdőtelepítést a főváros zöldövezeti hálózatának fejlesztésére.

Budapest, 1973. november 14.

E m l é k e z t e t ő

Felvéve: Pest megyei Tanácsi Tervező Vállalat hivatali helyiségében.

Jelen vannak: Dr. Héder Sándor ÁEMI osztályvezető
Halász Tibor ÁEMI csoportvezető
Mátyás Sándor ÁEMI csoportvezető
Kemény Bertalan PTTV.ir.terv.
Schuchmann Péter PTTV. tervező

Tárgy: Budapest Agglomeráció Településcsoportjainak ÁRT. és Budapest zöldövezeti program tervének tervezői egyeztetése.

1. Az ÁEMI Fásítástervező osztály az előzetes konzultációkat követően a mai napon bemutatta "Budapest Zöldövezeti Programtervét". A konzultációra azért volt szükség, mivel Budapest zöldövezetének kialakításához szükséges erdőterület fejlesztések nem oldhatók meg Budapest igazgatási területén belül, azok a Pest Megyei Tanács ÉKV. Osztály megbízásából folyamatban levő Budapesti Aggl. Településcsoportjainak ÁRT. tervezési területeit is érinti.
2. Jelenlévők megállapítják, hogy a folyamatos konzultációk során több vonatkozásban sikerült az elképzeléseket megnyugtatóan egyeztetni. Számos területi kérdés azonban ma még nem tisztázható egyértelműen, mivel a Budapesti Agglomeráció Településcsoportjainak ÁRT. programjai 1973. december hó folyamán készülnek el.
3. PTTV. képviselői az általuk a Budapesti Agglomerációra végzett mezőgazdasági vizsgálatok eredményeinek ismeretében általánosságban megjegyzik, hogy a bemutatott tervprogram alkalmas kiinduló alap a további tervezéshez.
4. Jelenlévők végül megjegyzik, hogy feltétlenül szükségesnek tartják a Budapesti Agglomeráció Településcsoportjainak ÁRT. tervműveletének további munkafázisai során a konzultáción tulmenő, szorosabb munkakapcsolat kialakítását.

kmf.

E m l é k e z t e t ő

a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat Zöldterületi Osztályán 1973. november 20-án "Budapest és az agglomeráció zöldövezeti program" tervtárgyalásáról.

Részt vettek:

Áll. Erdőrendezőség, Műszaki Iroda Fásítási

Tervező Osztály részéről: Dr. Héder Sándor, Halász Tibor

BVTK Zöldterületi Osztály részéről: Gopcsa Ervin.

Dr. Héder Sándor és Halász Tibor tájékoztatást adtak a főváros és környékének területein javasolt erdőtelepítési programról. A javaslat a budapesti általános rendezési terv figyelembevételével, illetve a mezőgazdasági területek felhasználásával kíván Budapesten mintegy 5.500 ha és környékén cca 7.000 ha parkerdőt, illetve véderdőt telepíteni. A programtervnel figyelembe vették a megközelítési lehetőségeket, az egy lakósra jutó zöldterület mennyiségeket, az általános környezetvédelmi szükségleteket. Az 1:50.000 ma terv léptékének megfelelően, a rendelkezésre álló idő adta lehetőségek szerint vizsgálták a felhasználható területeket, a helyi adottságokat és szükségleteket. Adatokat gyűjtöttek és konzultációs kapcsolatot teremtettek: a BVTV, a Pest Megyei Tervező és egyéb vállalatokkal, a Fővárosi-, a Pest Megyei Tanács illetékes szerveivel, stb.

Gopcsa Ervin az erdőterületek mintegy 10-15.000 hektáros fejlesztését a szabadidő növekedése és a városi ártalmak elleni védekezés érdekében szükségesnek tartja. A programjavaslat elvi rendszerének az a része, amely Budapest közigazgatási határán belül elsősorban a pesti oldal erdősítését szorgalmazza, feltétlenül indokolt.

Célszerű lenne azonban a főváros határán kívül a délkeleti oldalon is összefüggő jelentős erdőtelepítés. Míg jelenleg Budapest területén, a meglévő adottságok kényszerítő körülményeinek figyelembevételével lehetséges a telepítés, az agglomerációs területen jelenleg még lényegesen kisebb akadályok mellett, a terület jövőjét szervezetesebb rendszer szerint /a táj természeti adottságok felhasználásával, a város csápos fejlődésének figyelembevételével / lehet megalapozni. Egyetért azzal a javaslattal, amely a főváros területén az általános rendezési tervben park vagy véderdőnek javasolt területeken kívül további mezőgazdasági területeket kíván erdősíteni. Ennek érdekében javasolja, hogy a programterv elvi alapozó szövege foglalkozzon a mezőgazdaság fővárosi helyzetével. Véleménye szerint Budapest területén belül a külterjes mezőgazdasági termelés /gabona, kukorica, stb./, valamint a zavaró környezeti ártalmakat jelentő kis- és nagyüzemi állattenyésztés fejlesztése nem kívánatos, és szükséges ezeknek a tevékenységeknek a fokozatos felszámolása. Ennek következménye kellene legyen a meglévő mezőgazdasági üzemek iparszerű /üvegházi, "csirkegyári"/ termelés-

se és a felszabaduló területeknek erdősítés céljára való átadása. Ennek az elvnek hatósági szinteken történő elfogadása és fokozatos megoldása meggyorsítja az erdősítés számára a területek megszervezését. Kivánatos lenne az agglomerációs területen az intenzívebb, belterjes mezőgazdasági termelés szorgalmazása is.

A tárgyalás alkalmával elsősorban a program elvi részével lehetett foglalkozni. A bejelölt erdőterületek tételes véleményezésére az anyag hosszabb ideig tartó tanulmányozása, az agglomerációs vizsgálat és program teljes befejezése után nyílik lehetőség. Az erdőtelepítési programjavaslat fontos része kell legyen a főváros és környéke zöldfelületi terveinek. Ennek érdekében kéri a programterv egy példányának hivatalos megküldését.

A főváros érdekében végzett erdőtelepítési tervezői munka a megvalósulás során hatalmas jelentőségűvé válhat, a város környezetépítése szempontjából. A fák, a növények a környezetvédelem élő univerzális eszközei. Ezért azok nagy tömegben való telepítése még akkor is nagyjelentőségű, ha mérési adatok híján jelenleg nem minden esetben telepíthetők arra a területre, ahol védő funkciójukat a legnagyobb hatásfokkal fejthetik ki. Budapest ahol az ország 0,2 %-án a lakosság 20 %-a lakik, ahol az iparnak mintegy 40 %-a foglal helyet, és ahol az ország minden részéből befutó közlekedési vonalak találkoznak, a káros hatások komplex szövődménye tömegesen keletkezik és állandósul. Ezért is hatalmas jelentőségű az új park- és véderdők telepítése, és azok közhasználatúvá tétele. A BVTV ebben a munkában a továbbiak során is kész a lehetőségei szerint segítséget adni.

kmf.

/kivonat/

Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Erdőrendezési Főosztálya, Budapest Főváros Tanácsa VB Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztálya

Egyetért: Városrendezési és Építészeti Főosztály
Közmű- és Mélyépítési Főigazgatóság
Terv és Közgazdasági Főosztály

Tárgy: Budapest és környéke zöldövezeti programterve

Tisztelt Végrehajtó Bizottság!

A környezeti ártalmak rohamos növekedése következtében a környezetvédelmi feladatok előtérbe kerülése a Főváros területén is mind átfogóbb intézkedéseket követelnek, amelyek szinte valamennyi ágazat erőfeszítését szükségessé teszik. Ehhez az ágazati erőfeszítéshez kapcsolódik a Fővárosi Tanács vezetőinek felkérésére a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium a Budapest és környéke zöldövezeti programterve, amelyet az Állami Erdőrendezősegek Müszaki Irodájával készítettett el. A programterv térképeken és helyrajzi számos kimutatásokon dolgozta ki az erdőszítési javaslatot. E jelentős és minden elismerést megérdemlő programtervezet az alábbiakban foglalja össze Budapest és környéke zöldövezeti fejlesztési programját.

I.

A programterv célja:

A zöldövezeti programterv célja olyan erdőkből, fásításokból és zöldterületekből álló gyűrű kialakítása a főváros körül, amely a káros környezeti hatásokat csökkenti, továbbá a napi és hétfégi pihenés, felüdülés számára lehetőséget biztosít.

Tehát a zöldövezet alapvetően környezetvédelmi és szociális üdülési funkciót lát el. Nem hanyagolható el emellett a pszichikai, esztétikai hatás sem, amelyeket az erdő - a természeti környezet - a környezetben élő városi ember számára gyakorol. Következésképpen a zöldövezet erdeinek feladata: komplex jóléti hatás kifejtése.

Ezeket a célokat megvalósító zöldövezet Nagy-Budapest közigazgatási határán belül nem alakítható ki a nagyfokú beépítettség miatt, ezért szükségessé vált a budapesti agglomeráció egy részére is kiterjeszteni a tervezési munkát. Ezt az is indokolja, hogy Budapest és környéke, környezetvédelmi és szociális-üdülési szempontból szétválaszthatatlan és összefüggő terület. A budapesti zöldfelületek hatása ugyanolyan lényeges a környékbeli községek lakói számára - hiszen 90 %-uk a fővárosban dolgozik - mint amennyire a budapesti lakosságnak a környező erdők légkondicionáló hatása, kirándulási, felüdülési adottságai.

A tervezési munka ezért a főváros egészére, valamint az agglomeráció 26 községére, összesen 127 ezer hektárra terjedt ki.

A fővárost és környékét átfogó zöldövezeti programterv a különböző szakterületek már elkészült, illetve tervezési stádium alatt lévő munkáira támaszkodva és azok figyelembevételével készült el. Ezek közül a legjelentősebbek: Budapest és környéke általános városrendezési terve, budapesti agglomeráció területrendezési terve /vizsgálati munkarészek/, Pest megye erdőállományfejlesztési terve, Budapest távlati fásítási terve. Programjavaslat a pilisi tájegység kísérleti jellegű rendezési tervéhez.

Általános alapelv, hogy Budapest és környékének meglévő és tervezett erdeiben jóléti erdőgazdálkodást kell folytatni.

Ez a következőket jelenti:

- A zöldövezet erdeinek elsődleges rendeltetése a környezetvédelem vagy a szociális üdülési funkció. A gazdasági funkciót /fatermesztés/ az előző két tényezőnek alá kell rendelni.
- Az elsődlegesen környezetvédelmi rendeltetésű erdők telepítése és kezelése úgy történjék, hogy azok teljes mértékben betölthessék vízháztartást szabályozó, talajvédő, szélcsökkentő, klimajavító, levegőtisztító, zajcsökkentő és természetvédelmi szerepüket.
- Az elsődlegesen szociális-üdülési rendeltetésű erdőknek a lakosság felüdülését, kikapcsolódását, aktív pihenését kell szolgálnok, amely szép esztétikai megjelenésű, egyes, többszintű állományok kialakításával, tisztások, pihenőhelyek létesítésével, sétautakkal való feltárással és az erdők berendezésével /padok, esőházak, kilátók, forrásfoglalások, stb./ biztosítható.
- A két fő funkció mellett, az érdekek megfelelő összehangolásával természetesen a termelési funkció is érvényesül.
- A természetes állapotok fenntartásával a kedvező biológiai egyensúly biztosítása, a talaj, a víz, a levegő és az állatvilág védelme, őshonos fa és cserjefajok alkalmazására, elegyes, többszintű, magerdetű természetes erdők kialakítására való törekvés.
- Aktív tájvédelem, azaz a táj természetes arculatának megőrzése, az emberi beavatkozás során létrejött tájsebek /bányák szeméttelések, stb./ eltakarása, az erdőnek, mint a tájrendezés egyik legfontosabb tényezőjének felhasználása.

II.

A Budapest és környéke zöldövezeti programtervének előzőekben vázolt elemei konkrét megfogalmazást nyernek az elkészített térképeken és feldolgozott mellékletekben.

Az elveiben vázolt zöldövezeti programterv Budapesten 5.854 ha erdőtelepítést ír elő.

A zöldövezeti programterv megvalósítása esetén a pesti oldalon a jelenleg 8,6 %-os erdőszültség elérné a 21,8 %-ot, megszüntetve azt a nagyfokú aránytalanságot, amely a pesti és budai oldal 8,6, illetve 23 %-a között jelenleg fennáll. En-

nek az arányoknak az elérésére a pesti oldalon 9,500 ha új erdőtelepítést követel meg, amelyből a budapesti közigazgatási területre mintegy 5.100 ha esik. A budai oldalon mintegy 4.400 ha zömmel kopár terület befásítására van szükség, amelyből a budapesti igazgatási területre mintegy 750 ha erdőterület esik.

A programterv szerint összesen tehát 13.900 ha terület fásítása szükséges ahhoz, hogy a zöldövezet teljes hatékonysággal kifejthesse környezetvédelmi és szociális-üdülési funkcióját, amelynek irányadó értékét 30 m²/fő pihenő erdő, 40-50 ha/1000 fő séta- és kiránduló igénnyel, valamint 0,5 ha védőerdő /1 ha. iparterület normatívával határozott meg a zöldövezeti programterv.

A zöldövezeti programtervben felölelt területeken közel 20.000 ha. meglévő erdő tartozik, amelyből 11.500 ha-t a program üdőerdő céljára javasolt átalakítani, feltárni.

Budapesten és környékén a programterv szerint távlatban 33,600 ha erdő szolgálná Budapest lakosságát. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi 15,7 %-os erdőszűltség 26,2 %-ra emelkedik, ezzel a főváros erdészeti környezetvédelme és erdei üdülési igényei hosszú távra biztosítottak látszana.

A zöldövezeti programterv rögzíti, hogy a mintegy 13.900 ha. új erdőtelepítési és a meglévő 20.000 ha erdő feltárása megfelelő felkészültséggel és ütemezéssel valósítható meg. Az ezredévfordulóig tervezve a célkitűzések megvalósítását évi, mintegy 500 ha-os ütemezésben végezhető el az erdőtelepítési munkák. Első ütemben azok a területek kerülhetnének telepítésre, amelyeket tulajdonjogi viszonyok nem akadályoznak, illetve azok a területek, amelyek fásítása elsőrendű fontosságú.

Figyelemmel a zöldövezeti programterv elvi részeiben megfogalmazott nagy jelentőségű környezetvédelmi szempontokra, egyértelműen indokolt a fejlesztési program elveinek fejlesztési tendenciáinak elfogadása, és jóváhagyása. Jelentőségére való tekintettel főosztályunk a fejlesztési program elveinek és kereteinek megfogalmazásán túl, éppen a konkrét telepítés-ütemezésének megvalósítására a programtervet a cselekvés vezérfonalának is tekintve, fontosnak tartotta, hogy a távlati célkitűzések megállapításán túlmenően Budapest közigazgatási területén azt a megvalósítás realitásának irányába továbbfejlessze.

Szükségesnek ítéljük meg ez azért, hogy a zöldövezeti programtervet elfogadó testületek már a programterv szintjén a reálisan megvalósítható nagyságrendekben foglaljanak állást, elkerülve ezzel a közvélemény előtt a fejlesztési program esetleges nem teljesülésének negatív hatásait. A tervező intézet által elkészített maximális célkitűzés, amely egyébként egy optimális környezetvédelmi körülményt céloz megteremtteni, néhány vonatkozásában nehezen megoldható feladatot tartalmaz.

A feszültség elsősorban a tervezett erdőterületek biztosításának reális lehetőségeiben jelentkezik. Erre való tekintettel főosztályunk az erdőtelepítésre javasolt területeket az alábbiakban csoportosítva vizsgálta meg:

1. Bel- és külterületi viszonyok
2. Tulajdonviszonyok

3. Budapest általános városrendezési tervével való összhang
4. Telepitések ütemezése.

1. Bel- és külterületi viszonyok:

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály a programterv hrsz-os feldolgozása alapján a Fővárosi Földhivatal bevonásával részletes felülvizsgálatot végzett. A zöldövezeti programtervben Budapesten javasolt 5.854 ha-os erdőtelepítésből a külterületre 4.149 ha erdőtelepítés, belterületre - becsült számítás alapján - mintegy 1.700 ha telepítés jut.

A belterületi erdőtelepítés konkrét helyi beazonosítására nincs lehetőség. Ugyanakkor a lakótelepi és ipari övezeti védő fásításokra és azok fontosságára figyelemmel, ezeknek fásítása elengedhetetlen. A belterületi fásításnak csupán kertészeti módszerekkel való megvalósítása rendkívüli munkaerő- és költségigényes.

Ezért a kertészeti módszerekkel való zöldövezeti telepítést szükséges u.n. erdészeti módszerekkel kiegészíteni, ezáltal a különböző funkciót betöltő zöldterületeket létrehozni. Ezt indokoltá teszi az is, hogy az erdősítés költsége mintegy 1/20-a, a fenntartási költsége mintegy 1/10-e a belterjes parkberuházási, illetve fenntartási költségeinek.

A fentiekből következően egyértelműen indokolt a belterületi erdőtelepítés, amelynek megvalósítására a Közmű- és Mélyépítési Főigazgatósággal, a Fővárosi Kertészeti Vállalattal, a FŐBER-rel és a Pilisi Állami Parkerdőgazdasággal egyeztetve az alábbi javaslatot tesszük:

- Az elkészült lakótelepek esetében a FŐKERT jelöli meg azokat a területeket, ahol a parkszerű zöldövezethez kapcsolódóan erdészeti módszerekkel a zöldövezeti kiegészítésre kerülhet és ezt a Pilisi Parkerdőgazdasággal közli.
- Az új lakótelepek tervezése során a FŐBER gondoskodik a lakótelephez kapcsolódó erdőtelepítési módszerekkel megvalósítandó erdőterületek tervezéséről és a terület biztosításáról. Ennek következtében ezeken a helyeken külön kisajátítási vagy terület biztosításával kapcsolatos problémák nem merülnek fel.

A Pilisi Parkerdőgazdaság a belterületi, lakótelepi fásításokat és azok ápolását a MÉM erdőtelepítési célcsoportos beruházási keret terhére végrehajtja, majd fenntartásra átadja a FŐKERT részére.

A fentiekből következően a belterületi 1.700 ha-os fásítási nagyságrend bizonytalan ugyan, de a terület biztosítása az új építkezések kapcsán nem jelent külön nehézséget, ezért a programtervben előírt belterületi 1.700 ha erdőtelepítést elfogadásra ajánljuk.

2. Tulajdonviszonyok:

Alaposabb vizsgálódást igényel a külterületekre tervezett 4.149 ha-os erdőtelepítési célkitűzés. Feldolgozásunk során szükségszerűvé vált egy kiinduló bázis, amelyhez viszonyítva vizsgálni lehet az esetleges eltéréseket. Ilyen bázisnak elsődlegesen a külterületre tervezett 41.149 ha erdőtelepítési előirányzatot vettük. Ehhez viszonyítottuk a zöldövezeti programterv területi adatai egyeztetése során felfedezett téves területi adatok korrekciójából származó eltéréseket, az állami és szövetkezeti tulajdon arányában bekövetkezett változásokat; az erdőtelepítés alóli mentesítéseket, magát a javasolt erdőtelepítést ehhez viszonyítva vezetjük le. Vizsgálataink és ehhez kapcsolódó módosítások pontosabbá tették a programot annak ellenére, hogy a megvalósítás során néhány hektáros eltérés még bekövetkezhet. Ez azonban már nem érinti a program egészét.

A telepítések gyakorlati megvalósítása érdekében a kerületi területek erdőtelepítési javaslatát elsősorban a tulajdonviszonyok alapján vizsgáltuk meg. Ennek elvi jelentőséget ad az, hogy így válik elbirálhatóvá, milyen intézkedések megtételével valósítható meg a terület biztosítása.

A külterületi erdőtelepítés tulajdonviszonyai a következők:

Megnevezés:	ha	Megoszlási %
Szövetkezeti tulajdon	2,786	67
Állami tulajdon	1.074	26
Egyéni tulajdon	289	7
Összesen:	4.149	100

Elsősorban erdőtelepítéssel a legnagyobb részarányban érintett szövetkezeti földtulajdon megszerzésének lehetőségeit vizsgáltuk. /3.sz. melléklet/

Első alternatív, amelyet a Szövetség és a szövetkezetek is szorgalmaztak, az erdőtelepítésre kijelölt tsz területek kisajátítása és a területnek a Pilisi Állami Park-erdőgazdaság kezelésébe való adása.

Az erdőtelepítésnek és ápolásnak a MÉM erdőtelepítési célcsoportos beruházás, illetve költségvetés terhére történő biztosítása. /A beruházási és ápolási forma egyébként minden erdőtelepítésnél azonos jellegű./

Az első alternatíva előnye, hogy az erdőtelepítések ápolását, fenntartását egy szervezet, a Pilisi Parkerdőgazdaság végezné egységes szakmai gyakorlat és a fővárosi érdekekre figyelemmel. Hátránya, hogy a jelenlegi jogszabályok alapján a terület kisajátítása mintegy 135 millió Ft kisajátítási költséget igényelne.

A kisajátításhoz szükséges magas költség miatt ezt a megoldást el kell vetni. /Tájékoztatásul megjegyezzük, hogy ilyen nagyságu területet adtunk a Földtörvény végrehajtása során a tsz-ek tulajdonába./

Második megoldásként kell számításba venni Budapest és környéke Általános Városrendezési Tervbe bevont és erdőtelepítésre kijelölt területeken államigazgatási határozattal elrendelhető közérdekű erdőtelepítést /33/1962./ IX.13./ Korm.sz. rendelet/. Ilyen jellegű megoldásra azonban országosan még nem került sor, mert az évente rendelkezésre álló beruházási keretet meghaladta az önkéntes erdőtelepítési igény. Ez egy kényszerpályás megoldás, amelynek megvalósítása rendkívül hosszadalmas és ellentmondásokat tartalmazó folyamat. A zöldövezeti programterv koncepciójának megvalósítását csak erre a kényszerpályára nem lehet alapozni. Hátránya még, hogy csak a rendezési tervben erdősitésre kijelölt területre terjed ki.

Véleményünk szerint a terület biztosításának ez a módja csak kiegészítő megoldásként fehető figyelembe.

Harmadik alternatíva - a szövetkezetek meggyőzése alapján - az erdőtelepítésnek és ápolásnak a tsz. által történő végrehajtása saját kivitelezésben vagy a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság megbízása útján. Ennél a megoldásnál a terület a tsz. tulajdonában maradna, csak művelési ága változna meg. Alkalmazása részben feloldja az első két alternatíva ellentmondásait /magas kisajátítási költség/, üzemi és közösségi érdek összhangja, ugyanakkor a vagylagossága a különböző telepítési forma miatt nélkülözi az első alternatíva előnyét. Az említett ellentmondásokat feloldaná a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság és a termelőszövetkezetek gazdasági együttműködése. Az összes előnyök egyesítése úgy valósítható meg, hogy a tsz-ek és a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság a gazdasági társulásokról szóló 1970. évi 19.tvr. alapján egyszerű társaságot hoznak létre. A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság gesztorsága mellett jogszabály szerint létrehozott egyszerű társaság biztosíthatja a területet, az egységes erdőtelepítést és ápolást. A társasági szerződésben szabályozott körülmények között végzett erdőtelepítés a legcélszerűbb megoldás, mert önelszámoló rendszerben működve bonyolítani tudná egységes elképzelések mellett az erdőtelepítést, a pénzügyi finanszírozást, ugyanakkor a társulás tagjai is részesednének az elszámolás eredményéből. Szükségtelen minden üzemenk külön erdészeti feladatok ellátására alkalmas apparátust kialakítani.

Véleményünk szerint az erőfeszítéseket a társasági formában megvalósuló erdőtelepítésre kell összpontosítani.

Az állami tulajdonu területeken /4.sz.melléklet/ az erdőtelepítés megvalósítása járható útjának az alábbiakat tekintjük:

- ha a terület használója állami szervezet, úgy a tsz-hez hasonló formában felkérés útján, vagy államigazgatási határozattal előírni az erdőtelepítést a MÉM erdőtelepítési célcsoportos beruházási kerete terhére,
- ha a terület használója - mint tanácsi kezelésben lévő állami föld bérlője - magánszemély, úgy haszonbérleti szerződés lejártá után a területet a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság kezelésébe lehet adni erdőtelepítés elvégzésére.

Magántulajdonban levő területeket /6.sz.melléklet/ folyamatosan ki kell sajátítani, majd a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság kezelésébe kell adni. Szükséges megjegyezni, hogy a magántulajdonban levő és erdősitésre tervezett területek, amelyek 60 %-a az általános városrendezési tervben is zöldterületként szerepel, a fásításra jelölt területek közé beékelődve jelentkeznek, így azok kisajátítása elkerülhetetlen. Becslésünk szerint ezek a kisajátítások évenként eddig is rendelkezésre bocsátott tanácsi kisajátítási keret terhére további években is megoldhatók.

Összefoglalva: Erdőtelepítésnek a tulajdonviszonyok vizsgálata alapján azt az elvi elhatározást kell leszögezni, hogy a termelőszövetkezeti erdőtelepítés kisajátítások útján való megoldása nem járható út, a kisajátítás egyedül az egyéni szektorban képzelhető el. Az állami tulajdonviszonyok keretén belül ugyancsak kártalanítás nélküli erdőtelepítéssel kell számolni.

A termelőszövetkezeti területek erdősitése elsősorban saját felajánlás alapján történjen. Szükség szerint alkalmazni kell a határozattal való kötelezést is, azonban itt figyelemmel kell lenni a különböző érdekek egyeztetésére. Szorgalmazni kell a társasági formában való telepítéseket. Minden telepítés állami célcsoportos beruházási keretből történik.

3. Budapest Általános Városrendezési Tervével való összhang:

Vizsgáltuk a zöldövezeti programterv és a városrendezési tervek összefüggéseit. Vizsgálataink arra irányultak, hogy megállapítsuk:

- az Általános Városrendezési Tervben zöldterületnek jelölt területek elmúlt évek során történt változásait,
- az Általános Városrendezési Terv előírásaival szembeni üzemi magatartást,
- a zöldövezeti programterv övezetmódosító hatását az Általános Városrendezési Tervvel való összefüggését.

A zöldövezeti programterv 4.149 ha-os külterületi erdőtelepítési célkitűzéséből 1736 ha. az általános városrendezési terv zöldterületi övezetével megegyezik. Figyelemmel azonban arra, hogy az elmúlt időszakban elsősorban lakásépítési célra zöldövezeti igénybevétel történt, 57 ha-ral, illetve más szükséges módosítás miatt, összesen 70 ha-ral csökkenteni kell az Általános Városrendezési Terv zöldterületi előirányzatát. /6.sz. melléklet/. Összegezve tehát 1675-ha-ral lehet figyelembe venni az Általános Városrendezési Tervben meghatározott zöldterület.

Feldolgozásunk során messzemenően ragaszkodtunk az Általános Városrendezési Terv előirányzataihoz. A fenti indokolt módosítások kivételével attól nem tértünk el.

A végrehajtott módosítások következtében a zöldövezeti programtervnek az Általános Városrendezési Tervvel egyező, főosztályunk által erdőtelepítésre javasolt területei a tulajdonviszonyok szerint a következők:

termelőszövetkezeti tulajdon	519 ha
állami tulajdon	695 ha
egyéni tulajdon	161 ha
Összesen:	<u>1.675 ha</u>

Részletesen vizsgáltuk a termelőszövetkezeti tulajdonu területeken az üzemi magatartást. Ennek alapján az alábbiak rögzíthetők:

A termelőszövetkezeti tulajdonban lévő és az Általános Városrendezési Tervben is szereplő 819 ha területből az üzemek által az V. ötéves tervben erdőtelepítésre elfogadott terület 496 ha.

Az Általános Városrendezési Tervben és az önkéntes megvalósítási szándék között található ellentmondás nem megoldhatatlan.

Az ellentmondás feloldásában a várható termelőszövetkezeti fejlesztés játssza a legnagyobb szerepet. Tudniillik a mezőgazdasági üzemek részéről érthető, hogy a jóminőségű területhez - mivel a legfontosabb termelőeszközük a föld - ragaszkodnak. Ugyanakkor későbbi perspektívában vizsgálva a termelőszövetkezeti mozgalmat, a várható tsv-i egyesülések megnyitják az utat földterületek növekedése előtt, amely magával hozza a városi területeknek a zöldövezeti programba való bekapcsolását is. Mindezekre való tekintettel ezeket a területeket 1980. utáni megvalósításra ütemeztük.

A helyzetet kiélezetten úgy is lehet szemlélni, hogy az Általános Városrendezési Tervekkel egybeeső többi területeken államigazgatási határozattal kell elrendelni a közérdekű telepítést. Természetszerűen számolni kell ezzel a lehetőséggel, azonban alkalmazását az összes körülmény konkrét mérlegelésétől kell függővé tenni. Alkalmazása nem vezethet a mezőgazdasági üzem felszámolásához vagy más fontos népgazdasági érdek mellőzéséhez. Figyelemmel kell lenni arra a körülményre is, hogy a termelőszövetkezetek ugyanakkor a Városrendezési Terv zöldövezetén kívül eső területein 389 ha erdőt kívánnak telepíteni. Összesen tehát 885 ha erdőtelepítési célkitűzés jelentkezik a tsv-eknél az V. ötéves terv idején, amely 66 ha-ral több mint az Általános Városrendezési Terv ágazatra vonatkozó összes előírása.

A Városrendezési Tervben is zöldövezetként szereplő állami tulajdonu területeken a termelőszövetkezetekhez hasonló részletes egyeztetést nem végeztünk. Az állami tulajdonu területek kezelők szerinti megoszlását a 4.sz. melléklet tartalmazza. A terület 42 %-a a honvédség kezelésében van.

A Városrendezési Tervekben szereplő célkitűzések megvalósítása érdekében indokoltnak látszik a terület kezelőivel egyenként letárgyalni a telepítések ütemezését, a tulajdonviszonyok c. pontban az állami tulajdonu területekre kifejtettek alapján. Az üzemi magatartásra iránymutató, hogy a honvédségtől a közelmúltban fásításra átvettünk 28 ha területet.

A magántulajdonu területeken az erdőtelepítést olyan mértékben kell figyelembe venni, amilyen mértékben az a nagyobb tulajdonu területek kiegészítéséhez szükséges.

Összefoglalva: a zöldterületi fejlesztési programnak a Városrendezési Tervvel egybeeső célkitűzéseit indokolt a program olyan elfogadása, hogy az V. ötéves terv során a termelőszövetkezetekkel egyeztetett területen kezdődjék meg a feladat megvalósítása. Az általános városrendezési tervvel érintett állami tulajdonu területek kezelőit pedig fel kell hívni, hogy 1980. utáni évekre ütemezzék be a terület erdőtelepítését.

A továbbiakban részletesen vizsgáltuk a zöldövezeti programnak az Általános Városrendezési Tervtől eltérő erdőtelepítési javaslatát. A zöldövezeti programterv a Városrendezési Terven belül további 404 ha erdőtelepítést tűz célul. Az erdőtelepítési célkitűzést egyeztetettük a termelőszövetkezetekkel, sőt a nagyobb területtel érintett Kertészeti Egyetem Tangazdaságával is.

A 2404 ha megoszlása:

tsz tulajdon	1.910 ha
állami tulajdon	368 ha
egyéni tulajdon	126 ha
Ö s s z e s e n :	2.404 ha

Az egyeztetés alapján a programjavaslatból kiszűrtük azokat a területeket, amelyeknek az erdősitése valamilyen oknál fogva nem javasolható. Ezek a következők :

Megnevezés:	Me: ha			
	Állami tulajd.	Szövetkezeti tulajdon	Egyéni tulajd.	Össz:
Városrendezési célra leköötött	45	369	-	414
Beépített terület	33	62		95
Zöldterület-jellegű /szőlő-gyümölcs/	41	139		180
Népgazdaságilag nem indokolt	156	527	31	714
Ö s s z e s e n :	275	1.097	31	1.403

Az erdőtelepítésre nem javasolt területeket az indokok és szektorok szerint részletesen a 6. sz. táblában tüntetjük fel. A zöldövezeti 2404 ha-ból 1403 ha az a terület, amelyet másirányu célok miatt a programból kivonni javasolunk.

A városrendezési tervtől eltérően, azon tulmenően a zöldövezeti programtervből 1001 ha erdőtelepítés program szintű elfogadását javasoljuk, amely a tulajdonviszonyok szerint a következőképp oszlik meg:

állami tulajdon	93 ha
szövetkezeti tulajdon	813 ha
egyéni tulajdon	95 ha
összesen:	1.001 ha.

A javasolt 1.001 ha, illetve 813 ha termelőszövetkezeti területből az üzemenkénti tárgyalások alkalmával a tsz-ek 194 ha-t fogadtak el. Célszerű, hogy ezt a 194 ha-t az V. ötéves terv során telepítsük el, de ezt a későbbiek során szükségszerűen ki kell egészíteni annak érdekében, hogy a zöldövezeti összefüggő erdőterületi koncepció lényegében megvalósuljon.

A zöldövezeti program szerint javasolt erdőterületek külterületi mezőgazdasági rendeltetésű területek. Az egyéb városfejlesztési célokat szolgáló területeket a javaslatból kiszűrtük. Ennek megfelelően - a telepítések elősegítése miatt - indokolt a program elfogadása alapján az erdőtelepítésre javasolt területek övezeti átsorolása és városrendezési terven való keresztülvezetése. Az erdőtelepítésre javasolt területeket helyrajzi szám szerinti meghatározásban rendelkezésre bocsátjuk.

A programtervvel kapcsolatos vizsgálódásaink és a termelőszövetkezetekkel való tárgyalások vezettek arra az eredményre, hogy a termelőszövetkezetek 195 ha. olyan területet ajánlottak fel erdősítésre, amelyet a programterv nem foglal magában, és nem esnek az általános városrendezési terv zöldövezetébe sem. Erre a területre is értelemszerűen vonatkozik az előző bekezdésben leírt helyzet.

Összegezve a különböző érdekek összeegyeztetése alapján a zöldövezeti programban tervezett 4.149 ha-os erdőtelepítési célkitűzési számítás alapján 2.871 ha területen valósítható meg. Ebből a:

tsz-ek területén telepíthető erdő	1827 ha
állami területen "	788 ha
egyéni területen "	256 ha
összesen:	<u>2871 ha.</u>

A részletes levezetést a 7.sz. tábla tartalmazza.

A területen módosítások ellenére megállapítható, hogy az elkészített zöldövezeti programterv kedvező hatást gyakorolt a főváros környezetvédelmi célkitűzésével, összhangban a zöldterületek fejlesztésére.

4. Erdőtelepítés ütemezése

A programtervi célkitűzések megvalósítása a legkisebb ellenállás, illetve az egyetértő cselekvés irányába indokolt.

Ezért az első ütemben az V. ötéves terv erdőtelepítési feladataként a termelőszövetkezetek területére eső 1827 ha-os célkitűzésből a termelőszövetkezetek által is elfogadott 885 ha terület erdősítését kell és lehet megvalósítani. Ez a területe a beékelődő és egyéni területek kisajátításával kerekén 1.000 ha-ra növelhető.

A program alapján megvalósítható további területek erdősítését 2000-ig bezáróan 2x10 éves tervidőszakra indokolt beütemezni. A területek tulajdonosait, kezelőit az elfogadott program alapján fel kell kérni, hogy az V.

ötéves terv első éveiben tekintsék át a területek felszabadításának lehetőségét és annak megfelelően ütemezzék az erdőtelepítést.

Az önként vállalt erdőtelepítés elmaradása esetén a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály - a Városrendezési és Építészeti Főosztály bevonásával - gondoskodik a közérdekű erdőtelepítés hatósági határozattal történő elrendeléséről, és a telepítések beütemezéséről.

Összefoglalva: Budapest és környéke zöldövezeti programterve egészét megállapítható, hogy a javasolt pontosítások a célkitűzés megvalósítását segítik elő. Változatlanul érvényesül az alapvető célkitűzés, a környezetvédelmi, szociális és üdülési funkció fejlődése. Javul Budapest zöldövezetének szerkezeti egyensúlya, növekszik a pesti oldal erdősültsége, a jelenlegi 5,3 %-ról 17,3 %-ra. /1/a. és 2/a. sz. melléklet/.

Lényegileg megvalósul Budapest gyűrűs-sugaras szerkezetű zöldövezeti rendszere, amely kedvező környezeti, pszichikai és esztétikai hatást képes biztosítani. A zöldövezeti programterv megvalósítása jelentős hozzájárulás a főváros környezetvédelméhez. Megvalósítása megkönnyíti a meglévő erdőterületek rekonstrukcióját is. Tervezett ütemezése reálisan megvalósítható beruházási előirányzatokat tartalmaz, finanszírozása különösebb feszültség nélkül beilleszthető a népgazdaság beruházási keretébe.

H A T Á R O Z A T I J A V A S L A T

A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága és a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium értekezlete:

elfogadja Budapest és környéke zöldövezeti programtervét, megvalósítását Budapesten a javasolt területi módosításokkal rendeli el.

A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága:

- a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumnak
- köszönetét fejezi ki a programterv elkészítéséért,
- felkéri a MÉM-t, hogy a programtervnek az agglomerációban való megtárgyalásával és elfogadásával, valamint a zöldövezet erdeinek elsődleges környezetvédelmi, szociális és üdülési funkció biztosításával kapcsolatos intézkedéseket tegye meg. A gazdasági funkciót /fatermesztés/ az előzőeknek kell alárendelni,
- felkéri a MÉM-t, hogy az erdőtelepítés és ápolás költségeit állami célcsoportos keretből biztosítsa.

Határidő: folyamatos

- helyesli a külön egyeztetett tervek alapján a belterületi erdőtelepítéseket,

Határidő: folyamatos

Felelős: Dr. Pongrácz Pál, Rymorz Pál, Sallai Mihály, Fehér Imre

- utasítja a szakigazgatási szerveit, hogy a külterületi és állami tulajdonú területek erdősitését első sorban saját felajánlás alapján szervezzék. Szükség szerint alkalmazni kell a határozattal való közérdekű erdőterületi kötelezést is,

Határidő: folyamatos

Felelős: Fehér Imre, Dr. Pongrácz Pál

- a magántulajdonu területek biztosítása érdekében 401/1970. sz. határozatával biztosított évi 500 /mFt-os kisajátítási keret szükség szerinti folyamatos felhasználásához hozzájárul,

Határidő : folyamatos

Felelős: dr.Pongrácz Pál, Fehér Imre

- Budapest és környéke zöldövezeti programterve közigazgatás -határos területén 1.700 ha belterületi és 2.900 ha külterületi erdő telepítés távlati tervét elfogadja.

- Indokoltnak tartja az erdőtelepítések társasági formában való elvégzését. Felkéri a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság igazgatóját a társasági szerződés részletes kidolgozására és az érintett üzemekkel való megtárgyalásra,

Határidő: folyamatos

Felkérésért felelős: Fehér Imre

- utasítja a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály vezetőjét, hogy a társasági szerződések megkötését segítse elő,

Határidő: folyamatos

Felelős: Fehér Imre

- utasítja a Városrendezési és Építészeti Főosztály vezetőjét, hogy a zöldövezeti programtervből erdőtelepítésre elfogadott, de az Általános Városrendezési Tervben nem zöldövezetként szereplő területek övezetmódosításáról gondoskodjon

Határidő: folyamatos

Felelős: Dr. Pongrácz Pál

- egyetért a telepítések 2000-ig való ütemezésével, Utasítja a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály vezetőjét, hogy az V. ötéves terv idejére ütemezett kb. 1.000 ha erdő telepítéséhez a szükséges intézkedéseket folyamatosan tegye meg.

Határidő: előkészítésre: 1975. XII.31.

Felelős: Fehér Imre

Budapest, 1975. április 14.

Láttam: Csikesz Józsefné
tanácselnök-helyettes

A sajtó tájékoztatható !

Fehér Imre
főosztályvezető

7. BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCSA VB MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLEL-
MEZÉSÜGYI FŐOSZTÁLYÁNAK ELŐTERJESZTÉSE:

BUDAPEST ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

Kivonat a VB 1975. június 11-i ülésének jegyzőkönyvéből

A napirend 1. pontja: Budapest és környéke erdőtelepítési programterve.

Előadó: Fehér Imre

Meghívottak: Dr. Madas András miniszterhelyettes, valamint Gáspár-Hantos Géza, a MÉM részéről.

H a t á r o z a t :

A Végrehajtó Bizottság

366. Budapest és környéke erdőtelepítési programtervét elfogadja, megvalósítását a javasolt területi módosításokkal rendeli el;
367. a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumnak, valamint a résztvevő szakigazgatási szervezeteknek a program elkészítéséért köszönetét fejezi ki;
368. felkéri a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumot, hogy
- a/ a programtervnek az agglomerációban való megtárgyalásával és elfogadásával, valamint a zöldövezet erdeinek elsődleges környezetvédelmi, szociális és üdülési funkció biztosításával kapcsolatos intézkedéseket tegye meg. A gazdasági funkciót /fatermesztés/ az előzőeknek kell alárendelni;
 - b/ az erdőtelepítés és ápolás költségeit állami célcsoportos keretből biztsoitsa;
369. helyesli az általános városrendezési tervvel összhangban lévő - minden esetben külön egyeztetett tervek alapján - belterületi erdőtelepítéseket;
- Határidő: folyamatos
- Felelősök: Dr. Pongrácz Pál
Rymorz Pál
Fehér Imre
Sallai Mihály
370. utasítja az illetékes szakigazgatási szervezet vezetőit, hogy a külterületi és állami tulajdonu területek erdősitését - amennyiben az általános városrendezési terv koncepciójával nem ellentétes - elsősorban saját felajánlás alapján szervezzék. Szükség szerint alkalmazni kell a határozattal való közérdekű erdőterületi kötelezést is;

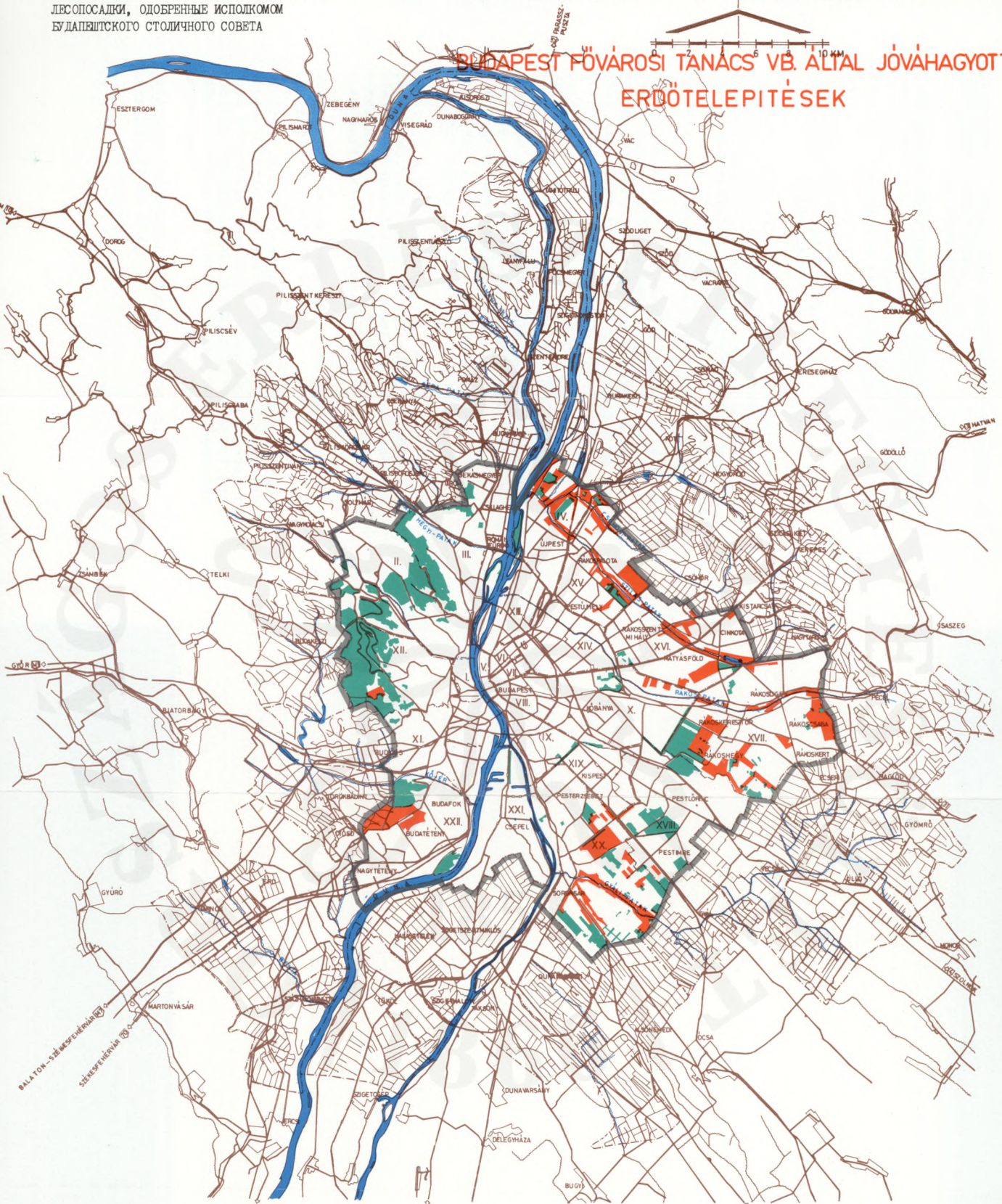
AUFFORSTUNGEN, BEWILLIGT VON EXEKUTIVAUSSCHUSS
DES BUDAPESTER STADTRATES

AFFORESTATIONS APPROVED BY THE EXECUTIVE
COMMITTEE OF THE BUDAPEST CITY COUNCIL

ЛЕСОПОСАДКИ, ОДОБРЕННЫЕ ИСПОЛКОМ
БУДАПЕШТСКОГО СТОЛИЧНОГО СОВЕТА

B U D A P E S T ZÖLDÖVEZETI PROGRAMTERVE

BUDAPEST FŐVÁROSI TANÁCS VB. ÁLTAL JÓVÁHAGYOTT
ERDŐTELEPÍTÉSEK

	Tervezett erdő	Geplanter Wald	Planned forest	Планируемый лес
	Meglévő erdő	Vorhandener Wald	Extant forest	Существующий лес

Határidő: a telepítést megelőző év december 31.

Felelősök: Fehér Imre
Dr.Pongrácz Pál

371. a magántulajdonu területek biztosítása érdekében a 401/1970.sz.határozatával biztosított évi 500/m. forintos kisajátítási keret szükség szerinti folyamatos felhasználásához hozzájárul;
Határidő: folyamatos
Felelősök: Dr.Pongrácz Pál
Fehér Imre
372. Budapest belterületén az általános városrendezési tervvel összhangban lévő tervezett erdőtelepítéseket - külön egyeztetett tervek alapján - külterületen, a jelenleg mezőgazdasági területeken lévő erdőtelepítéseket a szükséges övezetmódosítások után elfogadja;
373. indokoltnak tartja az erdőtelepítések társasági formában való végzését. Felkéri a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság igazgatóját a társasági szerződés részletes kidolgozására és az érintett üzemekkel való megtárgyalására;
Határidő: a telepítést megelőző év dec.31.
Felelős: a felkérésért: Fehér Imre.
374. utasítja a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály vezetőjét, hogy a társasági szerződések megkötését segítse elő;
Határidő: a telepítést megelőző év dec.31.
Felelős: Fehér Imre
375. utasítja a Városrendezési és Építészeti Főosztály vezetőjét, hogy az elfogadott erdőtelepítésekkel kapcsolatos - részletes külön egyeztetések után - szükségessé váló esetleges övezetmódosításokról gondoskodják;
Határidő: a telepítést megelőző év dec. 31.
Felelős: Dr.Pongrácz Pál
376. egyetért a telepítések 2.000-ig való ütemezésével. Utasítja a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Főosztály vezetőjét, hogy az V. ötéves terv idejére ütemezett kb. 1.000 h.a. erdő telepítéséhez a szükséges intézkedéseket folyamatosan tegye meg.
Határidő: az előkészítésre december 31.
Felelős: Fehér Imre

EGYÉNI TULAJDONU KÜLTERÜLETEK ERDŐSÍTÉSI

5.sz.melléklet

PROGRAMTERVE

Kerület:	Programban mindössz:	Mindösszesenből					
		VRT-el egyező			VRT-en felüli		
		ebből:		Össz:	ebből		Össz:
		nem java- solt	javasolt		nem java- solt	javasolt	
		telepítés	ha				
III.ker.	4			4		4	
X. ker.	44	44		44			
XII.ker.	44	44		44			
XVI.ker.	37	35	2	33	2		2
XVII.ker.	77	17		17	60	17	43
XVII.ker.	20	-	-	-	20	10	10
XX.ker.	40				40		40
XXI.ker.	23	23		23			
Összesen:	289	163	2	161	126	31	95
Összesenből:							
Pest össz:	241	119	2	117	122	27	95
Buda össz:	48	44	-	44	4	4	-

ERDŐTELEPÍTÉSRE NEM JAVASOLT TERÜLETEK

/ha/

M e g n e v e z é s :	VRT-el egyező			VRT-en felüli			VRT-el egyező	VRT-en felüli	Mindösszesen:
	állami	tsz	egyéni	állami	tsz	egyéni			
tulajdonu terület							össz:		
Városrendezési célra lekötött									
kijelölt lakótelep		57			40		57	40	97
lakótelep tanulmányterv					316			316	316
ipari övezet				12	13			25	25
repülőtér létesítés				33				33	33
Zöldövezetnek megfelel									
szőlő-gyümölcs terület				3	118			121	121
gyümölcsös telepítési terv					15			15	15
botanikus kert				38				38	38
erdő					6			6	6
Beépített terület									
major,központ, fóliaház, lakóház	11		2	33	45		13	78	91
tervezett üzemi beruházás					17			17	17
Népgazdaságilag nem indokolt telepítés									
szántó terület				82	413			495	495
öntözéses zöldségtermő ter.					108			108	108
rét,legelő,egyéb				22	6			28	28
téves felmérés				52				52	62
nagyüzemi telepítéshez nem kapcsolható						31		31	31
Ö s s z e s e n :	11	57	2	275	1097	31	70	1403	1473

7.sz. melléklet

KÜLTERÜLETEK ERDŐSÍTÉSI PROGRAMTERVE ÖSSZESEN

Megnevezés:	Programban mindössze- sen:	Mindösszesenből:								Felaján- lott to- vábbi	Telepítés	
		VRT-el egyező				VRT-en felüli					Össz:	Ebből: V. ötéves tervben
		Össz:	nem java- solt	java- solt	V.5.é. terv- ben	Össz:	nem ja- solt	java- solt	V.5.é. terv- ben			
telepítés ha												
Állami tulajdon	1074	706	11	695	36	368	275	93	5	-	788	41
TSz.tulajdon	2786	867	57	819	496	1910	1097	813	194	195	1827	885
Egyéni tulajdon	289	163	2	161	50	126	31	95	-	-	256	50
Összesen:	4149	1736	70	1675	582	2404	1403	1001	199	195	2871	976

8.sz. melléklet

BUDAPEST TERÜLETÉRE TERVEZETT FÁSÍTÁSOK ÜTEMEZÉSE

Megnevezés:	Fásításra tervezett terület								Budai oldalon	
	Budapest területére				Pesti oldalon					
	eredeti program szerint	módosított program szerint	ebből:		Össz:	ebből:		Össz:	ebből:	
			1980-ig	1980.után		1980-ig	1980.után		1980-ig	1980.után
történi telepítés										
Belterület	1705	1726	24	1702	1486	24	1462	240	-	240
Állami tulajdon	1074	788	41	747	468	41	427	320	-	320
TSz.tulajdon	2786	1827	885	942	1753	811	942	74	74	-
Egyéni tulajdon	289	256	50	206	212	50	162	44	-	44
Összesen:	5854	4597	1000	3597	3919	926	2993	678	74	604

